

Riksdagens protokoll

2012/13:25

Torsdagen den 15 november

Kl. 12.00 – 17.41

Protokoll
2012/13:25

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 9 november.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:70

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:70 Sociala avgifter för sjömän
av Lars Johansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 18 december 2012.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 14 november 2012

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:77

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:77 Varsel i Skaraborg

av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 november 2012.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade inrikes resor.

Stockholm den 13 november 2012

Näringsdepartementet

Annie Lööf (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:83 Åtgärder mot fattigdom
av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 7 december 2012.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 november 2012

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:86

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:86 Näringslivets situation i Sörmlands län
av Hans Ekström (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 november 2012.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade inrikes resor.

Stockholm den 13 november 2012

Näringsdepartementet

Annie Lööf (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

3 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport inkommit från Riksrevisionen:

RiR 2012:16 Vem tar ansvar? Statens tillsyn av information på tjänstepensionsmarknaden

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Skrivelser

2012/13:42 till försvarsutskottet

2012/13:43 till justitieutskottet

Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Sven Britton har frågat mig om jag är beredd att medverka till att göra en studie över injektionsmissbrukets omfattning.

Att ha en uppfattning om missbrukets omfattning är naturligtvis en viktig förutsättning för att kunna prioritera samhällets insatser till områden där de bäst behövs. I dag har Socialstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att följa utvecklingen av missbruket och omfattningen av samhällets insatser. Tillgängliga data därifrån bekräftar den bild som Sven Britton beskriver, det vill säga att injektionsmissbruket minskar något, men någon helt entydig bild är svår att få.

I den samlade strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, den så kallade ANDT-strategin, har regeringen angett mål, inriktning och prioriteringar för samhällets insatser under åren 2011–2015. Av strategin och åtgärdsprogrammet för 2012 framgår att regeringen har prioriterat att få till stånd ett väl fungerande uppföljningssystem för att följa effekterna av de samlade insatserna. En projektgrupp och en referensgrupp för ett samordnat uppföljningssystem inom ANDT-området har inrättats inom Socialdepartementet. Indikatorer för att mäta det tunga missbruket ingår i arbetsgruppens förslag.

Regeringen har också gett Karolinska Institutet i uppdrag att genomföra en fördjupad mätning av problem som förorsakas av missbruk och beroende. I studien ingår också att studera negativa konsekvenser för tredje person. I planeringen ingår också att göra en incidensmätning tolv månader efter den första mätningen för att få en bild av nytillkomna personer som utvecklat ett missbruk eller beroende det senaste året. Institutet ska redovisa resultatet av studien i september nästa år.

Både denna studie och arbetsgruppens förslag har ett bredare upplägg än den studie som Sven Britton skissar på. Jag är naturligtvis beredd att medverka till att vi får en tillförlitlig bild av injektionsmissbruket, men jag tänker i första hand avvakta till dess att jag har sett förslaget till uppföljning av ANDT-strategin innan jag tar ställning till behovet av ytterligare kartläggningar.

Anf. 2 SVEN BRITTON (S):

Herr talman! Det här är första gången jag ställer en interpellation, trots min höga ålder, och jag ska göra så gott jag kan.

Jag ska börja med att tacka ministern för att hon redogör för flera fina utvärderingar av missbrukspolitiken, som är väldigt viktig, i synnerhet när den står inför så stora förändringar som den gör nu. Vi har ju rört oss från en restriktiv politik till mer av en harm reduction-politik, och det innebär förstås att man måste följa upp hur utfallet blir.

Ministern hänvisar till att hon inväntar resultat som kommer så småningom och att hon vill vänta innan hon kan ta ställning till det jag har frågat om, nämligen en antalsinventering av hur många injektionsmissbrukare det finns i Stockholms län.

Anledningen till att jag vill ha en sådan undersökning utförd är att vi ska göra ett sprututbytesförsök här som förhoppningsvis startar vilken dag som helst. Det är en stor förändring. Vi har aldrig gjort detta. De flesta injektionsmissbrukarna i vårt land finns i det här området, och när

*Svar på
interpellationer*

vi nu ska inleda en ny politik är det viktigt att veta hur stort problemet är och hur många missbrukare det finns.

När man har fastställt det ska man efter sprututbytesförsökets avslutande om tre fyra år ånyo räkna missbrukarna för att se om antalet eller fördelningen mellan unga och gamla har ändrats som ett resultat – kanske – av sprututbytet. Det är väldigt viktigt.

Det är inte så svårt, men det finns ett omedelbart behov av det. Vi kan inte vänta till nästa år. Då är en antalsinventering mindre intressant, för då har redan sprututbytesförsöket pågått i ett år. Man vill ju göra det vid inledningen av försöket och vid avslutandet av försöket för att se om det blir några förändringar. Det är en viktig sak.

Vi har kunnat konstatera, med den undersökning som vi gjorde, att vi tror att det är en minskad ingång bland unga missbrukare när det gäller injektionsmissbruket. Det tar sig i stället andra former. Det totala missbruket har tyvärr inte minskat, men sannolikt har injektionsmissbruket börjat minska.

Det antal som man nu baserar det här försöket på är resultat från 1998. Det är 14 år sedan, och förändringarna går ganska fort. Jag tror därför att det är angeläget att vi gör en räkning innan försöket inleds, alltså ganska omgående. Det är inte så lätt, men det är en engångshandling som borde gå att göra. Vi har ju så väldigt många institutioner som sysslar med det här, så jag tror inte alls att det är omöjligt.

Det är också viktigt för att veta hur många av injektionsmissbrukarna som kommer att få del av sprututbytesförsöket. Det kanske bara är hälften av alla. Om inte alla missbrukarna tar del av programmet skulle det i så fall förklara varför det är relativt dålig effekt när det gäller att förebygga infektioner.

Det är sådana viktiga uppgifter som jag hoppas att ministern ska kunna bidra till att vi blir klara över innan vi startar detta viktiga försök.

Anf. 3 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Låt mig först säga att Sverige inte har gjort något som helst avkall på den restriktiva narkotikapolitik som har varit vår linje genom många, många år och där det finns en väldigt stor politisk konsensus, vilket jag är mycket glad för.

Däremot ser jag att det finns en hel del legaliseringsivrare som är opinionsbildande också i vårt land, varför det blir extra viktigt att säga att den restriktiva narkotikapolitiken ligger fast. Det är en av grundförutsättningarna, och det har tjänat oss väl.

Den restriktiva politiken, menar jag, måste innehålla en mycket tydlig förebyggardel. Att förebygga att ungdomar och andra testar droger och hamnar i ett missbruk är en av de allra mest angelägna uppgifterna som vi tydligt pekar på i ANDT-strategin som högt prioriterad. Det handlar inte om att det kan göras en gång för alla, utan det handlar om att man måste vinna varje ny generation för ett liv i drogfrihet.

Anledningen till att vi har ett kriminaliserat eget bruk är just att man i ett tidigt skede ska kunna upptäcka ett missbruk och erbjuda vård- och behandlingsinsatser. Det är den andra delen som måste ingå: god tillgänglighet till god vård och behandling mot missbruk.

Allt det här ryms i den balanserade, restriktiva narkotikapolitik som jag menar att Sverige har. Många länder tittar på vad det är vi har gjort genom åren och fortsatt gör. Det väcker intresse också internationellt.

Vi rider spärr, skulle jag vilja säga, mot den harm reduction-rörelse som finns i dag. Det som ingår i vårt vård- och behandlingspaket är det som har visat sig ha evidens. Jag är lika angelägen som Sven Britton om att få så mycket kunskap som det bara går. Det är därför vi nu har initierat en rad olika kartläggningar och studier för att bredda vår kunskap. Detta ligger naturligtvis också i vårdhuvudmännens uppdrag och intresse.

En av kvalitetsindikatorerna som vi har i Öppna jämförelser, som vi också har startat ett arbete kring, är just att titta på det här. Resultatet från 2011, när vi har Öppna jämförelser framme, visar just att majoriteten av beroendemottagningarna har gjort en behovsinventering – det betyder att man också måste titta antalsmässigt – för att undersöka hur väl de egna insatserna svarar upp mot behoven.

Kommunerna har naturligtvis samma behov av att göra en behovsinventering. Det har gjorts i något mindre utsträckning än hos beroendemottagningarna, för där är det en övervägande majoritet som har gjort en sådan. När det gäller kommunerna är det något färre. De gör det inte i samma utsträckning som beroendemottagningarna, men då ska vi också veta att beroendemottagningarna oftast drivs som ett samarbete mellan kommun och landsting. Jag skulle vilja säga att också vårdhuvudmännens intresse för det här avspeglas i att de till stor del gör en behovsinventering.

Sedan behöver vi en förbättrad nationell statistik. Det är därför vi har satt i gång ett antal studier för att klarlägga, för att få mer kunskap, för att få veta var vi befinner oss just nu och för att också se om de framtida insatserna har betydelse för resultatet. Går vi åt rätt håll resultatmässigt? Jag skulle önska att vi hade kommit mycket längre, att väldigt mycket mer kartläggning hade gjorts väldigt mycket tidigare så att vi hade stått på en helt annan kunskapsgrund, men se våra intentioner att verkligen komma till rätta med att få ett bra kunskapsinnehåll i vår missbruks- och beroendevård!

Anf. 4 SVEN BRITTON (S):

Herr talman! Det låter ambitiöst och bra. Jag är glad att ministern också inser att vår restriktiva narkotikapolitik har tjänat oss väl. Men det är ju stora förändringar på gång, och en av de förändringarna är det sprututbytesförsök som nu kommer i stor skala i vår huvudstad. Det är klart att det mest är en infektionsförebyggande åtgärd, men den ger också en narkotikapolitisk signal om att man ger redskap för att fortsätta injektionsmissbruket. Så tolkas det i alla fall av många som sysslar med beroendevård.

Det är en ny sak som vi har inlett här. Visserligen har det förekommit i Malmö länge, men där har det aldrig gjorts några sådana här undersökningar, och det är ju för sent nu. Men här har vi chansen att göra det. Då skulle vi kunna tolka sprututbytesförsöket mycket bättre än om vi inte har siffrorna.

Nu säger ministern att det kommer siffror. Sammantaget kanske de erbjuder den tolkningsmöjligheten, men jag skulle vilja se en antalsinventering som definitivt inriktar sig just på att ha en säker uppgift innan

man startar försöket. Jag hoppas på det. Det borde inte vara omöjligt att få det genomfört.

Jag anar ändå från ministerns sida att det kommer undersökningar som kanske kan motsvara det jag hoppas på här. Det vore bra. Det är bra redan nu. Ansatsen från ministerns sida är jag tacksam för, men jag skulle mer precist vilja föreslå att vi fick en ordentlig antalsinventering. Det är viktigt för att kunna tolka det nya försök som vi nu inleder. Det borde inte vara omöjligt. Jag är ledsen om jag upprepar mig, men jag vill gärna skärpa in det, för det är väldigt viktigt för mig.

Jag har ju själv varit sysselsatt med att göra en baslinjestudie och då gjort en riktig uppsökande fältstudie, varit ute och träffat inte mindre än 1 200 narkomaner. Jag kanske inte har träffat alla, men jag har ändå varit ute väldigt mycket och sett hur problematiken är ute i samhället. Det är sådana studier vi borde få lite mer av. Den stora studien är rätt långt ifrån problematiken, men just de studier där man går ut och tittar på hur missbruket ter sig ute i samhället är viktiga.

Vi skulle vara betjänta av att veta hur stort missbruksproblemet är ute i vår stad. Det kan man få bara genom att göra en antalsinventering. Den ska också innehålla vilka preparat vederbörande tar, hur gammal han eller hon är och hur länge man har hållit på. Det är uppgifter som om möjligt ska ingå i en antalsinventering.

Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Interpellanten och jag är nog väldigt överens om att vi verkligen vill ha all kunskap som vi kan få fram, eftersom den ger oss mycket bättre förutsättningar att också bedriva en missbruks- och beroendevårdsbehandling som är effektiv och som möter personen i fråga på rätt nivå med rätt ingång.

Uppdraget till Gerhard Larsson och hans missbruksutredning var just att se hur vi kan få tillgång till rätt insats vid rätt tidpunkt till rätt person. Det är inte en alldeles lätt uppgift, men det måste vara målsättningen för det vi kan erbjuda.

Låt mig säga att det i den arsenal som finns att erbjuda, där sprututbyte är en del, är den samlade forskarvärldens bedömning av vilka metoder som har evidens som ligger bakom. Det är inte regeringens påhitt eller tyckande, utan vi måste förlita oss på det som vår expertmyndighet i fråga tycker att det finns tillräcklig evidens för att vi ska använda oss av i vårt land. Det måste vara regeringens utgångspunkt.

Jag är angelägen om att öka kunskapen. Det är därför som de olika utredningarna och uppdragen är igångsatta. En antalsinventering är angelägen för oss – kanske inte på Stockholmsnivå, därför att det naturligtvis i första hand är Stockholms läns landstings uppgift, men på nationell nivå. Hur vi då samarbetar med landsting och regioner för att också få den nationella statistiken finns det en angelägenhetsgrad i.

Det finns uppskattningar sedan tidigare. Missbruksutredningen och Gerhard Larsson gjorde en uppskattning. Han säger att vi har ungefär 29 500 tunga missbrukare i vårt land. Han definierade inte hur många av dem som är föremål för läkemedelsassisterad behandling, men vi vet att det är ungefär 4 000 personer som får substitutionsbehandling i dag. Det har vi siffror på.

Visst behöver vi mer kunskap. Jag är framför allt intresserad av kunskapen på nationell nivå. Men den som är givare av vård och omsorg måste, precis som på alla andra områden där man är vårdgivare, ha kunskap om hur behovet ser ut. Därför är en antalsinventering också väldigt viktig och intressant som utgångspunkt, särskilt när man använder sig av nya behandlingsmetoder. Det är självklart – jag vill inte motsäga Sven Britton på någon punkt där.

Vi är också glada för den studie som Sven Britton har gjort, som också tjänar till att öka vårt kunskapsunderlag. Men som mitt svar säger vill jag först se vad det vi har iscensatt nu kan ge oss för kunskap och vad vi kan behöva därutöver.

Anf. 6 SVEN BRITTON (S):

Herr talman! Jag litar på att ministern åtminstone stöter på Stockholms läns landsting och säger: Jag sköter det nationella om ni sköter det som sker i Stockholm. Det hoppas jag.

Anf. 7 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Jag tror att interpellanten också har goda möjligheter att stöta på. Vi är angelägna om att öka kunskapsmängden. Där är vi fullständigt överens, och jag tror att vi är överens om ganska mycket.

Tack så mycket för att interpellationen ställdes så att vi fick möjlighet att tala om den här i kammaren. Det blir en liten fortsättning som nära knyter an till det vi nu har diskuterat.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2012/13:67 om behandling av narkomaner med narkotikaklassade läkemedel

Anf. 8 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Sven Britton har frågat mig om jag är beredd att medverka till att en undersökning görs kring substitutionsbehandlingen i Sverige.

Låt mig först säga att jag delar Sven Brittons oro när det gäller hur substitutionsbehandlingen fungerar. Å ena sidan ser vi att tillgängligheten till denna typ av behandling varierar över landet. På vissa håll leder bristande tillgänglighet till att personer med missbruksproblem inte får den vård de behöver. Å andra sidan får jag också rapporter om att det råder en ojämn kvalitet över landet. Vi kan konstatera att den metadonrelaterade dödligheten har ökat dramatiskt och i dag är lika stor som dödligheten av heroin.

Jag menar att läkemedelsassisterad behandling är en vårdform som rätt utförd har visat goda resultat och utgör en viktig del av missbruks- och beroendevården, men det gäller att upprätthålla kvaliteten och naturligtvis undvika läckage till den svarta marknaden.

För att reda ut en del av dessa frågor har jag gett Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga och analysera läget beträffande läkemedelsassisterad behandling vid opiatberoende. Kartläggningen ska avse vårdhuvudmännens utbud och hur detta relaterar till behovet av denna typ av behandling, till exempel genom att kötider med mera redovisas. Kartläggningen ska inkludera en analys av eventuella brister och vilka rutiner som gäller för de fall där behandlingen avbryts.

För att få bättre kunskap om förekomsten och betydelsen av läckage från den här typen av behandlingsprogram har jag också gett stöd till ett pågående forskningsprojekt vid Malmö högskola. Syftet är att få en mer komplett bild av problematiken, bland annat i vad mån de aktuella läkemedlen sprids till ungdomar utan erfarenhet av opiatmissbruk.

Jag vill därför som svar på Sven Brittons interpellation säga att frågan redan undersöks. Socialstyrelsen ska presentera sin kartläggning den 15 november, det vill säga i dag, och jag har därför inte haft möjlighet att granska rapporten, men den kommer att ligga till grund för en analys beträffande behovet av ytterligare studier i frågan.

Anf. 9 SVEN BRITTON (S):

Herr talman! Det var en lustig tillfällighet att rapporten skulle läggas fram just i dag. Makterna är med oss eller mot oss – eller hur man vill tolka det. Jag måste naturligtvis läsa rapporten. Den kanske ger svar på många av frågorna som jag har ställt här.

Vad man efterlyser i den typ av substitutionsbehandling som nu ökar i så pass stor omfattning är någon form av ordentlig kvalitetskontroll på kliniknivå. Man skulle vilja ha årsrapporter som talar om hur många som finns med i program, hur många nya som har kommit in, hur många som har lämnat program på grund av att de antingen har återfallit i missbruk eller har nått slutmålet att bli helt fria även från att använda substitutionsspreparat. De har också biverkningar. Målet måste vara att alla ska bli fria från att använda beroendeframkallande preparat. Det skulle vara intressant att höra hur många som kan räknas in i sådana program. Det har man ingen aning om.

I vår studie oroades vi av att de som ingick i programmen fortsatte injektionsmissbruket. Vi vet inte i vilken utsträckning det var, men injektionsmissbruk förekom i hög utsträckning inom programmen. Det kanske bara var fråga om något enstaka tillfälle, men det är allvarligt nog. Sådana frågor är vi också intresserade av, i synnerhet som preparaten i allt högre utsträckning har börjat användas på den illegala marknaden. Jag har fått mig berättat att Subutex i Helsingfors nästan har gått om heroinet som förstadroger när det gäller injektionsmissbruk. Det är oroande att de preparat som vi använder för att injektionsmissbrukare ska sluta injicera och i stället leva ett dragligt liv läcker ut på den illegala marknaden. Då finns ett nytt problem att handskas med.

Det är dubbelt viktigt att vi får ordentliga rapporter från klinikerna om hur verksamheten går, hur stor omfattningen är och vilka resultaten är. De finns inte. De handfasta resultat som finns från verksamheten är gamla. Vi efterlyser verkligen de färskaste resultaten.

I Gerhard Larssons utredning finns förslag på att behandlingen ska gå ut på fler händer. Inte bara beroendeläkare utan även vanliga allmänläkare ska kunna skriva ut dessa preparat. Då är det viktigt att se vart ut-

vecklingen är på väg. Av den här undersökningen verkar det lite oro-
väckande. Det är därför jag verkligen vill få till stånd en ordentlig kvali-
tetskontroll av behandlingen. Det tror jag absolut att ministern är inne på.

Prot. 2012/13:25
15 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Naturligtvis vill vi att det vi gör i form av vård och be-
handling ska följa de föreskrifter som finns. Sådana finns framtagna av
Socialstyrelsen, och de uppdaterades senast den 1 mars 2010. De utgör
en kvalitetssäkring i sig. Om föreskrifterna följs till punkt och pricka
undviker man naturligtvis att göra misstag inom ramen för behandlings-
formen.

Att följa upp att föreskrifterna verkligen efterlevs i alla de över 100
olika enheter som finns runt om i landet är angeläget. Det ligger för när-
varande på Socialstyrelsen som tillsynsmyndighet att göra den typen av
uppföljning.

Vi vill ha en snabb återkoppling. Därför har vi gett Socialstyrelsen
detta uppdrag som ska redovisas i dag. Jag var inne och tittade på hemsid-
an, men rapporten hade ännu inte lagts ut där. Jag hoppas att den kom-
mer under dagen. Det är anledningen till att vi vill ha en aktuell bild av
hur situationen ser ut.

Vi vet att antalet personer som finns med i läkemedelsassisterad be-
handling har ökat. Den senaste siffran jag har är från 2011, och de var då
3 936. Det är de som får läkemedel på recept. Därutöver kan det finnas
de som intar sin dagliga dos vid en mottagning. De tillkommer utöver
dessa siffror. Sannolikt är det fler som får läkemedel än vad som framgår
av sifferstatistiken.

Sedan var det frågan om läckage. Den studie som jag nämnde i det
förra interpellationssvaret och som vi har gett resurser till via Malmö
högskola blir en viktig kunskapskälla för att titta närmare på läckage. Det
har inte primärt legat i uppdraget till Socialstyrelsen att göra den belys-
ningen. Socialstyrelsen har haft extremt kort tid på sig att plocka fram
faktauppgifterna, men vi vill ändå börja där för att se vad som kan rap-
porteras på så kort tid och vad som sedan behövs för att gå vidare. Min
absoluta ambition är att hämta in så mycket kunskapsunderlag som vi
över huvudet taget kan få fram.

Det vi vet om programmen i dag är att det är stora kvalitetsskillnader.
Det visar tillsynen. Generellt sett verkar de små programmen ha bättre
och högre säkerhet än de större programmen. Välutbildad personal är en
annan kvalitetsfaktor som spelar roll. Det gäller också personal som
skapar goda relationer med sina patienter. Det är avgörande faktorer för
att bibehålla en hög kvalitet – och naturligtvis att de följer de föreskrifter
som Socialstyrelsen har tagit fram.

Anf. 11 SVEN BRITTON (S):

Herr talman! Jag är också intresserad av vad rapporten har att säga
oss. Men jag tycker att det borde vara ett krav att man ska följa föreskrif-
terna. Det skulle framgå om dessa kliniker, som inte är så många, lade
fram ordentliga årsrapporter. Det sker i annan företagsamhet, och det
borde dessa kliniker också göra.

Av rapporterna skulle det vara möjligt att ta reda på om klinikerna följer föreskrifterna. Det är fråga om enkla saker, till exempel hur många nya som har tagits in, hur många som har fallit ut och hur stor andel missbrukare som finns kvar i programmen. Det borde rimligen kunna läsas ut av sedvanliga årsrapporter, men det går inte för närvarande. Det här är vid sidan av de uppgifter som ministern får från Socialstyrelsen. Varje klinik borde lägga fram en årsrapport som kan tolkas i det avseendet. Det är ett rimligt krav som inte finns i dag.

Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Hur exakt årsrapporter ska utformas har vi inte lagstiftat om. Vi har inte den ordningen i vårt land. Det är lite upp till vårdhuvudmännen hur dessa rapporter görs, och de kan se lite olika ut i olika lands-ting och regioner.

De instrument vi har är tillsynen. Där ska kontrolleras att lagstiftningen följs och att de föreskrifter som finns används i den vardagliga verksamheten ute på varje missbruks- och beroendeklinik. Tillsynen är ett instrument som vi använder i vår tjänst, liksom att följa vad som sker via årsrapporteringen.

Från årsskiftet finns en ny tillsynsorganisation på plats. Den ska vara oberoende av Socialstyrelsen och agera som en självständig tillsynsmyndighet. Det blir en viktig uppgift för den i dess kommande arbete att följa upp och lägga fram en bra redovisning av vad som försiggår i landet.

Ingenting är skrivet i sten för evigt, utan hela tiden tillförs ny kunskap som gör att föreskrifter måste revideras och lagstiftning måste förändras. Det är ett pågående arbete. Får vi alarmerande signaler på ett eller annat sätt måste de naturligtvis tas på allvar. Jag försöker vara så lyhörd som möjligt och samtidigt betona vikten av att vi ska ha evidens i vad vi gör ute på missbruks- och beroendeklinikerna. Det här är ingen trial-and-error-verksamhet, utan vi måste ha bra på fötterna för att veta att vi gör rätt saker vid rätt tidpunkt.

Anf. 13 SVEN BRITTON (S):

Herr talman! Nu ser vi gemensamt fram emot den här rapporten, och den kommer kanske att kräva av klinikerna att de bättre redovisar sin verksamhet. Det får jag hoppas. Jag tror att de riktlinjer som är utlagda borde vara till fyllest, men vi får hoppas att Socialstyrelsen skärper in det som ministern har talat om nu så att vi kan få en bättre uppfattning. Detta är en expanderande verksamhet, och den måste man ha kontroll över, i synnerhet som den har så nära beröringspunkter med den illegala marknaden. Det är väldigt viktigt att man håller koll på det. Annars går utvecklingen oss ur händerna, och det får den inte göra.

Jag tackar ministern för alla fina förslag vi har fått.

Anf. 14 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Återigen är vi, också i denna interpellationsdebatt, väldigt överens om vikten och betydelsen av att kunskap tas till vara i det som är den dagliga verksamheten som ska möta den enskilde missbrukaren. Allt vad vi kan få fram av kunskap för att vi ska fatta rätt beslut i denna kammare, men naturligtvis också ge tillräcklig vägledning och

stöd ute i verksamheternas vardag, är det som vi har ett nationellt ansvar för och som jag känner ett väldigt stort ansvar för.

Nu får vi med intresse läsa det som kommer från Socialstyrelsen, som bara har haft några månader på sig, och se hur vi kan gå vidare utifrån det.

Tack så mycket för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:25
15 november

Svar på
interpellationer

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.33 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna i 5 minuter i väntan på att landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C) skulle infinna sig i kammaren för att lämna svar på interpellation 2012/13:91.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.38.

7 § Svar på interpellation 2012/13:91 om Matlandet Sverige

Anf. 15 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Josef Fransson har frågat mig hur jag motiverar utmärkelsen av företaget Qibbla Halal Kött AB som Årets Uppstickare utifrån Matlandet Sveriges visioner.

Som Josef Fransson mycket riktigt påpekar i sin fråga är Matlandet Sverige en vision om att vi ska bli det nya matlandet i Europa, profilerat genom god mat, upplevelser i världsklass och en levande landsbygd. Matlandet Sverige ska framför allt främja sysselsättning och nya företag. Ett annat mål är att fördubbla livsmedelsexporten. Sverige har många styrkor som kan göra oss till Europas nya matland. Vi har ett rikt kulturarv, unika råvaror och en fantastisk natur, som kan ge många upplevelser i kombination med mat. Svenska producenter har också kommit långt när det gäller djurskydd.

Familjeföretaget Qibbla Halal säljer främst kött- och charkprodukter och tar samtidigt ett stort ansvar för de etiska aspekterna. Företaget har arbetat aktivt för att bedövad halalslakt vunnit konsumenternas förtroende. Nyligen fick Qibbla Halal ett hedersomnämning av Djurskyddet Sverige för sitt engagemang för bedövad halalslakt och för att man i medier stått upp för den svenska djurskyddslagstiftningen, något som har lett till en ökad tillgång på halalkött, där slakt skett efter principerna i den svenska djurskyddslagstiftningen. Qibbla Halal kräver nämligen bedövning före slakt för allt kött som de marknadsför.

Det som började som en livsmedelsaffär i Rinkeby 1995 har nu blivit ett framgångsrikt medelstort svenskt livsmedelsföretag. Qibbla Halal baserar 40 procent av sin verksamhet på svenska råvaror. Totalt köper

Qibbla Halal fågel-, nöt- och lammkött från svenska gårdar för ca 50 miljoner kronor per år.

Företaget har haft en god tillväxt under flera år. Antalet anställda har under de senaste tre åren ökat från 28 till 46 personer. I dag finns verksamhet bland annat i Stockholm och en ny fabrik byggs i Upplands-Bro, men företaget har också övertagit en nedlagd livsmedelsfabrik i det lilla samhället Stockaryd i Småland. Fabriken har byggts om, och tolv personer är numera anställda där. Där finns långt framtidskridna planer för nyutbyggnad och fler arbetstillfällen. Qibbla Halal exporterar produkter till Finland, Danmark, Tyskland, Storbritannien och Österrike. Export har även inletts till Irak, och man ser en stor potential för ökad export av sitt halalslaktade kött dit.

Det är glädjande för mig som landsbygdsminister att kunna belöna duktiga entreprenörer som ser möjligheterna att skapa marknader för svenska livsmedel i andra länder.

Jag anser att företaget Qibbla Halal uppfyller Matlandet Sveriges vision på flera sätt. Förutom att de skapar förutsättningar för svensk primärproduktion att leverera sina varor till nya marknader skapar de fler jobb på den svenska landsbygden. De har även främjat en efterfrågan på livsmedel från Sverige och utvecklat svensk livsmedelsindustri samtidigt som de tar ett stort djurskyddsansvar.

Anf. 16 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Jag vill tacka landsbygdsministern för svaret på interpellationen.

Jag vill börja med att säga att den kritik som jag framför i interpellationen inte riktar sig mot företaget Qibbla Halal. Jag kan förvisso på många sätt tycka att det är beklagligt att religion, obegripliga religiösa riter och så vidare vinner terräng i vårt sedan tidigare så sekulariserade samhälle, men det är en diskussion som man i första hand får föra i andra sammanhang.

Det jag däremot ifrågasätter är landsbygdsministerns agerande när han är delaktig i att ge just den här utmärkelsen till detta företag i Matlandet Sveriges namn. Man börjar fundera både en och två gånger när man försöker förstå bevekelsegrunderna för att välja just det här företaget.

Kanske ligger det lite grann i tiden att man ska hylla och normalisera ritualslachtat kött. För bara någon vecka sedan såg jag ett barnprogram i SVT där man berättade för barnen hur man skulle gå till väga för att kräva halalkött i skolan genom att sätta press på rektorn. Så det kanske ligger i tiden.

Det som är mest upprörande och det jag vet har upprört mängder av svenska livsmedelsproducenter är att det numera prisbelönta företaget importerar huvuddelen av sitt kött. Hela syftet med Matlandet Sverige är att värna och stärka den svenska livsmedelsproduktionen, inte minst på råvarusidan. Men som landsbygdsministern också skriver i sitt interpellationssvar baserar det specifika företaget huvuddelen av sin verksamhet på billigare importkött, där de svenska producenterna inte kan hävda sig prismässigt, bland annat på grund av en mer omfattande djurskyddslagstiftning.

Man kan med fog ifrågasätta några av de siffror som landsbygdsministern för fram i svaret. Han uppger att Qibbla Halal baserar 40 procent av sin verksamhet på svenska råvaror och säger att det gäller fågel-, nöt- och lammkött från svenska gårdar. Men det borde inte ha gått landsbygdsministern förbi att företaget sedan i våras har övergivit den svenska fågeln för att i stället importera kyckling från Tyskland. Från företagets sida har man uppgett att detta i första hand är kopplat till den högre kostnadsnivån i Sverige. Vidare uppger företaget att man är Sveriges största importör av lamm från Nya Zeeland. Det är alltså något som man framhåller på sin hemsida.

Matlandet Sverige har enligt egen utsago en vision om att Sverige ska bli det nya matlandet i Europa. Det ska som sagt handla om god mat, upplevelser i världsklass och en levande landsbygd. Vidare säger man sig vilja främja sysselsättningen och nya företag. En fördubbling av livsmedelsexporten är ett uttalat mål.

Detta är samtliga behjärtansvärda mål – det är ingen diskussion om den saken. Men hur landsbygdsministern får ihop det med att prisa ett importföretag är smått obegripligt.

I en intervju i tidningen Land Lantbruk säger Qibbla Halals vd att företaget numera importerar all sin konsumentkyckling från Tyskland, vilket man primärt motiverar med den svenska kycklingens högre pris.

Detta kokar slutligen ned till frågan: Vad konkret är det som Qibbla Halal har fått sin utmärkelse för?

Anf. 17 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag tycker att det är glädjande för mig som landsbygdsminister att kunna belöna nya svenskar som är duktiga entreprenörer och ser möjligheter att skapa marknader som ger sysselsättning i vårt land men också i andra länder runt omkring oss och länder som ligger än längre bort, detta med hjälp av sin affärskultur, sitt språk och den religion som de representerar men också med det kontaktnät som de för med sig till vårt land.

Qibbla Halal har genom sin verksamhet visat att det går att skapa verksamheter som ger god sysselsättning och tillväxt och som också tar vara på de ska vi kalla det etiska aspekter som vi har kring hållande, skötsel och slutligen avlivning av våra djur.

Hur är det då med det som importeras från till exempel Tyskland vad gäller slaktkycklingar? Är det, som det påstås i debatten, så att tysk slaktkyckling föds upp på ett sätt som inte är tillåtet i Sverige?

Låt mig konstatera att vi inom EU har gemensamma djurskyddslagstiftningar. Sverige arbetar hårt inom EU för att vi ska hålla en hög nivå på denna gemensamma lagstiftning. Även Tyskland eftersträvar ett gott skydd för de djur som finns i Europa och i det egna landet, liksom vi gör i Sverige. Tyskland har precis som vi har i vårt land vissa bestämmelser som går över de bestämmelser som är gemensamma i Europeiska unionen.

På enstaka punkter är faktiskt de tyska djurskyddslagstiftningarna striktare än den svenska. I andra fall kan det vara så att några bestämmelser är striktare i vårt land än i Tyskland. Men båda länderna har lagstiftningar som är nationella och går utöver vad som finns i de gemensamma bestämmelserna.

Med detta, herr talman, vill jag ha sagt att man ifrån detta företag, som har skapat många sysselsättningsstillfällen och använder en stor del av svensk köttråvara i sina produkter, beaktar de etiska aspekter som jag tycker att man ska beakta för att tilldelas den här typen av pris, och jag är glad över att man har kunnat skapa den verksamhet som man har skapat och funnit den marknad som man har funnit både i vårt land och i andra delar av Europa.

Vad är motsatsen? Jo, det är att jobben hade funnits någon annanstans i Europa eller i världen i övrigt. Produkterna är ju efterfrågade.

Jag tycker att det är viktigt att vi har entreprenörer som skapar jobb och sysselsättning, självklart gärna med produkter som har sin härkomst från vårt rike. Men är det så att andra har samma förutsättningar – jag har med det uttalande som jag gjort visat att Tyskland har andra fördelar – så må det vara hänt, för vi har andra fördelar som vi kan använda på till exempel den tyska marknaden.

Anf. 18 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! En besviken lantbrukare som jag har pratat med om Matlandet Sveriges utmärkelse för 2012 uttryckte det så här:

Det enda vi svenska producenter kan konkurrera med är djurskydd och kvalitet. Juryn i Matlandet Sverige har nu krossat detta när de säger att det är precis lika okej med livsmedel som inte är producerat enligt svensk djurskyddslag.

Det var en röst från verkligheten ute i landet. Det här är en besvikelse som jag tycker är befogad.

I sitt interpellationssvar skriver landsbygdsmministern att företaget Qibbla Halal uppfyller Matlandet Sveriges vision på flera sätt. Han skriver att det skapar förutsättningar för svensk primärproduktion att leverera sina varor till nya marknader och att företaget skapar fler jobb på den svenska landsbygden.

Med anledning av de här påståendena blir man verkligen undrande. Hur kan man påstå något sådant med vetskapen om att företaget importerar merparten av sitt kött? Det gjorde man redan innan. Nu har man utökat det ytterligare, så nu ligger man sannolikt en bra bit under de 40 procent som det står i interpellationssvaret.

Qibbla Halal följer svensk djurskyddslagstiftning då man i Sverige bedövar djuren före avblodning. Det är såklart bra. Men frågan blir vilka andra företag som ska få utmärkelser för att de följer svensk lagstiftning. Är det inte, så att säga, obligatoriskt att alla ska följa svensk lag? Det argumentet tycker jag alltså faller lite.

Att Qibbla Halal tar ett stort djurskyddsansvar, som landsbygdsmministern uttryckte det, är väl dessutom en sanning med viss modifikation. Han har i andra sammanhang hävdad att företaget ställer goda djurskyddskrav även när det gäller det importerade köttet.

Jag menar att det från företagets sida handlar om marknadsföring, precis som att man till exempel kan säga att en viss tandkräm marknadsförs när man påstår att den ger vitare tänder. Det kan vara ett schampo som reparerar trasigt hår och så vidare. Det är marknadsföring det handlar om.

Jag tror att landsbygdsministern inser att det inte går att ställa djurskyddskrav när det gäller importkött som ens kommer i närheten av den svenska djurskyddslagstiftningen.

Vi kan ta det här kycklingköttet som ett gott exempel. Landsbygdsministern hävdar i interpellationssvaret felaktigt att företaget köper det från svenska producenter. Nu har han i alla fall fått klart för sig att så inte är fallet. Man har lämnat det svenska köttet för det billigare tyska kycklingköttet.

Jag har naturligtvis varit i kontakt med branschfolk från svensk kycklingproduktion. De beskriver hur de har högre krav i hela kedjan när det gäller både föräldradjur och kycklingar. Svenska regler skiljer sig till exempel när det gäller förbud mot näbbtrimning, krav på antal sittpinnar, färre antal djur i stallarna, bullerkrav, reglerad transporttid och fothälsoprogram.

Allt detta sammantaget gör naturligtvis att svenska producenter har svårt att hävda sig prismässigt mot övriga i EU. Man har dessutom olika regler för användning av antibiotika i produktionen. Jag kan tyvärr inte just nu svara på hur just Tyskland förhåller sig där, men vi vet ju hur det är i Sverige i alla fall.

I övrigt kan jag konstatera att man i Tyskland har lägre strömstyrka vid bedövning av djuret före slakt för att uppfylla de religiösa föreställningarna om halal.

Nu hinner jag inte ta upp allt. Jag tror att jag stannar här så länge.

Anf. 19 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Till frågeställningen: Tar företaget i fråga ett djurskyddsansvar eller ej? Ja, enligt de genomgångar vi har gjort, apropå i vilka länder man köper det som inte går att få fram i vårt land, gör man det.

Jag har redovisat för kammaren hur kycklingar föds upp i Tyskland. Det har sagts mig att det är därifrån som man köper en del av det kycklingkött som man förädlar i vårt land och som ger sysselsättning på den svenska landsbygden.

Använder man antibiotika på ett annat sätt i Tyskland? När vi pratar om antibiotika är det att konstatera att vi på det området har en harmoniserad lagstiftning inom EU som säger att antibiotika inte får godkännas som fodertillsats, utan det är ett läkemedel. Då är det veterinär som ska skriva ut detta om ett djur är sjukt. Det gäller i Sverige. Det gäller i Tyskland.

Har man högre beläggning på en golvyta i Tyskland eller inte? Nivån på den maximala beläggingsgraden är – det är därför jag diskuterar det – en del när det gäller att avgöra hur hög lönsamheten blir i en slaktkycklingproduktion.

Både i Sverige och i Tyskland finns det strikta bestämmelser som är gemensamma. Under vissa omständigheter är det faktiskt på det sättet, Josef Fransson, att bestämmelser går längre i Tyskland än vad de gör i Sverige. Det är inte många som vet detta, men så är det. I Tyskland går man till och med längre vad gäller djurskyddsbestämmelser för just slaktkycklingar än vad man gör i Sverige.

Med detta vill jag ha sagt att skulle inte det här företaget finnas skulle inte de här jobben på den svenska landsbygden finnas. De skulle över huvud taget inte finnas i Sverige, utan då skulle den här förädlingen vara förlagd någon annanstans. Det är inte så att konsumentefterfrågan inte finns, så att man producerar någonting som människor inte vill ha, utan jobben skulle vara någon annanstans. Det är därför jag är glad över att ha varit en del av en jury som har tilldelat det här företaget, som har en god lönsamhet och en god marknadsutveckling, det pris som är döpt till Årets Uppstickare.

Anf. 20 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Jag förstår faktiskt inte riktigt hur man resonerar om man kommer fram till att tysk kyckling ger jobb på svensk landsbygd. Det har jag svårt att förlika mig med. Det är givetvis några anställningar inom det här slakteriet, i charkverksamheten och så vidare. Så är det naturligtvis. Men det stöttar inte den svenska primärproduktionen, utan det tar snarare arbetstillfällena om man använder importvaror. Det är ganska logiskt.

Jag ska bara avsluta lite kort med att säga att jag faktiskt tycker att landsbygdsministern tillsammans med övriga i juryn trampade i klaveret när de gav Matlandet Sveriges pris Årets Uppstickare till just företaget Qibbla Halal. Jag vet att mängder av livsmedelsproducenter, inte minst inom fågelbranschen, är minst sagt upprörda över valet med tanke på den importkvot som företaget uppvisar.

Jag tycker nog att landsbygdsministern borde ta tillfället i akt att åtminstone försöka sända en liten signal till landets jordbrukare om att detta val kanske inte var så genomtänkt.

Anf. 21 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag står för att vi ska öka den svenska primärproduktionen. Det är ett av skälen till att det i årets budget finns ett förslag om att vi ska titta på vad som är hinder och möjligheter när det gäller att utveckla den svenska primärproduktionen.

Bland annat är jag angelägen om detta för att det ger förutsättningar för en ökad förädlingsverksamhet i slaktbranschen, i charkbranschen, i mejeribranschen, i det som kommer efter mejeribranschen och så vidare.

Förutsättningen för att de här jobben ska komma till är att vi ökar den svenska primärproduktionen.

Jag är glad över att vi har företag som har etablerat sig i vårt land och utvecklat verksamhet i vårt land, som ligger i framkant och dessutom har sökt sig till nya marknader utanför Sverige som är lönsamma och som samtidigt ger jobb i vårt land, för jobb på den svenska landsbygden är någonting som jag eftersträvar.

Allra sist, herr talman, ska jag säga att enligt de upplysningar jag har kommer en viss del av den fågel som man förädlar i företaget Qibbla Halal från Sverige, från Skånefågel. Men det är ett företag som inte är med i den branschorganisation som är dominerande i vårt land, enligt de upplysningar som jag har.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 22 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Josefin Brink har frågat arbetsmarknadsminister Hillevi Engström om hon avser att vidta några åtgärder för att stärka migrant-
arbetares rättigheter på den svenska arbetsmarknaden. Interpellationen
har överlämnats till mig för besvarande.

Inledningsvis vill jag poängtera att i Sverige gäller den svenska ar-
betsmarknadsmodellen. Modellen bygger på ansvarstagande parter som i
kollektivavtal kommer överens om rimliga villkor och vakar över villko-
rens efterlevnad. När det gäller efterlevnaden av arbetsmiljö- och arbets-
tidslagstiftningen är det Arbetsmiljöverket som ansvarar för tillsynen.

Det är en huvudregel att tredjelandsmedborgare som arbetar i Sverige
ska ha arbetstillstånd. Det är arbetsgivarens ansvar att kontrollera att
samtliga anställda har rätt att arbeta här. Den som har en utlänning som
saknar föreskrivet arbetstillstånd i sin tjänst kan dömas till böter eller
fängelse. Både arbetsgivare och arbetstagare är naturligtvis skyldiga att
följa svensk lagstiftning.

Det svenska systemet för arbetskraftsinvandring ställer upp tydliga
krav och villkor för när arbetstillstånd får beviljas. Anställningsvillkoren
för den tredjelandsmedborgare som kommer hit för att arbeta får inte
vara sämre än vad som följer av kollektivavtal eller praxis inom yrket
eller branschen. Innan tillstånd beviljas ska Migrationsverket pröva om
anställningsvillkoren ligger på rätt nivå, och berörd arbetstagarorganisat-
ion ska i regel ges tillfälle att yttra sig.

Reglerna för arbetskraftsinvandring är utformade på ett sätt som syf-
tar till att underlätta arbetskraftsinvandring till Sverige. Det är samtidigt
oerhört viktigt att vi förhindrar missbruk av regelverket. Migrationsver-
ket har skärpt sina kontroller inom branscher där det visat sig förekomma
missbruk, i syfte att förhindra att människor utnyttjas på den svenska
arbetsmarknaden.

Kontrollerna innebär att företag inom bland annat byggbranschen och
restaurangbranschen ska visa att de kan garantera arbetstagaren lön och
att företaget i förekommande fall tidigare betalat ut löner och tecknat
försäkringar för arbetskraftsinvandrare.

Enligt Migrationsverket har deras arbete med att förhindra att ut-
ländska arbetstagare får illa på den svenska arbetsmarknaden gett goda
resultat. De skärpta kraven inom vissa branscher har, enligt verket, haft
avsedd effekt.

Det finns arbetsgivare som anställer personer som inte har rätt att ar-
beta i Sverige. Dessa arbetsgivare tar inte sitt arbetsgivaransvar, och det
ser jag givetvis mycket allvarligt på. Det är inte acceptabelt att det finns
arbetsgivare som utnyttjar migranter utan arbetstillstånd.

Det finns redan i dag sanktioner mot arbetsgivare som anställer per-
soner som saknar arbetstillstånd. Sverige är för närvarande i färd med att
genomföra sanktionsdirektivet i svensk rätt. Direktivet medför bland
annat ytterligare sanktioner mot arbetsgivare som anställer tredjelands-
medborgare som inte har rätt att vistas här. Sanktionsdirektivet innehåller
också regler som syftar till att utlänningar får kollektivavtalsenlig ersät-
ning för det arbete som de har utfört.

Mot den här bakgrunden ser jag för närvarande inte någon anledning att vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 23 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Interpellationen är föranledd av att det nyligen avslöjades att åtminstone 17 utländska arbetare hade utnyttjats grovt på ett bygge som, ironiskt nog, utfördes åt Skatteverket i Sundbyberg. Det handlade om personer som saknade arbetstillstånd eller hade falska arbetstillstånd och som tjänade så lite som 70 kronor i timmen svart.

Exemplen är betydligt fler. Mycket av exploateringen sker i byggbranschen, men det ser lika illa ut på restauranger, åkerier, städfirmor och i jord- och skogsbruket. I själva verket tyder mycket på att det rör sig om tiotusentals personer, ofta med utländsk bakgrund och med eller utan arbetstillstånd, som systematiskt exploateras och arbetar långt under de villkor som lagar och avtal i Sverige stipulerar.

Den grå sektorn, som man numera brukar tala om, håller på detta sätt på att bli en etablerad del av det svenska näringslivet. Det är inte enbart ett problem för de individer som blir grovt utnyttjade och lurade på det de har rätt till, utan det handlar i förlängningen om att branscher får en alltmer snedvriden konkurrens där enskilda firmor sätter i system att utnyttja människor som befinner sig i en beroendeställning och en utsatt situation, anställer dem till alldeles för dåliga villkor och därmed konkurrerar ut företag som följer lagar och avtal.

För detta bär regeringen tillsammans med Miljöpartiet ett stort ansvar eftersom de har gjort upp om de nya reglerna för arbetskraftsinvandring.

Ministern säger att Migrationsverket sedan början av året skärpt sina kontroller. Det stämmer. Det är dock lite som tyder på att det räcker. Exempelvis gjorde Hotell- och restaurangfacket i Stockholm en granskning efter att de nya kontrollerna hade genomförts. Man granskade 64 restauranger i Stockholm, alla med kollektivavtal. På samtliga restauranger upptäcktes det att man bröt mot reglerna när det gällde arbetskraftsinvandrare. Man betalade ut felaktiga löner och ersättningar, man bröt mot arbetstidsreglerna, och ofta saknades anställningsavtal. Facket hittade kort sagt felaktigheter och tecken på utnyttjande och exploatering hos samtliga man granskade.

Migrationsministern säger att det ställs tydliga krav när ett arbetstillstånd ska beviljas. Det stämmer att det ställs tydliga krav på papperet. Problemet är dock att det anställningserbjudande som Migrationsverket och oftast också den fackliga organisationen får titta på innan tillstånd beviljas inte är juridiskt bindande. Det görs inte heller någon kontroll eller uppföljning i efterhand av att det som erbjuds och är i enlighet med lagar och avtal är de villkor som de arbetskraftsinvandrare som kommer hit sedan faktiskt får.

Det här är nyckelproblemet. Ni har skapat ett system där det är helt riskfritt för en arbetsgivare att lämna in ett papper där det står att man kommer att erbjuda sjysta villkor. Men när migranterna väl är här erbjuder man helt andra villkor, och det är i stort sett riskfritt eftersom ingen myndighet har i uppdrag att kontrollera att arbetsgivarna som utlovat följer lagar och avtal.

Om regeringen inte har tänkt ändra i det här med anställningserbjudandet, finns det i så fall något annat som gör att man kan garantera att dessa personer får den lön och de arbetsvillkor som de har blivit utlovade? Den kontroll som genomförs nu räcker uppenbarligen inte till för att förhindra exploatering.

Anf. 24 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Den nuvarande arbetskraftsinvandringslagstiftningen präglas av en ganska välkänd borgerlig strategi, nämligen att lägga alla risker och allt ansvar på arbetstagaren och underlätta för arbetsgivarna att välja och vraka bland arbetskraften och sedan göra sig av med den när det passar.

När jag möter fackliga representanter berättar de med ilska och sorg om konsekvenserna av en lagstiftning som har ett enögt arbetsgivarperspektiv. Hotell- och restaurangfacket berättar från sitt uppföljande migrationsprojekt om just det som Josefin Brink beskrev, nämligen att man i samtliga fall har funnit brister och tecken på exploatering i olika grad.

Tyvärr ser Hotell- och restaurangfacket samma problem även efter att Migrationsverket infört fler kontroller. Problemen kvarstår alltså.

Arbetare från hela världen betalar stora summor till mellanhänder för ett arbetstillstånd och utlovas först kollektivavtalsenlig lön och rimliga arbetsvillkor men får sedan löner under miniminivå, får bo hos arbetsgivaren och får jobba ändlösa pass. Det är helt orimliga villkor.

Facken berättar också om den frustration de känner över att inte kunna hjälpa dessa utsatta människor och inte ha möjlighet att fullfölja detta viktiga fackliga arbete som även skulle gagna den utsatta.

Så länge arbetstillståndet kopplas till den enskilde arbetsgivaren och arbetstillståndet inte baseras på ett bindande arbetserbjudande är det alltid arbetstagaren, den enskilde, som får ta konsekvenserna av de oseriösa arbetsgivarnas regelbrott.

Om man klagat på villkoren är det migranten som får sitt tillstånd indraget om man inte lyckas hitta ett nytt arbete inom ett par månader, något som kan vara väldigt svårt till och med för oss som lever och har nätverk här.

Arbetsgivaren kan ostraffat fortsätta att utnyttja utomeuropeisk arbetskraft medan arbetstagaren tar hela risken. Detta ökar andelen papperslösa i Sverige. Det finns migranter som inte står ut med dessa villkor och väljer att lämna arbetsgivaren och i stället söka ett liv som papperslös i Sverige eller Europa. Därmed är regeringen och Miljöpartiet med och skapar och ökar gruppen av papperslösa som lever rättighetslöst.

Jag undrar, precis som Josefin Brink: På vilket sätt tror migrationsministern att arbetstagaren skyddas om vi inte skapar möjligheter att garantera de villkor man har lovats och verkligen ser till att det finns möjlighet för facket att följa upp det?

Jag har tidigare hört statsrådet säga att man eventuellt skulle kunna göra det möjligt att dra in migrantens arbetstillstånd om man ser oegentligheter. En självklar fråga är: På vilket sätt skulle det hjälpa den person som utnyttjas och exploateras att få tillståndet indraget?

Anf. 25 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Josefin Brink säger att interpellationen är föranledd av fall som hon refererar till där människor som har saknat tillstånd eller haft falska tillstånd har utnyttjats. Det är viktigt att vi för ordningen i diskussionen skiljer på situationen för migranter som kommer till Sverige för att arbeta med stöd av arbetskraftsinvandringssystemet och de migranter som arbetar i Sverige utan vare sig uppehålls- eller arbetstillstånd. Det är två helt olika kategorier. De kan inte blandas samman på det sätt som jag tycker att interpellanten gör.

För mig och regeringen är det oacceptabelt att människor blir behandlade i strid med lagstiftningen, att de blir utsatta för exploatering eller blir dåligt behandlade. Det ska naturligtvis bekämpas. Om man hänvisar till att sådant skulle vara resultatet av uppgörelsen mellan regeringen och Miljöpartiet om en ny arbetskraftsinvandringslagstiftning är man fel ute. Den lagstiftningen innebär att vi har förändrat reglerna för dem som kommer hit med arbetstillstånd. Det är de som omfattas av förändringarna.

När det gäller Hotell- och restaurangfackets undersökning om restaurangbranschen är det viktigt att poängtera att man endast har granskat arbetsgivare som har rekryterat genom arbetskraftsinvandringssystemet. Det framgår inte hur de problem som har framkommit i samband med granskningen förhåller sig till situationen inom branschen generellt. Det är inte obekant att anställda inom hotell- och restaurangbranschen generellt har låga löner och otrygga anställningsvillkor på den svenska arbetsmarknaden.

Om man läser undersökningen noggrant framgår det att det inte bara är arbetstagare som kommer från länder utanför EU som har arbetat för sämre villkor än kollektivavtalets. HRF anger att det oftast är alla anställda på de berörda arbetsplatserna som har arbetat för sämre villkor än avtalat. Det är naturligtvis mycket allvarligt att arbetstagare i restaurangbranschen arbetar för sämre villkor än vad som är överenskommet i kollektivavtalet – därom torde vi vara överens i kammaren – men det går inte att utifrån HRF:s undersökning fastslå att det är en problematik som särskilt utmärker arbetskraftsinvandrare.

Det är viktigt att slå fast att vi alla värnar om den svenska arbetsmarknadsmodellen. Jag kan konstatera att det finns ett antal åtgärder för fackförbunden att vidta för att motverka dåliga lönevillkor.

Migrationsverkets roll är att göra kontroller i samband med ett ärende om arbetstillstånd. När arbetstagaren har beviljats tillstånd och väl är i Sverige är det i huvudsak polisen, Skatteverket, Arbetsmiljöverket och fackförbunden som kan upptäcka missförhållanden på en arbetsplats och korrigera dem. Det betyder inte att det inte finns sanktioner att ta till bara för att det är andra myndigheter än Migrationsverket. Det finns redan i dag sådana. Både arbetsgivare och arbetstagare är skyldiga att följa svensk lag. Den som medvetet lämnar oriktiga uppgifter i samband med en ansökan om arbetstillstånd kan redan i dag dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Det gäller både arbetsgivare och arbetstagare som lämnar oriktiga uppgifter till Migrationsverket.

Att utreda och beivra brott är en uppgift för polisen. Så bör det också vara. Det bör inte vara några andra myndigheter som gör det.

Till Christina Høj Larsen vill jag säga, apropå att det här systemet skulle leda till fler tillståndslösa och till att människor blir illa behandlade, att vi i uppgörelsen som skapade den nya Arbetskraftsinvandringslagstiftningen har lagt till möjligheten för någon som är missnöjd med sin arbetsgivare att under tillståndstiden söka nytt arbete under tre månader utan att bli av med sitt uppehållstillstånd. Den regeln är bland annat till för att minska arbetstagarens beroendeförhållande till arbetsgivaren, men den gäller givetvis personer som vistas i Sverige med ett giltigt arbetstillstånd.

Anf. 26 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! Det stämmer som statsrådet säger att det är två olika kategorier: personer som har fått arbetstillstånd och personer som inte har arbetstillstånd. Det går inte att komma ifrån att det hänger ihop. Anslaget i min interpellation är att vi har fått en växande grå sektor på den svenska arbetsmarknaden. Såväl människor som kommer hit som Arbetskraftsinvandrare och har tillstånd som människor som lever som papperslösa, människor som är asylsökande och en del människor som har uppehållstillstånd rekryteras i allt högre grad av företag som har satt i system att utnyttja den utsatthet och beroendeställning som dessa personer i olika grad befinner sig i. Det är här som politiken har ett stort ansvar.

Vi i Vänsterpartiet menar att det är ett brett samhällsproblem. Vi kan inte acceptera att social dumpning, skattefusk och en grå sektor breder ut sig och tar över stora delar av den svenska arbetsmarknaden. Detta är en del av svensk ekonomi där exploatering framför allt av människor från andra länder som inte har permanent uppehållstillstånd tillåts ske med en ganska hög grad av systematik. Vi menar att man måste ta ett helhetsgrepp. Det är häpnadsväckande att regeringen är så passiv när de gäller att ta tag i den här situationen. Det handlar om grundläggande mänskliga rättigheter, om arbetslivets villkor och om den svenska arbetsmarknadsmodell som regeringen säger sig vilja värna där lika rättigheter, lika lön och lika arbetsvillkor ska gälla för alla som jobbar i samma bransch. Det handlar också om konkurrensneutralitet och sjösta villkor i näringslivet. De företag som följer lagar och avtal och gör allt rätt konkurreras ut av dem som inte följer regelverket.

Jag menar att det är dags att ta ett helhetsgrepp om detta. Det handlar om skärpta regler och kontroller när det gäller Arbetskraftsinvandring. Stärk ställningen för de personer som kommer hit som migranter genom att göra anställningserbjudandet bindande! Skärp kontrollen både före tillstånd och efter så att myndigheterna har koll på att man följer det som man har utlovat! Straffa inte de arbetstagare som kommer hit genom att dra in arbetstillståndet om de ger sig till känna och talar om att det finns brister hos arbetsgivarna, utan låt dem stanna kvar hela tillståndstiden ut och ge dem möjlighet att driva krav och få tillbaka pengar och få ut skadestånd från de arbetsgivare som har lurat dem!

Det handlar också om mer generella insatser, som att införa personalliggare till exempel i byggbranschen, där vi vet att det förekommer mycket fusk. Då vet man vilka som befinner sig på arbetsplatsen och kan kontrollera att det är rätt personer. Låt Skatteverket göra oanmälda kontroller på de här arbetsplatserna för att se att det inte finns personer där som utnyttjas utanför lagar och avtal och som man inte betalar skatt för!

Varför har regeringen inte genomfört Månadsuppgiftsutredningens förslag om individuell månadsvis inbetalning av skatter och sociala avgifter? Det skulle underlätta mycket för att avslöja de arbetsgivare som utnyttjar bland annat migrantarbetare utan att betala in skatter och sociala avgifter. Man kan införa ett solidariskt ansvar där huvudentreprenörer kan göras ansvariga för att betala utestående löner, skatter och sociala avgifter hos underentreprenörer som är oseriösa.

Om man antar ett sådant paket av åtgärder kan man komma åt den här exploateringen av migrantarbetskraft och garantera att de företag som gör rätt för sig och betalar sjysta löner och betalar in skatter och följer lagar och regler kan konkurrera om jobben på den svenska arbetsmarknaden.

Anf. 27 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Ibland kan det vara nödvändigt att påminna lite grann om vad det är vi talar om. Vi talar om människor som till exempel befinner sig i Thailand och får ett arbetserbjudande där det framgår att de ska få en avtalsenlig lön. På grund av detta säljer de eventuellt sina tillgångar hemma för att detta arbetstillstånd ofta går genom mellanhänder och kostar någonting. När de väl är här i Sverige får de veta att de inte kommer att få denna lön. Det gör att möjligheten att köpa tillbaka mark, hus eller vad det kan vara försvinner. Det blir mycket svårt för dessa personer att komma tillbaka till en bra ekonomisk situation. Det är detta vi talar om. Vi talar om människor som förlorar det lilla som de hade.

Då säger migrationsministern att de har tre månader på sig att hitta ett annat arbete. Jag tror att vi alla är fullt medvetna om att det i ett Sverige med en mycket hög arbetslöshet, där man kanske inte kan språket eller har något nätverk, är mycket svårt att hitta ett nytt arbete på tre månader. Dessutom har dessa personer ingen möjlighet till försörjning under tiden. Jag tycker därför att detta är en falsk bild av vilka förutsättningar som människor har.

Min fråga kvarstår: Vad är det som gör att migrationsministern inte vill ge människor denna trygghet att arbetserbjudandet ska vara bindande? Vari ligger problemet? Varför kan man inte ge arbetstagaren denna trygghet?

Anf. 28 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Det är ganska intressant att höra hur Josefin Brink instämmer i stort sett i allt det som jag har sagt när det gäller beskrivningarna av problemet och så vidare. Men trots det kommer hon fram till slutsatsen att dessa frågor skulle hänga ihop. Hon hänvisar uttryckligen till arbetskraftsinvandringslagstiftningen från 2008 som skäl för denna interpellation, trots att den, vilket jag mycket tydligt redogjorde för, inte alls handlar om de grupper som Josefin Brink tar upp. Varken asylsökande eller människor som saknar tillstånd att vistas i Sverige omfattas av denna lagstiftning eller har påverkats av den. Det är alltså olika kategorier.

Jag tycker själv att det är mycket svårt att undvika att den som saknar tillstånd att vistas i Sverige – det är helt klart en försvårande faktor – också får det besvärligare att verka på en arbetsmarknad utan att bli exploaterad. Men just därför har vi skapat legala möjligheter för människor att komma till Sverige på ett ordnat sätt genom arbetskraftsinvandrings-

lagstiftningen. Därmed har vi stärkt migranternas rättigheter på ett sätt som Josefin Brink och hennes parti aldrig tidigare har mäktat med under de år som de styrde Sverige tillsammans med Socialdemokraterna.

Sedan har vi frågan om de bindande avtalen som tas upp av interpellanten och också av Christina Höj Larsen. I Sverige förfogar arbetstagare och arbetsgivare över sitt eget avtal. De är fria att när som helst förhandla om anställningsvillkoren.

Därför ställer jag frågan på vilket sätt ett anställningsavtal, till skillnad från ett erbjudande, som i dag är det som står i lagtexten, i ett ärende om arbetstillstånd skulle skydda arbetstagare från oseriösa arbetsgivare. Jag skulle gärna vilja ha ett förtydligande på den punkten eftersom Vänsterpartiet ofta kommer tillbaka till detta som en lösning på problemet.

Om Josefin Brink med ett bindande anställningserbjudande menar att tredjelandsmedborgare som kommer till Sverige för att arbeta ska ingå ett anställningsavtal som är bindande i den bemärkelsen att avtalet inte kan omförhandlas, måste man fråga sig om det är rätt väg.

Jag anser för min del, vilket är regeringens uppfattning, att man måste motverka oseriösa arbetsgivare som missbrukar regelverket på ett annat sätt än genom en så ingripande förändring i det svenska systemet, där arbetstagare från länder utanför EU i så fall skulle särbehandlas. Det är vad som skulle bli konsekvensen av att göra anställningserbjudandet bindande.

Jag har redan redogjort för en rad åtgärder som Migrationsverket har vidtagit för att upptäcka och motverka missbruk. Jag avser även att föreslå utökade möjligheter att återkalla tillstånd som beviljats för arbete.

När det gäller frågan om kontroller, som Josefin Brink också tog upp, till exempel att Skatteverket skulle göra oanmälda kontroller – som om det skulle vara någon ny uppfinning – kan jag tala om att det görs redan i dag. Jag var själv närvarande när Skatteverket och gränspolisen gjorde ett tillslag i Malmö för att jag på plats skulle se hur det går till. Jag kan därför vittna om att det i allra högsta grad är en åtgärd som redan i dag finns och används av våra myndigheter. Det är alltså ingenting som behöver uppfinnas.

Sedan är det, först som sist, viktigt att slå fast att migranternas rättigheter skyddas bäst genom att man har fler sätt för människor att komma legalt till ett land. Det har varit hela regeringens credo till att vi genomförde denna förändring 2008.

När jag tittar på de rapporter som har lagts fram om hur systemet fungerar måste jag säga att vi internationellt sett får ett mycket gott betyg.

Att man däremot kan hitta fall där människor som saknar tillstånd blir illa behandlade och att man kan hitta fall där människor som står helt utanför systemet blir illa behandlade är en konsekvens som jag djupt beklagar. Men detta måste vi bekämpa på andra sätt och med andra metoder. Det går inte att gömma sig bakom 2008 års arbetskraftsinvandringslagstiftning när man ska föra den kampen eftersom det är någonting helt annat.

Anf. 29 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! Det är lite trist att Tobias Billström väljer att låtsas att han inte förstår hur jag har ställt min fråga. Den handlar inte om i vilket

regelverk som den ena eller den andra migranten befinner sig i, utan den handlar om att vi har en omfattande exploatering av personer som befinner sig i en utsatt situation i Sverige.

De allra mest utsatta är de papperslösa som i stort sett är helt rättslösa i dagens system. Men den näst mest utsatta gruppen är de som har kommit hit i enlighet med den nya lagstiftningen om arbetskraftsinvandrare. Den utsatthet som de befinner sig i handlar om att de, precis som Christina Høj Larsen och jag själv har tagit upp här tidigare, är helt knutna till och beroende av en arbetsgivare när de har kommit hit för att få behålla sitt arbetstillstånd. Det erbjudande som de har fått av denna arbetsgivare kan ändras den dag som de kommer till Sverige. Inte sällan är det precis det som händer, så att de i själva verket, när de befinner sig i Sverige, får betydligt sämre lön, får jobba betydligt fler timmar och får jobba under betydligt sämre förhållanden än vad de har blivit lovade och vad som gäller enligt svenska lagar och avtal.

Det är denna extrema beroendeställning – som gör att dessa människor i praktiken inte har någon möjlighet att ta sig ur ett sådant anställningsförhållande – som är det stora problemet och som är det politiska ansvar som Tobias Billström har. Det tycker jag fortfarande inte att Tobias Billström har kunnat svara på.

Med dagens system går det inte för en person som har kommit hit och blivit inlurad på detta sätt under falska premisser att ta sig härifrån. Det i sin tur leder, precis som Christina Høj Larsen talade om tidigare, sannolikt till att fler personer känner sig tvingade att stanna kvar som papperslösa och bli ännu mer exploaterade på den svenska och på den europeiska arbetsmarknaden.

Inga av de åtgärder som Vänsterpartiet föreslår skulle på något sätt förhindra eller försvåra för människor att komma hit och arbeta under anständiga villkor. Däremot skulle de kraftigt försvåra för de arbetsgivare som vill ta hit arbetskraftsinvandrare eller utnyttja papperslösa under usla villkor. Vi tycker att det är ganska rimligt att lagstiftningen ser ut på det sättet.

Anf. 30 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Vi fick aldrig riktigt räta ut frågan om varför bindande avtal skulle vara så bra och hur det fungerar. Det får vi ta upp i en annan debatt.

För mig är det i alla fall helt uppenbart att Migrationsverket under regeringens ledning har arbetat mycket aktivt med att motverka missbruk och tydligen också, om man tittar på de sammanställningar som har gjorts, har lyckats ganska väl så här långt. Bland annat har man sett till att företag som tidigare anställde arbetskraftsinvandrare dessutom ska visa att de har betalat ut korrekta löner och tecknat försäkringar. De ska visa att det finns ekonomiska förutsättningar för att rekrytera en arbetskraftsinvandrare. Dessa skärpta kontroller, som infördes från och med januari i år, har haft avsedd effekt, bland annat genom att minska antalet oseriösa ansökningar.

I internationella bedömningar, som jag sade tidigare, som har gjorts av det svenska systemet konstaterar man från till exempel en organisation som OECD att det svenska systemet fungerar väl och att reformen enligt OECD inte har lett till sänkta löner för den inhemska arbetskraften.

Man konstaterar också att företag som anställer arbetskraftsinvandrare till och med betalar generellt högre löner till inhemsk arbetskraft än jämförbara företag som inte anställer arbetskraftsinvandrare. På det hela taget är det ett ganska gott utfall av denna reform.

Men jag märker att Josefin Brink inte vill se skillnaden mellan den som befinner sig i Sverige med tillstånd och den som befinner sig i Sverige utan tillstånd. Hon säger till och med att den som kommer som arbetskraftsinvandrare enligt 2008 års system är den mest rättslösa gruppen, om jag återger det som hon sade rätt. Det är ganska anmärkningsvärt att hävda att den som kommer med legala papper och alla tillstånd i ordning skulle vara sämre ute på den svenska arbetsmarknaden än den som helt saknar tillstånd och vistas här. Det är ganska märkligt.

När man tittar på helheten i denna diskussion måste man komma ihåg att vi, om vi vill ha ett bra system för de arbetskraftsinvandrare som kommer till vårt land, också måste bygga systemet på det vis vi har gjort – med en öppenhet och en förståelse för att människor som vill komma hit ska göra det på bra villkor.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2012/13:78 om viseringsfrihet

Anf. 31 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Kent Ekeroth har, mot bakgrund av de beslut om viseringsfrihet för länderna på Västra Balkan som fattades 2009 och 2010, frågat mig vad skälen var till att jag misslyckades i att förutse dagens situation för tre år sedan och vad jag har lärt mig av denna läxa.

Låt mig börja med att understryka att jag inte delar Kent Ekeroths syn på att viseringsfriheten för medborgare i länderna på Västra Balkan är en katastrof. Tvärtom har besluten varit oerhört positiva för länderna i denna region. Besluten om viseringsfrihet för medborgarna i dessa länder har möjliggjort för hundratusentals människor att resa, besöka släkt och vänner och göra affärer.

De mellanfolkliga kontakterna mellan EU och Västra Balkan har ökat, och den isolering som människorna på Västra Balkan har upplevt ända sedan de blodiga balkankrigen på 1990-talet har brutits. Västra Balkan är en del av Europa, och besluten om viseringsfrihet befäste detta på ett mycket konkret sätt.

Viseringsfriheten föregicks av långa politiska processer som bland annat inbegrep viseringsförenklings- och återtagandeavtal samt specifika reformkrav på områden som dokumentssäkerhet, gränskontroll, rättsstatsuppbyggnad och grundläggande rättigheter. De beslut som så småningom kom att fattas grundades alltså på omfattande utvärderingar kring ländernas reformarbete.

Som vi alla väl känner till har dock dessa beslut fått vissa negativa konsekvenser. Några medlemsstater, däribland Sverige, har blivit destinationsland för en betydande mängd asylsökande från regionen. Den stora majoriteten av de ansökningar som givits in har bedömts som uppenbart ogrundade. Fram till i dag rör det sig om drygt 20 000 asylsökande från de viseringsfria länderna på Västra Balkan. Denna situation är

givetvis inte acceptabel, och jag har ända sedan de första tendenserna noterades haft nära kontakter med de ansvariga ministrarna i dessa länder för att komma till rätta med situationen.

Det som har gjorts för att hantera situationen på EU-nivå är att en övervakningsmekanism har etablerats, där besluten om viseringsfrihet regelbundet följs upp och fortsatta reformbehov identifieras. Jag har varit mycket tydlig när det gäller att åtgärder för att hantera de negativa effekterna av viseringsfriheten måste vidtas, inte bara på nationell nivå. EU-kommissionen har ett stort ansvar i detta arbete.

Kommissionen har föreslagit en suspenderingsmekanism i viseringsförordningen som möjliggör tillfälligt återinförande av viseringskrav mot ett tredje land i situationer då viseringsfriheten på olika sätt missbrukas. Det är mycket viktigt för EU:s trovärdighet att vi har instrument till vårt förfogande att använda i dylika situationer, och det är därför grundläggande att suspenderingsmekanismen kommer på plats så snart som möjligt. Vår förhoppning är att så ska kunna ske innan årets slut.

Den kanske viktigaste framåtsyftande åtgärden är att de pågående viseringsfrihetsprocesserna har gjorts än mer gedigna och rigorösa. Det ställs högre krav på effektivt genomförande av reformer, och kraven har höjts när det gäller minoritetsskydd och grundläggande rättigheter. Det tycker jag är mycket positivt. En särskild och regelbundet återkommande utvärdering kring eventuella säkerhetsrisker och risk för oönskade migrationsströmmar ska också föregå ett eventuellt beslut om viseringsfrihet.

Vi ska vara medvetna om att EU:s viseringsfrihetsinstrument är oerhört kraftfullt och kan, om det används på rätt sätt, bidra till att stora och betydelsefulla reformer genomförs. Detta är inte minst viktigt när det gäller att stärka skyddet för minoriteter och utsatta grupper. Det är vår skyldighet att fortsätta att ställa höga krav på förbättringar på det området. I den meningen är viseringsfriheten vårt allra starkaste påtryckningsmedel, och det ska vi använda klokt.

Talmannen konstaterade att interpellanten inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

10 § Svar på interpellationerna 2012/13:50 och 52 om bostadsbristen i Mälardalen och om hur Sverige kan få fler villaägare

Anf. 32 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Lars Eriksson har frågat mig vad jag tänker göra för att ta itu med bostadsbristen, som hotar tillväxt och jobb. Veronica Palm har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att fler familjer i Sverige ska kunna förverkliga drömmen om att flytta till ett eget hus, med anledning av att småhusproduktionen störttycker. Jag väljer att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Låt mig först säga att jag delar Lars Erikssons och Veronica Palms oro för bostadsbristen och den låga nyproduktionen av småhus. Bostadsbristen är främst ett problem i landets tillväxtregioner, särskilt i Stockholm. Under en lång följd av år har det byggts alltför få bostäder i förhållande till de utmaningar som den demografiska utvecklingen innebär, där

bostadsbristen också påverkar förutsättningarna för arbetsmarknaden och tillväxten.

Det är därför angeläget att förutsättningarna för bostadsbyggande förbättras. Regeringen är i full färd med att rusta upp bostadspolitiken. Vi vill skapa en modern bostadspolitik som med utgångspunkt i långsiktiga och sunda spelregler tar itu med de problem som finns.

Planeringsprocesserna för byggande måste göras tydligare och smidigare. Våren 2011 trädde en ny plan- och bygglag i kraft, och vi har fått en ny instansordning för överklaganden med fem nya mark- och miljödomstolar och en mark- och miljööverdomstol. Syftet är tydlighet och snabbare processer. Regeringen bedömer dock att ytterligare åtgärder krävs.

De långa handläggningstiderna för överklagade ärenden enligt plan- och bygglagen kan åtgärdas genom att till exempel precisera inriktningsmål för länsstyrelsernas handläggningstider samt öka resurserna för länsstyrelsernas och mark- och miljödomstolarnas handläggning. Regeringen ser nu över regelverket som rör plangenomförandet – vägen från beslutad detaljplan till färdigt bygge. Regeringen har också tillsatt en utredning kring de tekniska egenskapskrav många kommuner ställer vid byggande för att analysera de kostnader dessa medför för byggandet.

Sedan 2011 råder det nya förutsättningar för allmännyttan, och ett reformerat hyressättningssystem har införts. Vidare har regeringen i budgetpropositionen för 2013 bland annat föreslagit en sänkning av fastighetsavgiften för flerbostadshus. Regeringen har även tillsatt utredningar som dels ska se över hyresrättens förutsättningar, dels beskattningen av hyresrätter och vissa andra boendeformer. Dessa åtgärder syftar alla till att skapa en långsiktigt bättre fungerande hyresbostadsmarknad och att öka intresset för att investera i hyresbostäder.

Jag delar Lars Erikssons uppfattning att kommuner och landsting i Stockholm–Mälardalen är starkt integrerade med varandra. Det regionala perspektivet måste lyftas fram när kommunerna planerar bostadsbyggandet. Boverket har därför, på uppdrag av regeringen, gjort en översyn av lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar för att förtydliga det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen och tydliggöra det regionala perspektivet vid planering av bostadsförsörjningen. Förslaget remissbehandlas för närvarande.

Av stor betydelse för i vilken utsträckning familjer kan efterfråga småhus är hur villkoren för finansiering ser ut. Bolånetaket, som infördes 2010, syftar till att hålla ned hushållens skuldsättning och därmed skapa bättre skydd för oförutsedda händelser i framtiden. Fördelarna med en stabil bolånemarknad och en rimlig skuldsättning måste givetvis vägas noga mot negativa konsekvenser på bostadsmarknaden och begränsningar för familjers möjligheter att förverkliga drömmen om att skaffa den bostad de vill ha.

Bostadsbristen går inte att bygga bort på kort sikt. Svårigheterna med att snabbt få tag på en hyresbostad i framför allt storstäderna måste lösas. Därför måste också befintliga bostäder utnyttjas på ett mer effektivt sätt.

Schablonavdraget för privatpersoner som hyr ut en privatbostad har höjts i flera steg. Regeringen föreslår nu en ytterligare höjning, till 40 000 kronor, från den 1 januari 2013. Samtidigt föreslår regeringen en rad åtgärder för att underlätta uthyrning av privatbostäder. Bland annat

Prot. 2012/13:25
15 november

Svar på
interpellationer

bör en bostadsrättsinnehavare i normalfallet ha rätt att hyra ut sin bostad. Det bör också kunna vara möjligt att ta ut en hyra som även täcker de egna kostnaderna för bostaden.

Regeringens bostadspolitik är långsiktig, och steg för steg identifierar regeringen hinder för ökat byggande. Förutsättningarna för att bygga måste avsevärt förbättras och regelverket som förordrar och försvårar ses över och förenklas.

Anf. 33 LARS ERIKSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret på min interpellation.

Jag tror att de flesta förstår att ett ökat bostadsbyggande inte är en enkel fråga, herr talman. Det är en fråga som kräver flera olika åtgärder, och det tror jag att många har väldigt stor respekt för. Men att det efter sex år i regeringsställning skulle vara så tomt på förslag och initiativ från regeringen har nog överraskat många.

Det är inte svårt att hitta företag, organisationer eller myndigheter som uttrycker oro över bostadsbristen. Det är inte heller svårt att hitta kommunala bostadsbolag eller byggherrar som vill bygga mer men tycker att det är svårt att få kalkylen att gå ihop. När regeringen tillträdde 2006 tog den bort alla former av statligt stöd till nybyggnation och nyinvesteringar i hyresbeståndet. Rängebidragen trappades ned och fasades ut, marknaden skulle lösa bostadsbyggandet. Det blev ett tydligt inbromsande, eller kanske mer en tvärnit, i byggandet när stimulanserna togs bort.

För att få fart på byggandet igen måste regeringen medverka till att staten tar sitt ansvar för en del av kostnaden – detta för att komma i gång med nyproduktionen av bostäder. Ett effektivt sätt är att införa ett investeringsstöd, riktat till studentlägenheter och smålägenheter. Vi föreslår en byggbonus till byggande av studentbostäder, småhus och hyresrätter.

Statsrådet säger att regeringen steg för steg identifierar hinder för ökat bostadsbyggande. Min fråga till statsrådet blir då: På vilket sätt är ett riktat investeringsstöd för byggande av smålägenheter och studentlägenheter ett hinder för ökat bostadsbyggande?

Från socialdemokratins sida pekar vi på skatten för boendeformen som en faktor. Vi anser att ingen upplåtelseform ska vara diskriminerad i lagstiftningen. Hyresrätten är mer beskattad än andra upplåtelseformer – detta i form av fastighetsskatt, bolagsskatt och skatt på utdelning.

Herr talman! Jag tror att bostadssektorn är ett område som skulle tjäna mer på samverkan och dialog och mindre på den typ av konfrontationspolitik som regeringen lägger an. Signalerna till oss i oppositionen är klara: Några breda uppgörelser är det inte tal om. Det tycker jag är trist.

När jag träffar företrädare för kommunala bostadsbolag, byggherrar och organisationer inom bostadssektorn får jag nästan alltid samma fråga: Går det inte att hitta blocköverskridande lösningar så att vi vet spelreglerna över tid? Jag ställer den frågan till statsrådet. Är du beredd att medverka till det?

Herr talman! Statsrådet skriver i sitt interpellationssvar att han delar den oro som beskrivs i interpellationen. Men var är de åtgärder från statsrådet som ska få i gång ett ökat bostadsbyggande motsvarande behovet? De åtgärder som har redovisats från statsrådet räcker inte, det är uppen-

bart för väldigt många. Regeringen är ansvarig för situationen, och verkningfulla förslag måste fram för att vända utvecklingen.

Plan- och bygglagen behöver reformeras, det tar för lång tid från idé till färdig bostad. Vi anser att regeringen bör kalla ihop en partssammansatt parlamentarisk kommitté med tydligt uppdrag att snabbt föreslå nödvändiga förändringar. Tänker statsrådet ta initiativ till det?

Under de sex åren som regeringen har haft ansvar för de här frågorna är det många som tyckt att det finns betydligt mer att göra och som känner en oro för vart de här frågorna är på väg.

Anf. 34 VERONICA PALM (S):

Herr talman! De är med stor oro som jag ser hur färre och färre svenskar har möjlighet att köpa sig ett eget hus. Färre och färre svenskar har möjlighet att förverkliga drömmen om att få bo i ett eget hus, ett litet hus, en villa, ett radhus. Nu visar alarmerande siffror från SCB att småhusproduktionen i Sverige har gått ned med 57 procent bara på ett år – 57 procent! Samtidigt får vi besked om att varsel, uppsägningar och konkurser duggar tätt i den svenska trähusbranschen. Det går inte ihop.

Villan och radhuset är en självklar del på den svenska bostadsmarknaden, men nu minskas möjligheterna för fler och fler att få köpa, bygga och bo i ett eget hus. Detta i sig är oroande. Jag vill ha en bostadsmarknad där var och en av oss kan förverkliga sina bostadsdrömmar. Men det är oroande också därför att det i kombination med att hela bostadsmarknaden går kraftgång hindrar Sveriges möjligheter till tillväxt.

Villan, radhuset och småhuset är en naturlig del både utifrån det egna boendeperspektivet och ur ett samhällsperspektiv. Genom att vi har många olika typer av boenden ökar flyttkedjorna. När vi får fart på flyttkedjorna kan vi också få en rörlig fungerande bostadsmarknad som i sig skapar en dynamisk arbetsmarknad och är förutsättningen för svensk tillväxt och fler jobb. För jobbens skull, för tillväxtens skull och vars och ens egen skull, att få välja sitt boende, behövs en politik som ser till att öka andelen småhus i Sverige.

I sitt svar säger ministern att han delar den här oron. Han delar min oro, och han delar Lars Erikssons oro över tillväxthotet i bostadsbristen. Det må vara gott, och det är väl ett steg på vägen. Men ministern är inte bara den som ska dela oron, han är den som har möjligheter att i den här kammaren lägga fram konkreta förslag till förändringar för att få till stånd ett ökat bostadsbyggande, bättre möjligheter för jobb och tillväxt och fler möjligheter för fler att bli ägare av ett eget hus.

Vi kanske reagerar lite olika, jag och ministern. Jag ser att bolånetaket har fått önskad effekt. Där må vi vara överens. I den överhettade marknaden med risk för överskuldssättning var bolånetaket ett bra instrument för att hindra risken för en bostadsbubbla. Men när vi ser att det också får effekt på småhusmarknaden kan man välja att säga ”oj” och dela oron, eller så kan man hitta andra vägar för att se till att det byggs fler bostäder. I mitt huvud kommer det inte bara upp ett ”oj” utan möjlighet till en ny egnahemssatsning, ett egnahemsbolag såsom man har i Göteborg, bosparavdrag för unga, möjligheten att se över exploateringsavtal för att underlätta byggandet av fler småhus, möjligheten att se över Boverkets byggregler som branschen själv säger till många delar är ett av

hindren, hyrköpsmodeller i allmännyttan. Det finns mängder av saker som man, om man vill, skulle kunna göra med politiken.

Min fråga till ministern kvarstår: Vad avser ministern att göra för att fler ska kunna förverkliga drömmen om det egna huset?

Anf. 35 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! För ungefär 46 år sedan var det en berömd intervju i tv där dåvarande statsminister Tage Erlander fick från en av de tre O:na frågan: Vilket råd skulle statsministern vilja ge ett ungt nygift par som inte har någon bostad i Stockholmsområdet? Det är en intressant fråga. Frågan kvarstår, åtminstone kvarstår svaret att ge.

Det är jättebesvärligt för många unga som söker bostad i Stockholm, av den anledningen att det sker en oerhörd inflyttning till detta område. Det är det grundläggande problemet. Egentligen är det inget problem, folk är välkomna hit. Till och med statsrådet Attefall har en gång varit ledamot för Stockholms stad i denna kammare.

Jag gläds åt den fråga som Veronica Palm ställde: Hur ska vi stimulera småhusbyggnationen? Per Albin Hansson hade en egnahemsrörelse bakom sig. Det var fint att bo i eget hus. Tyvärr har vi under en lång tid haft en diskriminerande syn på att ha eget boende. Jag tror att en röd liten stuga nere vid sjön, som det heter i en gammal visa, är en dröm som väldigt många har. Det är viktigt att det förs en politik som gör att de människor som vill bo på det sättet kan förverkliga detta.

Jag noterar att i Stockholmsområdet byggs det trots allt väldigt mycket. Den kommun där det kommer att byggas relativt sett allra mest är Sveriges minsta kommun, Sundbyberg. I salen sitter dåvarande kommunstyrelsens ordförande i Sundbyberg Nina Lundström som kan notera att de planer som man gjorde upp för ett par år sedan så småningom kom att utfalla i att just Sundbyberg kan bygga väldigt mycket i Ursvik och i andra områden, och det tycker jag är bra.

Den förra regeringen, ministären Persson, var någonting på spåret, vill jag påstå, omkring 2003, när de begärde av dåvarande landshövdingen Mats Hellström att få en utredning från alla kommuner i Stockholmsregionen, ungefär 25 stycken, om vad de kunde göra för att öka bostadsbyggandet. Och samtliga kommuner, tro det eller ej, hade en enda sak som de ville ha, och det var inte byggplaner och liknande, utan de sade: Vi måste få mer kollektivtrafik för att kunna bygga.

Ett av de största problem som vi har haft i Stockholm under 2000-talet är att det i denna region inte har byggts en meter tunnelbana, inte sedan 1995. Det är sanningen. Nu kan det möjligen bli så, och jag är säker på att vi är överens över alla partigränser om att detta är det som behövs i första hand, för det frigör mark och möjliggör nya stora bostadsplaner. I samband med att regeringen nu har gett klartecken för planering av tunnelbana till Nacka ser vi att det kommer att följas av möjligheter att bygga bostäder där.

Utöver detta vill jag säga till Lars Eriksson att jag har noterat när jag åkt till Västerås att det är väldigt fina bostäder nere vid hamnen där, alldeles nere vid vattnet. Det är också en notis att det inte bara är i Hammarbyhamnen som man kan bygga fina bostäder nära vatten, utan det kan man också göra på andra håll.

Allra sist: När det gäller finansieringen har Socialdemokraterna och övriga oppositionspartier ett enda förslag, nämligen olika investeringsbidrag. Jag kan förstå att man tycker att detta är bra, men det finns en nackdel med detta, att det inte sätter någon kostnadspress på byggföretagen. Om man får gratispengar förbrukar man dem. Därför är investeringsbidrag ett väldigt farligt recept. Det ökar kostnaderna, vill jag påstå, för dem som till slut ska betala.

Anf. 36 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Det är med stort intresse som jag har läst oppositionens interpellationer. Men jag saknar en frågeställning när det handlar om hur det ska bli fler bostäder i Mälardalsregionen och i Stockholm, och det är var det kommunala ansvaret kommer in.

Det är helt riktigt att vi stiftar lagarna här i riksdagen. Men det är kommunerna som verkställer dem, och om inte kommunerna bygger kan vi stifta hur många lagar vi vill. Varför jag säger detta är att den debatt som vi har här nu faktiskt sammanfaller med budgetdebatten i Stockholms stad. Då kan jag konstatera att mina partikolleger och övriga allianspartiers kolleger faktiskt tar upp frågan om bostadsbyggande i Stockholms stad med stort allvar och många visioner.

Jag skulle vilja säga att det är visioner som saknades under tidigare år i Stockholms stad. Låt mig till exempel nämna promenadstaden. Det handlar om att bygga ihop Stockholms stad, att se till att det byggs mer i anknytning till infrastrukturen, grönområdena med mera. Och det har satts som mål att det ska byggas 100 000 nya bostäder i Stockholm till och med år 2030. Ja, jag vet, det är inte mycket, eftersom det i dag, precis som interpellanten Lars Eriksson framhåller, saknas ett stort antal bostäder. Men det är ett mål på vägen, och det är visionen och också kraften att verkställa som behövs. Det är därför som jag gläds åt att det kommer att göras uppföljningar i Stockholms stad av att det byggs 5 000 bostäder per år, precis så som målet säger.

Utifrån detta perspektiv gläds jag också åt att bostadsminister Attefall har tagit upp flera frågor som är viktiga för att kommunerna, i det här fallet Stockholms stad, ska kunna verkställa sina planer. Det är till exempel att länsstyrelsernas handläggningstider ses över, därför att där ligger ett stort antal ärenden som inte bereds, att det kommer att tillföras ökade resurser för handläggningen – det behövs förstås för besluten – och att byggnadsregler kommer att ses över. Det gör mig lite förvånad när Lars Eriksson säger att det inte är så viktigt, för om inte hindren ses över, hur ska då åtgärder kunna vidtas som verkligen ger effekt?

Stockholm är en fascinerande stad. Det tycker jag själv. Jag flyttade hit för 30 år sedan. Det som då slog mig var hur svårt det var att få en bostad. Men jag skulle vilja säga att den svårighet som var då är ingenting mot hur det ser ut i dag för ungdomar som väljer att flytta till Stockholm. Därför är det viktigt att alla de åtgärder som vidtas leder framåt, att det byggs bostäder och att, som Gunnar Andrén var inne på, infrastrukturen byggs ihop så att det är möjligt att bo centralt men också ganska långt ut från stadskärnan och ändå kunna vara verksam i huvudstadsregionen.

(forts. 12 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.56 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

11 § Frågestund

Anf. 37 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna till dagens frågestund.

Antalet högskoleplatser

Anf. 38 IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till utbildningsminister Jan Björklund. I veckan har det kommit ny arbetslöshetsstatistik som visar att över 400 000 människor i Sverige är arbetslösa. Varslen slår nya rekord igen. En alldeles för hög andel av dessa arbetslösa är ungdomar. Många av dem har naturligtvis en bristfällig utbildning i grunden. Vi har föreslagit att de ska få gymnasiekompetens. Det är också många som har gymnasiekompetens och skulle vilja studera vidare.

Just i denna tid av hög ungdomsarbetslöshet väljer regeringen att minska på antalet högskoleplatser i Sverige, i år med 10 000 platser och nästa år med ytterligare 10 000 platser. På några få år försvinner alltså 10 procent av landets högskoleplatser.

Min fråga till utbildningsministern är: Vad har ni för grund för denna besparing, denna inskränkning av unga människors möjligheter att skaffa sig en högskoleutbildning?

Anf. 39 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Tack för frågan, Ibrahim Baylan! Det är riktigt att den här hösten har varit dystert med flera varsel. Det kom ny arbetslöshetsstatistik i dag. Glädjande nog visar det sig att de värsta farhågorna inte besannades, utan siffrorna såg bättre ut än man hade befarat. Det är fortsatt en viss ökning av arbetslösheten, men många hade nog befarat att den skulle vara större.

Det är riktigt att Sverige, precis som frågeställaren säger, av strukturella skäl har en mycket större ungdomsarbetslöshet än många jämförbara länder. Det är en lång rad åtgärder som behövs. Vi bygger ut med 18 000 fler platser i olika utbildningssystem i höstens budget som riksdagen snart kommer att anta, hoppas jag, jämfört med vad som annars skulle bli fallet nästa år.

Vi behöver en lång rad reformer av gymnasieskolan. Många av de ungdomar som Ibrahim Baylan tar upp vill alls inte bli akademiker utan

vill ha en yrkesutbildning. På många olika sätt försöker vi öppna för detta också.

Vi vidtar många åtgärder, men det behövs ännu fler.

Anf. 40 IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! I tider av hög arbetslöshet, i tider när det är svårt att få jobb, gör många ungdomar det, tycker jag, rationella övervägandet att studera. De tänker: Jag pluggar några år nu och skaffar mig en bra utbildning, och så kommer arbetsmarknadsläget att se annorlunda ut om tre, fyra eller fem år. Det är positivt.

Just nu är det många ungdomar som gör så. Söktrycket på landets högskolor och universitet har aldrig varit så högt som det är just nu. Just under denna period väljer regeringen att spara in motsvarande mellan 20 000 och 30 000 platser på våra högskolor. Det, menar jag, är en ansvarslös politik i ett läge när ungdomsarbetslösheten är alldeles för hög och vi har alldeles för många ungdomar som står utan sysselsättning.

Jag återkommer till min fråga: Vilka överväganden har regeringen gjort för att dra in 20 000–30 000 högskoleplatser i ett läge när rekordmånga vill skaffa sig en högskoleutbildning?

Anf. 41 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Ibrahim Baylans siffror är inte korrekta. Först och främst växte de mellan det första och det andra inlägget, men inte ens i det första inlägget stämde de. 10 000 platser försvinner därför att staten inte längre finansierar utomeuropeiska studenter. Det är inte svenska studenter som får färre platser, utan det är de utomeuropeiska studenterna det handlar om, och de får nu söka platser via stipendier. Det är alltså 10 000 utomeuropeiska studenter vars platser staten inte längre finansierar. Det är en del av den siffran. Resten är en konjunkturåtgärd. Vi byggde ut högskolan ganska kraftigt under den djupaste finanskrisen då man såg framför sig att arbetslösheten skulle vara uppemot 12 procent. Det är den inte. Den är drygt 7 procent nu, Ibrahim Baylan. Det är fortsatt allvarligt, men det är inte så allvarligt som man för ett par år sedan trodde att det skulle vara.

Fler studenter än någonsin pluggar just nu på svensk högskola. Under min tid som utbildningsminister har högskolorna haft fler studenter än något enda år med socialdemokratiska utbildningsministrar. Det är all time high i antalet studenter, och det är också all time high i antalet sökande. Vi har en mycket väl utbyggd högskola, och vi tillför ytterligare resurser i höstens budget.

Kadmium i konstgödsel

Anf. 42 KEW NORDQVIST (MP):

Herr talman! Min fråga är till landsbygdsminister Eskil Erlandsson, och den handlar om kadmium. I en rapport från Kemikalieinspektionen visas att ett ökat intag av kadmium via maten ger en merkostnad för benbrott på drygt 4 miljarder per år.

Kadmium tillförs åkermarken framför allt genom luftföroreningar och genom användning av slam och konstgödsel. Regeringen har tagit bort skatten på kadmium i konstgödseln.

Min fråga är: EU i all ära, men tänker landsbygdsministern göra någonting konkret för att minska mängden kadmium i konstgödseln de kommande två åren?

Anf. 43 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Svenska företag som i vårt land inför olika handelsgödselmedel har iklätt sig ett frivilligt ansvar att ligga betydligt under de gränsvärden som finns vid användning av den här typen av konstgödselmedel.

Anf. 44 KEW NORDQVIST (MP):

Herr talman! En stor del av vår mat och även foder importerar. Soja till foder innehåller relativt höga halter av kadmium som sedan via stallgödseln tillförs våra åkrar. Såvitt jag vet kontrolleras i princip inte innehåll av kadmium i importerad mat. Vad avser landsbygdsministern att vidta för åtgärder med anledning av detta?

Anf. 45 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! På det området finns det internationella överenskommelser om vilka gränsvärden som är tillämpliga. Dem har vi att följa, eftersom vi är en del av världssamfundet och den handel som sker mellan olika länder i vår värld.

Andrahandsuthyrning av lägenheter

Anf. 46 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! De som var vakna tidigt kunde redan strax efter kl. 6 i morse se och höra bostadsministern prata i tv om hur vi ska skapa fler bostäder för unga i Sverige. Mer av det pratas det om i interpellationsdebatter i dag både före och efter den här frågestunden.

Även jag vill ställa en fråga till bostadsministern kopplat till detta och kopplat till det förslag som nu finns om att göra tydligare och enklare regler för dem som vill hyra en privatbostad.

Det har förekommit en hel del, tycker jag, märkliga missförstånd, inte minst när det gäller hyressättningen för de lägenheter som skulle kunna frigöras på det här sättet. Exempel har kastats ut i debatten där det inte har funnits så mycket beräkningsunderlag. Det har pratats om höjda hyror, men väldigt lite har kommit fram om var man har fått ett sådant underlag ifrån.

Kan bostadsministern reda ut lite grann, enligt det förslag som nu ligger på riksdagens bord från regeringen, hur systemet är tänkt att fungera och hur modellen för hyressättning ska se ut för dem som får möjlighet att bo i andra hand?

Anf. 47 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Tanken är att vi med hjälp av enklare och tydligare regler ska få ut fler bostäder snabbt och använda befintliga bostäder på ett

mer effektivt sätt. Vi tror att med det paket som ligger på riksdagens bord just nu kommer vi att få fler bostadsrätter uthyrda. Vi får många exempel från människor som hör av sig och som har lägenheter som de använder lite eller inte alls men inte får hyra ut av olika skäl.

Vi vill också ha enklare och tydligare regler kring hyressättningen. I dag finns en stor osäkerhet kring detta, vilket gör många tveksamma till att hyra ut. Den enkla principen är att när en privatperson hyr ut en bostad – det handlar bara om det – får man ta ut kostnaden för avgiften plus kapitalkostnaden. Sedan finns det ett tak. Över det taket får man inte gå; då kan Hyresnämnden stoppa det hela.

Vad det handlar om är ett intervall från noll kronor till maximalt det taket. Ju fler lägenheter som kommer ut för uthyrning, desto lägre priser blir det. Så fungerar marknaden. Dessutom vill vi ha en snabb uppsägningstid för den som känner att man har ett kontrakt som man inte vill vara kvar i längre.

Anf. 48 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! Jag tackar för det svaret och konstaterar att det ligger ganska långt ifrån en del av de bilder som har målats upp på annat håll.

Om det mer tydligt finns ett större utbud som gör att man lättare kan jämföra men man ändå är missnöjd med sin hyra, kan man då inte längre få hyran prövad? Även här verkar det ha funnits en del missförstånd. Hur ska man bete sig om man har fått en viss hyra men känner sig missnöjd och vill få den prövad?

Anf. 49 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Precis som i dag går man till Hyresnämnden som prövar om hyran är oskäligen. Det som är i det förslag som ligger på bordet är att vi tar bort möjligheten att i efterhand, när man har bott där i ett år, gå tillbaka och kräva tillbaka pengar. Men den regeln blir också ganska onödigt om vi har ett enklare regelverk kring hyran.

Det är så förslaget ser ut, därför att vi ska skapa så enkla regler som möjligt. Vi vet från människor som hör av sig att just osäkerheten kring hur regelverket ska tolkas i dag skapar en återhållsamhet när det gäller att hyra ut de lägenheter som står tomma. Vi ser många exempel på detta, och vi tror att det förslag som finns nu är det snabba sättet att få fler hyresbostäder till stånd.

Sedan måste politiken självklart kombineras med långsiktiga åtgärder för att få fram fler nyproducerade lägenheter, och det jobbar också regeringen aktivt med.

Mjolkproduktionen i Sverige

Anf. 50 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Jag tror att landsbygdsministern är högst medveten om att vi producerar allt mindre av våra egna livsmedel i Sverige. Inte minst lär han ha blivit påmind om detta i och med demonstrationer på Mynttorget i dag, initierade av Sveriges mjölkbönder vars medlemmar upplever sin kanske svåraste kris någonsin.

Sedan landsbygdsministern tillträdde har nästan var tredje mjölkgård lagts ned. Man har dessutom ytterligare inkomstminskning att vänta i och med det förestående avskaffandet av det så kallade tilläggsbeloppet som ges till branschen.

Min fråga blir således: Har landsbygdsministern på något vis funderat över vad regeringen skulle kunna göra annorlunda för att Sveriges mjölkproduktion ska kunna öka?

Anf. 51 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag är angelägen om att den svenska primärproduktionen ökar. Jag är det därför att jag vill ha de jobb som blir i och med en ökad svensk primärproduktion – de jobb som blir i produktionen men också i den förädlingsverksamhet som oftast kommer efter den primärproduktion som en bonde kan bedriva, inkluderat mjölksektorn.

Vi har vidtagit en rad åtgärder för att stärka företaget på den svenska landsbygden, inkluderande mjölkföretagen. Fler behövs för att en tillräcklig lönsamhet och konkurrenskraft ska nås. Av det skälet finns det i årets budgetproposition ett förslag som är framlagt till riksdagen om att vi ska titta på vad som utgör hinder och möjligheter för att öka den svenska primärproduktionen, allt för att vi vill ha jobben, det öppna landskapet och vad som följer med en svensk livsmedelsproduktion.

Anf. 52 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Det är skönt att höra att regeringen åtminstone säger sig vara för en mjölkproduktion i landet och att man också försvarar svensk livsmedelsproduktion.

Jag får i alla fall en känsla av att regeringen och Centerpartiet egentligen är ganska likgiltiga för vad man just nu anför, det vill säga att vi ska ha något slags livsmedelsproduktion i Sverige. Det är ju ett faktum att tiotusentals mjölkbönder nu står utomlands. Ungefär var tredje mjölkbonde har sagt upp sin verksamhet under den tid som ministern haft sitt mandat.

Att i det läget höja jordbrukets dieselpriser och prioritera satsningen på bredband kan man tycka är en ganska märklig prioriteringsordning. Jag hoppas därför att landsbygdsministern tar till sig den kritik som de svenska mjölkbönderna för fram och att man på något vis omvärderar sin inställning så att vi kan behålla svensk mjölkproduktion även i framtiden.

Anf. 53 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Tiden som står till mitt förfogande räcker inte för att redovisa alla de åtgärder som är vidtagna och de som är i pipeline för att stärka den svenska mjölkbonden och den svenska bondeföretagarens konkurrenskraft och lönsamhet.

Något ytterligare behövs för att vi ska få en ytterligare ökad produktion, för det vill jag ha, men märk också att ett antal näringsgrenar inom den svenska landsbygds- och livsmedelsproduktionsnäringen har ökat sin produktion under den tid jag kan överblicka och har varit en något större del av den svenska jordbrukspolitikens utveckling i det här landet.

Anf. 54 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Birgitta Ohlsson.

Det handlar om en kommissionär som ska ha hand om hälsofrågor inom EU. Tonio Borg är en av dem som aspirerar på den posten, och enligt statsrådets partikamrat Cecilia Wikström är han en dinosaurie. Det är sant. Jag håller verkligen med.

Han kommer från Malta och är en klar och tydlig abortmotståndare. Han är klar och tydlig när han förvägrar kvinnor rätten till deras egen kropp. Han säger också nej till åtgärder mot diskriminering av hbt-personer. Listan kan göras lång. Hans syn och värderingar är under all kritik. Det är horribelt att Tonio Borg över huvud taget, eventuellt, kan få möjligheten att axla en roll som kommissionär i hälsofrågor.

I ett pressat läge har han nu sagt att han backar. Han ska stå för vad EU står för, och han ska hålla sig till regelverket. Det gör han i ett läge när han är väldigt pressad.

Min fråga till Birgitta Ohlsson är: Hur ställer sig regeringen när det gäller att rösta om Tonio Borg som kommissionär inom EU?

Anf. 55 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! Vi följer utvecklingen oerhört noga. Jag delar som liberal Marianne Bergs oerhörda upprördhet över Tonio Borgs abortkonserverativa syn, över att han är emot samkönade äktenskap och över att han i dag företräder en regering som varken tillåter skilsmässa, fri abort eller samkönade äktenskap.

Det kommer att vara omröstning i Europaparlamentet nästa tisdag eller onsdag, och redan nu har ett utskott fört fram kritik. Vi följer detta oerhört noga, inte minst jag som liberal.

Jag tycker också att vi ska komma ihåg att det tack och lov inte är Europeiska unionen som beslutar om frågor som kvinnors rätt till fri abort eller samkönade äktenskap. Då skulle vi inte ha sådana lagar i vårt eget land exempelvis.

Jag tycker också att vi ska komma ihåg att ingen EU-kommissionär, om han blir vald eller inte, verkar i ett politiskt vakuum. Ingen EU-kommissionär kan få igenom politiska förslag utan stöd från EU-kommissionen, från er här, från regeringen och Europaparlamentet, och ingen EU-kommissionär som har fått så mycket uppmärksamhet som han har fått nu riskerar att hamna i medieskugga. Han kommer att vaktas av många om han blir vald.

Anf. 56 MARIANNE BERG (V):

Herr talman! För att avsluta det jag skulle säga har han ju ändrat sig i sina utspel inför utfrågningen. Det är bara ett spel för gallerierna, anser jag, för hans åsikter står ju klara. Det är i sista minuten han har ändrat sig, så det är ett spel för gallerierna och för dem som tror på tomtar och troll.

Då tänker jag så här i min följdfråga. Det är ju två av era kolleger, Alf Svensson och Gunnar Hökmark, som ställer sig bakom Tonio Borg nu och tycker att han talar sanning. Det betyder att vi har två svenska dinosaurier också, så nu har vi snart en flock.

Jag menar då att det skulle vara kul och trevligt att höra från statsrådet, som jag vet står för många av de åsikter jag själv har i de här frågorna, hur mycket hon kan påverka så att detta verkligen inte händer, för en röst i sådana här frågor kan stjälpas ganska mycket.

Anf. 57 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr talman! För det första tas detta beslut med kvalificerad majoritet, så hur medlemsstater röstar kommer inte att kunna påverka.

Nyckeln ligger nu hos Europaparlamentet som kommer att lämna ett yttrande i nästa vecka. Det vi har kunnat se tydligt i debatten är att den liberala gruppen, den gröna gruppen och vänstergruppen har sagt att man kommer att rösta nej till Tonio Borg. Den socialdemokratiska gruppen har inte gett något utslag ännu, och den konservativa gruppen kommer förmodligen att stödja honom. Det gäller alltså att följa detta nu.

Det är också så att kommissionen fördelar portföljer, och där kan inte medlemsstater påverka i grunden. Det är Barroso som med sitt omdöme och sin makt har ett oerhört starkt inflytande över vem som får en post i kommissionen.

Vi kommer att följa detta oerhört noga den närmaste veckan. Jag som liberal är väldigt bekymrad över de åsikter Tonio Borg har i många frågor, men vi ska komma ihåg att de råkonservativa åsikter han har kan han inte driva om han blir vald till EU-kommissionär.

Andrahandsuthyrning av lägenheter

Anf. 58 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till bostadsminister Stefan Attefall.

Det är många som hör av sig om bostadsfrågorna i samhället, och en sådan fråga som har renderat väldigt många brev och telefonsamtal under veckan har varit just frågan om dem som har bostäder som de inte använder för tillfället.

En person som heter Christopher skriver: Jag äger en lägenhet i centrala Stockholm som i dag står tom. Jag skulle gärna hyra ut lägenheten, men på grund av motstånd från styrelsen och risk för framtida strul har jag i dag ingen lust. Det är bara några medlemmar som vill hyra ut sin lägenhet, men resultatet blir att flera lägenheter används som övernattningslägenheter och står tomma.

Christopher beskriver också att han skulle vilja göra en insats för bostadsmarknaden. Han tror att det finns en vinna-vinna-situation i detta. Han tycker också att politikerna ska göra någonting.

Vad ska vi svara Christopher? Vad ska bostadsministern svara Christopher?

Anf. 59 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag kan ge sådana exempel själv. Jag får brev från människor som exempelvis jobbar utomlands och vill ha kvar sin fasta punkt i Stockholm men nu har fått nej till att fortsättningsvis hyra ut bostaden i andra hand eller av olika skäl väljer att inte göra det. De kan tycka att regelverket är för svåröverskådligt och väljer därför att antingen ha bo-

staden som övernattningslägenhet med enstaka övernattningar eller låta den stå tom. Många av dessa bostadsrätter i exempelvis Stockholm har ganska låga månadsavgifter. Har man klarat av sin kapitalkostnad innebär det en ganska liten kostnad att låta lägenheten stå tom. Detta är det beklagliga förhållande vi har just nu i våra storstadsområden.

Det regelverk som nu ligger på riksdagens bord skulle skapa tusentals nya bostadstillfällen. Enklare och tydligare regler när det gäller besittningsskydd och uppsägningstider samt en hyressättningsmodell som innebär att man får ta ut de verkliga kostnaderna gör att det uppstår en helt annan möjlighet att få lägenheterna uthyrda. Det kan innebära att den som använder lägenheten enstaka gånger per år väljer att i stället bo på hotell de nätterna och hyra ut den i andra hand under tiden.

Anf. 60 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Bland dem som hört av sig finns även en föreningsstyrelse. Det är en liten förening där man känner oro: Vad skulle hända i vår förening om man kunde hyra ut väldigt många bostäder? Vi ska ha en styrelse. Vi ska förvalta bostadsrätterna och fastigheten.

Det finns en uppfattning om att det blir väldigt svårt. Om lagstiftningen skulle ändras skulle man inte kunna påverka situationen.

Vad skulle hända för de föreningar som inte kan förvalta sin fastighet om det är många som hyrs ut? Har de någon trygghet? Vad kan de göra ifall de hamnar i den situationen om lagen går igenom?

Anf. 61 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! I dag måste man ha beaktansvärda skäl för att få hyra ut sin bostadsrätt. Vi vänder på kuttingen och säger att det nu är föreningen som ska ha beaktansvärda skäl för att säga nej till uthyrning.

Men fortfarande kan man säga nej. Ett skäl som omnämns i förarbetena i lagförslaget är om det är en så liten bostadsrättsförening att det är svårt att få den att fungera. Ett annat skäl kan vara att den hyresgäst som ska hyra inte har skött sig på andra ställen och riskerar att vara ett störande moment för de övriga hyresgästerna eller bostadsrättsinnehavarna. Det kan också finnas andra skäl. Det kan kanske påverka skattevillkor för föreningen och liknande saker.

Det finns alltså fortfarande ett antal kriterier som innebär att föreningen kan säga nej. Men under tre års tid ska bevisbördan ligga på föreningen. Därmed skapar vi bättre förutsättningar för uthyrning. Fortfarande kan dock en förening säga nej. Fortfarande har föreningen möjlighet att stoppa en uthyrning som anses hota föreningens möjligheter att fungera på ett bra sätt. Därmed har vi det skydd som bör finnas för föreningen. Denna viktiga del av lagförslaget har kanske inte uppmärksamats tillräckligt mycket.

Polisens upplärning av brott

Anf. 62 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! I Dagens Nyheter kan vi i dag ta del av ett uppslag med denna rubrik: "Kriminella gäng står för allt fler grova brott". Min fråga går naturligtvis till justitieministern.

Den samlade bilden är att antalet anmälda brott ökar, samtidigt som polisen klarar upp allt färre brott. Vi hade besök av rikspolischefen i justitieutskottet i tisdags. Han sade: Nästa år ska man nog kunna klara upp fler brott, för det kan inte gärna bli sämre. Det var i varje fall ett ärligt svar.

Fler brott anmäls, men polisen fångar färre bovar, trots ganska stora resurstillskott till polisen. Vilket ansvar tycker justitieministern att hon har för den dåliga utvecklingen?

Anf. 63 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag tackar för frågan, som egentligen är två eller tre olika frågor som är rätt väsentliga. Jag börjar med det som jag tror är huvudfrågan från Morgan Johansson.

Fler brott anmäls, men resultaten är inte tillräckliga. Det är alldeles uppenbart när vi tittar på statistiken. Mot bakgrund av de stora satsningar som gjorts på polis och rättsväsen är inte resultaten tillfredsställande. Det gäller framför allt mängdbrotten. Det pågår därför ett intensivt arbete för att dels ta reda på orsaken till det vikande resultatet när det gäller mängdbrotten, dels se på vilket sätt man ska vidta åtgärder för att förbättra det.

När det gäller dagens och gårdagens artiklar i Dagens Nyheter om den organiserade brottsligheten finns det en del annat att säga. Där har en hel del bra resultat åstadkommit, men mer finns att göra.

Översyn av planprocessen

Anf. 64 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Min fråga går till bostadsminister Attefall, som haft en intensiv dag i dag.

Jag hörde i morse på nyheterna att bostadsministern vill tillsätta ytterligare en utredning, som ska göra en total översyn av planprocesserna. Vi har en ny lagstiftning som bara är ett och ett halvt år gammal men som redan fått mycket kritik, både innan den infördes och efteråt.

Antalet utredningar och uppdrag blev tvåsiffrigt för ganska länge sedan. Vad kommer denna nya utredning att kunna ge som alla de andra utredningar ni tillsatt de senaste ett och ett halvt åren inte kunnat ge?

Anf. 65 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det är skönt att höra att oppositionsföreträdaren noterar den höga aktiviteten i bostadsfrågan i Regeringskansliet.

Det är korrekt att vi i dag har gett ett tilläggsuppdrag till den utredning som redan pågår: att titta på hur man ska kunna – lite förenklat – gena i planprocessen. Det finns ett tyskt exempel som innebär att man hoppar över detaljplaneledet när man bygger ett hus som är ungefär likvärdigt med befintliga hus.

Kan man då nå bygglovshanteringen direkt? Det är sådana frågeställningar som utredningen ska titta på. Det sitter redan en utredare som tittar på hela planprocessen, och han får ett tilläggsuppdrag att titta på de här frågorna. Det är viktigt för att kunna korta handläggningstiderna och

Anf. 66 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Jag ifrågasätter om det behövs ytterligare utredningar. Det har föreslagits att vi i stället kan sätta oss tillsammans i en parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp för att göra någonting som fungerar. Det har inte regeringen velat göra. Man har varit kallsinnig till det.

Bostadsministern inser att det finns för mycket i plan- och bygglagen som inte fungerar och fortsätter därför att tillsätta utredningar och ge uppdrag av olika slag. Det förvånar mig, för vi måste få i gång bostadsbyggandet.

Av vilket skäl kan inte ministern tänka sig att vi tillsammans försöker komma fram till en lösning som kan fungera?

Anf. 67 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag resonerar gärna kring breda parlamentariska lösningar på problemen. Det var under Socialdemokraternas tid vid makten som man tog initiativ till, skrev direktiv till och startade det utredningsarbete som ledde fram till den plan- och bygglag som trädde i kraft 2011. Men man behandlade inte bland annat kap. 6 i plan- och bygglagen. Mycket av utredningsarbetet handlar nu om att gå igenom kap. 6 och skapa tydlighet.

De förslag som nu kommer fram i de olika utredningarna kommer inte fram snabbare om vi börjar om utredningsarbetet, vilket jag uppfattar blir konsekvensen av Socialdemokraternas förslag. När vi har förslagen på bordet tar jag däremot gärna en diskussion om hur vi kan skapa så breda lösningar som möjligt.

Jag välkomnar det jag uppfattade som ett erbjudande från Socialdemokraterna om att medverka till att gå till beslut i de här frågorna. En del beslut kommer att innebära svåra avvägningar. Exempelvis kan det kommunala självstyret eller överklagandemöjligheterna komma att begränsas eller ändras i olika avseenden. Då kan vi gärna diskutera hur vi ska göra detta och ta gemensamt ansvar för de ganska svåra avvägningarna för att få i gång ett ökat bostadsbyggande.

Familjeskogsbruk

Anf. 68 ERIK A ERIKSSON (C):

Herr talman! Min fråga går till landsbygdsminister Eskil Erlandsson.

Jag har en fråga som rör Skogsriket och äganderätten. Jag tänker då på familjeskogsbruket, som är en mycket viktig del av svenskt skogsbruk. Det står för ungefär 50 procent.

Hur bidrar familjeskogsbruket till att uppfylla målet om levande skogar? Finns det en tanke i Skogsriket att även inlemma familjeskogsbruket? Ser landsbygdsministern skogen för alla träd?

Anf. 69 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag ska inte göra mig lustig och bara svara ja på frågan. Ja, jag ser skogen för alla träd och dess betydelse för Sverige och de

många människorna i Sverige. Jag tror att vi alla har ett förhållande till den svenska skogen. En del av oss har sitt arbete i den eller är av andra skäl rent ekonomiskt beroende av den svenska skogen. Men vi har alla ett behov av att då och då vistas i den svenska skogen.

Jag anser att det svenska familjeskogsbruket starkt bidrar både till jobben och också till de andra sakerna. Det är många ägare, och då blir det också en mångfald i skogen. Det tror jag att de flesta av oss vill ha. Det blir inte enfald utan mångfald.

Ska jag ta några siffror avsåtter det svenska familjeskogsbruket frivilligt 400 000–500 000 hektar i en överenskommelse som finns med staten. Jag vet att drygt någon miljon hektar är avsatt frivilligt för naturändamål.

Anf. 70 ERIK A ERIKSSON (C):

Herr talman! Det är mycket glädjande att landsbygdsministern ser skogen. Han talar om mångfalden. Jag skulle önska att ministern också talade om att vi ser hela kompetensen. Vi har ett ökat kvinnligt ägande i skogsbruket. Det är därför jag talar om familjeskogsbruket.

Om vi ser den bevarandevärda skogen vi har i vårt gamla land är det till stor del tack vare familjeskogsbruket. Vi ser på skogskartor från 1700-talet. Den skog man bevarade vid den tiden är den skog man också vill bevara i dag.

Jag önskar att landsbygdsministern tar vara på den samlade, hela, kompetensen. Jag önskar lycka till i Skogsriket och också i annat, till exempel jakt.

Anf. 71 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Glädjande nog är det snart 40 procent av den svenska familjeskogen som ägs av kvinnor. Jag tycker att det är jättebra. Det återstår emellertid ett stort arbete att få kvinnor lika engagerade som män i alla led vad gäller bruket av den svenska skogen.

Det är en förfärande låg siffra när det gäller sysselsättning bland kvinnor i det svenska skogsbruket. Jag skulle gärna se att den blev högre.

Av det skälet har jag engagerat mig för att tillsammans med intressenterna ta fram en strategi för hur jämställdheten kan öka i det svenska skogsbruket. Det är en angelägenhet av många skäl. Mer än hälften av konsumenterna är faktiskt kvinnor.

Snart 40 procent av den svenska skogen ägs av kvinnor. Då bör de också vara en del av den verksamhet som ger sysselsättning på den svenska landsbygden och i småstäder.

Elever utan fullständiga grundskolebetyg

Anf. 72 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Min fråga går till utbildningsminister Jan Björklund.

Den senaste rapporten från Skolverket visar att var åttonde elev går ut grundskolan utan fullständiga betyg. Det är främst pojkar till lågutbildade föräldrar och utrikesfödda föräldrar.

Man ser ökade skillnader i skolan. Trots att utbildningsministern påstår att hans reform är för de eleverna visar facit att det går sämre för barnen med utrikesfödda och lågutbildade föräldrar.

Min fråga till ministern är: Hur kommer det sig att det går sämre för de eleverna?

Frågestund

Anf. 73 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag delar helt uppfattningen att detta är oacceptabla resultat. Den politik som har skapat en sådan skola måste vi omedelbart överge, och det är precis det vi gör.

Vi genomför just nu det mest omfattande reformpaketet i den svenska grundskolan som någonsin har genomförts. Man får gå tillbaka till 1842 års folkskolereform för att se en motsvarande reformagenda som den vi nu genomför.

Det är en ny skollag, nya läroplaner i alla skolformer, nya betygssystem, ny lärarutbildning, ny gymnasieskola, satsningar på att läsa, skriva och räkna och nationella prov i många viktiga ämnen. Det görs särskilda satsningar på de elevgrupper som är nyligen invandrade och så vidare.

Reformerna genomförs i verkligheten förra läsåret och detta läsåret, det vill säga under denna mandatperiod. Vi förberedde dem mycket noggrant under den förra perioden. De har ännu inte gett effekt på elevernas studentbetyg och slutbetyg. De kommer att göra det så småningom.

Jag delar helt uppfattningen att resultaten är oacceptabla. Det är precis därför vi lägger om hela den svenska utbildningspolitiken.

Anf. 74 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! När Folkpartiet fick ansvaret för Utbildningsdepartementet gick de barn som nu går i högstadiet i trean och fyran i skolan. Nu har de mer eller mindre gått större delen av grundskolan. Det är hela 12 000 som är utan fullständiga betyg med allt vad det innebär.

Det är klart och tydligt att skillnaderna ökar med er politik, Jan Björklund. Det är ingen tvekan om det. Min fråga är: Vad kommer du att göra för att även de barnen ska kunna nå målen och kunna få fullständiga betyg?

Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag vet inte om det går att göra mer än att lägga om hela den svenska utbildningspolitiken. Vad kan man göra mer? Vi är i och för sig inte färdiga med omläggningen. Den fortsätter, och det behövs mer reformer.

Det genomförs väldigt mycket förändringar just nu. Vi gör inte det för att vi tycker att det är kul att ändra allting. Vi gör det därför att den gamla rödgröna skolpolitiken hade gått in i väggen.

Resultaten har inte sjunkit de senaste sex åren. De har sjunkit de senaste 25 åren i svensk skola till följd av en skolpolitik som hade gått helt fel. Det är den vi nu lägger om. Det kommer att ta ett tag innan det ger effekt och resultat.

Hade det varit så när jag klev in på Utbildningsdepartementet i oktober 2006 att det funnits fullt med färdiga reformer förberedda hade vi genomfört dem omedelbart.

Vet du vad, Jabar Amin? Jag tittade i första skrivbordslådan i ministerskrivbordet, och den var helt tom. Jag öppnade nästa låda, och den var också tom. Jag lyfte på skrivbordsunderlägget. Det fanns inte en post-it-lapp med en tanke på vad man skulle göra med de sjunkande resultaten.

Vi har fått ägna förra mandatperioden till att förbereda dessa reformer. Nu genomförs de. Vi gör upp med den skolpolitik som var er och som ledde in i fördärvet.

(Applåder)

Jobbkrisen

Anf. 76 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Min fråga rör jobbkrisen och går till Jan Björklund.

Den moderatledda regeringens stora misslyckande är att det inte har blivit några nya jobb. Vi har en permanentad massarbetslöshet. Det är 400 000 människor i vårt land som i dag är arbetslösa. Vi har en varselvåg i industrilänen, däribland Jönköpings län som är min valkrets. Jag möter väldigt många oroliga människor.

I måndags var jag på SCA:s Munksjöanläggning, som avvecklar verksamheten vid årsskiftet. Får jag fråga dig, Jan Björklund: På vilket sätt får de anställda där, där många har fyllt 50 år liksom du och jag, bättre förutsättningar på arbetsmarknaden med en havererad arbetslöshetsförsäkring?

På vilket sätt skulle de lättare komma ut om LAS försämras? Vill du berätta det, Jan Björklund?

Anf. 77 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Den varselvåg som nu i huvudsak går över svensk exportindustri är bekymmersam. Låt oss börja med att vara klara över att det inte beror på saker som har gått fel i vårt land. Det beror på att ett antal länder i andra delar av Europa har misskött sin ekonomi. Därför har de inte längre råd att importera lika mycket från Sverige, och då får det effekter på den svenska exportindustrin. Så är det.

Dess bättre vet vi att många av de varsel som läggs i nästa steg oftast inte resulterar i uppsägningar, men en del kommer säkert att göra det. Det är oroande. Den arbetslöshetsprognos som kom i morse visar dock att läget är ljusare än vad vi hade befarat, och det är positivt.

Det centrala är om vi kan medverka till att lösa den ekonomiska krisen i Europa. Det är bara det som gör att det ringer i ordertelefonerna igen i våra exportindustrier.

Sedan måste vi ha mängder av åtgärder av arbetsmarknadskaraktär och utbildningskaraktär. De systemen bygger vi nu ut. Det blir 18 000 nya platser inom utbildningsväsendet, och ett antal nya miljarder till arbetsmarknadsåtgärder pumpas ut för att hjälpa dessa människor som får problem.

Anf. 78 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag utgår från att Björklund gick i skolan vid ungefär samma tid som jag. Vi lärde oss då att om vi fick två frågor kunde vi hålla det i minnet i två minuter och svara på dem.

Du svarar inte på någon av mina frågor, nämligen: På vilket sätt får en pappersarbetare i Jönköping lättare jobb när han har en arbetslöshetsförsäkring som tar bort halva lönen? På vilket sätt får han lättare jobb när man försämrar LAS? Det var mina frågor. Jag ska med stort intresse lyssna på ditt svar.

Regeringen behandlar människor väldigt olika. Från arbetslösa och sjuka kunde man ta 20 miljarder och överföra det i skattesänkningar till dem som inte behöver det. Men på vilket sätt får de jobb genom era åtgärder?

Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det här är en traditionell diskussion. Ni, Peter Persson, fokuserar på att de arbetslösa ska få bidrag. Vi fokuserar på att de ska få möjlighet till nya jobb – kompetensutveckling. Det är en traditionell skillnad i syn. Vi står för de reformer i a-kassan som vi har genomfört. Vi vet – och det har starkt forskningsstöd – att ju högre nivå man har i a-kassan, desto högre arbetslöshet får man. Jag menar att den svenska arbetsrättslagstiftningen är alltför fyrkantig. Den bidrar till ytterligare hög arbetslöshet. Fler blir alltså arbetslösa om man skulle ha en socialdemokratisk politik.

En sak vet jag, Peter Persson. Jag vet vad som kraftigt skulle öka arbetslösheten på kort sikt, nämligen om riksdagen bifaller de förslag som finns på dess bord i november och december om att höja beskattningen för svenska företag med 30 miljarder i ett enda slag. Det skulle kraftigt öka arbetslösheten, till och med i Jönköping.

Interners tillgång till datorer och mobiltelefoner

Anf. 80 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag har en fråga till justitieminister Beatrice Ask. Runt om i vårt land finns rättspsykiatriska kliniker. I dessa härbärgeras några av vårt lands tyngst belastade brottslingar. Sedan 2007 har de möjlighet att använda datorer och mobiltelefoner fritt.

Undersökningar visar att intagna personer beställer vapen och narkotika. De hotar människor via dessa medel, och de har kontakt med kriminella gäng. Personal uppger att man inte har och inte får ha kontroll över de kriminella handlingar som sker via den elektroniska kommunikationen.

Min fråga till justitieministern blir: Vad avser ministern att göra för att ändra situationen?

Anf. 81 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag tackar för frågan, som är viktig. Dess värre är det inte jag som har det direkta ansvaret för lagstiftning som rör vården. Psykiskt störda lagöverträdare hamnar i rättspsykiatrin inom vårdramlagstiftningen och inte inom kriminalvården.

Vi har haft motsvarande problem inom kriminalvården. Det tog ganska lång tid under socialdemokratiskt makttinnehav, men det blev en ändring, och vi har gjort mer för att täppa till detta.

Det är klart att personer inte ska kunna använda sig av verktyg för att fortsätta med kriminalitet eller skadligt beteende. Enligt min uppfattning borde det vara samma regler inom psykiatrin. Vi är inte där än, men det är klart att diskussionen pågår.

Anf. 82 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag förstår, och jag trodde kanske att det skulle läggas över från Justitiedepartementet till något annat departement. Jag vill ändå ställa frågan till justitieministern i hennes egenskap av justitieminister.

Dessa personer har dömts till rättspsykiatrisk vård, och de finns i det kriminella registret. De fortsätter att begå brott som intagna i rättspsykiatrin. I sammanhanget finns brottsoffer som är hårt drabbade. Det finns också anhöriga till brottsoffren, men det handlar framför allt om brottsoffren. Därför skulle jag vilja fråga hur justitieministern ser på brottsoffrens situation i sammanhanget.

Anf. 83 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag har samma grundinställning som jag tror att frågeställaren har: Detta är naturligtvis alldeles förfärligt. Det spelar inte så stor roll för ett brottsoffer om den som har begått ett brott är intagen inom rättspsykiatrin eller i kriminalvården. Det är självklart att vi har ett problem här.

Vi gjorde en utredning för ett antal år sedan där alla partier blev överens när det gäller Psykansvarskommitténs förslag. Det var omfattande förändringar som innebar att en stor andel av dem som i dag hamnar inom rättspsykiatrin skulle hanteras inom kriminalvården. På det sättet skulle man lösa en hel del av de bekymmer som nu lyfts fram.

Av olika skäl har det varit svårt att komma fram i denna fråga. Det är fortsatt så att det inom den medicinska kompetensen finns ett motstånd mot delar av de förändringar som jag tror är nödvändiga. Men jag kan försäkra frågeställaren om att jag lägger ned ganska mycket kraft på att se på vilket sätt vi bättre kan hantera psykiskt störda lagöverträdare och säkerställa att de inte fortsätter att begå brott utan får den vård de behöver.

Skatteavdrag för läxhjälp

Anf. 84 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsminister Jan Björklund. Andelen grundskoleelever som når gymnasiebehörighet sjunker år efter år. I våras var siffran 13 000. Det är pojkar med lågutbildade föräldrar och pojkar med utländsk härkomst som är de grupper som dominerar. Situationen är djupt allvarlig, och åtgärder måste förstås vidtas.

Vad gör då Jan Björklund och regeringen? De presenterar lösningen läx-RUT. Vi har ett läge när segregationen i skolan ökar och ett läge när allt färre pojkar från lågutbildade hem når gymnasiebehörighet och riskerar att bli långtidsarbetslösa. I detta allvarliga läge föreslår regeringen ett

skatteavdrag för dem som har råd med läxhjälp. Tror verkligen Jan Björklund att ett läxskatteavdrag kommer att hjälpa alla de unga killar som i dag inte når kunskapsmålen?

Prot. 2012/13:25
15 november

Frågestund

Anf. 85 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! På marginalen kan det hjälpa dem, ja. Men det kommer inte att vara en huvudlösning. Huvudlösningen är den omläggning av svensk utbildningspolitik som vi gör med nya läroplaner, nytt betygssystem, ny lärarutbildning och satsning på de tidigare åren.

När det gäller invandrarelever, som Pia Nilsson tog upp i frågan, måste vi se att det nu kommer fler tonåringar och ensamkommande flyktingbarn till Sverige. En 13–14-åring som inte har gått i skolan i Somalia går inte bara att placera in i årskurs 7 och tro att det ska funka. Vi behöver särskilda nya lösningar. Utbildningspolitiken för invandrarelever har varit avpassad för invandrarelever som kom på 70-talet från Finland och Jugoslavien. Vi måste inse att det är en helt annan grupp som kommer nu. Vi kommer att behöva göra betydande omläggningar, som jag kommer att få återkomma till riksdagen med förslag om.

Man talar om grabbar som släpar efter. Jag tror att detta att elever ska söka sina kunskaper själva och att de ska forska i skolan i stället för att läraren undervisar har varit förödande för många lågmotiverade killar. De behöver mycket struktur i undervisningen och lärare som undervisar mer i katederundervisning.

RUT-avdraget är en liten del. Det handlar om alla de åtgärder som vi sammantaget vidtar.

Anf. 86 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Det är en liten del, men ändå tillräckligt viktig för att regeringen ska lägga fram det som ett aktivt förslag, vilket förvånar mig. Som om det inte räckte att förslaget till läxhjälp förstärker de klyftor som redan finns – det innebär ju att det bara gäller barn till de föräldrar som har råd att köpa läxhjälp – dessutom riskerar hela förslaget att undergräva trovärdigheten för skolan och lärarnas auktoritet!

Det finns ingenting i reglerna i dag som skulle förhindra att en lärare som hjälper sina egna elever sedan går och får betalt av föräldrarna i efterhand. Det kommer att finnas en möjlighet för de föräldrar som har råd att köpa läxhjälp av de lärare som sedan ska sätta betyg på barnet. Och dessutom för föräldrarna skatteavdrag för det! Hur kan det ens vara möjligt? Borde inte Jan Björklund vara orolig över att läx-RUT riskerar att undergräva trovärdigheten för skolan och lärarna?

Anf. 87 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag ligger inte sömnlös över den frågan. Det kan finnas en del andra frågor som gör mig sömnlös.

Argumentet för RUT-avdrag är detsamma oavsett om det handlar om städning, barnpassning eller läxhjälp. Samma sak gäller för detta. Dessa tjänster finns också i dag, men de är dyra i dag. Skatteavdraget gör det tillgängligt för många fler. Det är precis som med alla andra RUT-avdrag eller ROT-avdrag, som ni alltid är för. Då är det ju manliga arbetare, så då är ni alltid för.

Detta bidrar dessutom till att skapa jobb. I det här fallet kan det nog vara en hel del ungdomar som kan få jobb. Det bidrar också till att göra en svart sektor vit. De argument som gäller för RUT-avdrag i övrigt gäller för det här också.

Pia Nilsson formulerar frågan som om detta skulle vara en stor lösning på Sveriges skolproblem. Det är det naturligtvis inte. Det här är på marginalen, men på marginalen är det en god idé.

Påföljden för brott

Anf. 88 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Beatrice Ask. I dag finns det ett system som går ut på att brottslingar kan få en form av mängdrabatt. Det innebär att om de får en dom för ett brott som de har begått och begår fler brott som inte är grövre än det de redan har blivit dömda för i väntan på att den domen ska fullföljas – det kan till exempel handla om en fängelsepåföljd – får de ingen påföljd för de brotten. Det här systemet kan bli ganska märkligt.

Jag vet att ministern inte kan kommentera enskilda fall, men jag vill ta ett exempel för att visa hur det kan gå till. En man dömdes i mars till tio månaders fängelse för grovt vapenbrott. I början av september körde han i 123 kilometer i timmen på en 70-väg. Bara tre veckor senare körde han utan körkort i 141 kilometer i timmen på samma väg.

Det var ett exempel på hur det kan gå till. Det blev ingen påföljd. Är det verkligen rimligt att vi har ett sådant system?

Anf. 89 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Svaret är nej. Det är inte rimligt. Mängdrabatten är ett besvärligt fenomen som finns i påföljdssystem och i domar. När det gäller påföljderna finns det flera frågeställningar som vi måste ta itu med. Vi har bland annat låtit göra en ganska omfattande påföljdsutredning som har gått igenom många frågeställningar och som har remissbehandlats. Det finns en rad frågor att hantera utifrån det arbetet.

När det gäller mängdrabatten finns det en särskild anledning att fundera på hur vi ska förändra detta framöver. Det finns historiska skäl till varför det har blivit som det har blivit. Man behöver inte gå igenom det så noga, men det är min uppfattning att detta inte är rimligt.

Anf. 90 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att det är speciellt allvarligt när det gäller trafikbrott. Det är nämligen en väldigt liten andel av dem som kör bil på vägarna som begår de flesta grövre trafikbrotten, och det innefattar också rattfylleri som är ett allvarligt brott, speciellt om man kör fort. Det kan faktiskt leda till att människor blir skadade och dör.

Det finns fall där man redan har dömts för ett allvarligt brott, och i väntan på att domen ska verkställas begår man det ena rattfylleribrottet efter det andra. Man kan till och med begå rån utan att det leder till ytterligare påföljd utöver den man redan har fått. Ju längre tid som går från det att man har fått sin första dom till dess att den ska verkställas, desto fler brott kan man begå.

Därför tycker jag att det är oerhört viktigt att man ser över detta. Det ger ingen tilltro till systemet. När det är så få som begår så många grova brott skulle man inte minst kunna göra vägarna säkrare genom att se till att alla brott får en påföljd.

Anf. 91 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Låt mig återkomma till mängdrabatten och det faktum att man anser sig kunna begå ett antal brott därför att de inte leder till påföljd eftersom man redan har en tillräcklig dom. Det är naturligtvis helt orimligt. Vi behöver hantera det.

Sedan kommer man till nästa fråga, och den är: Kan man lägga på påföljderna av alla brott om en person har begått många typer av brott?

Jag tror inte att vi ska ha ett system där vi kan hamna i situationen att vi dömer ut 150 år till någon. Det är inte rimligt. Men det är viktigt att man inte upplever att man utan påföljd och konsekvens kan fortsätta att begå ett antal brott därför att man redan har något i ryggsäcken. Vi har anledning att titta över detta.

Rattfylleri nämndes här, och jag vill gärna påpeka och understryka att vi har skärpt reglerna. Vi ser i dag mer allvarligt på vållande till annans död som enstaka brott. I det här fallet gällde det mängdbrotten, och jag tycker att detta är orimligt.

Regelverket för fiskerinäringen

Anf. 92 GUSTAV NILSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till landsbygdsminister Eskil Erlandsson och handlar om regelverket för fiskerinäringen. Yrkesfiskare har i dag bland annat att förhålla sig till ett så kallat pricksystem. Det innebär att förseelser noteras, och detta leder till sanktionsavgifter för fiskaren. Upprepade förseelser kan också leda till att fartygstillstånd återkallas och till att man inte får fiska längre.

Det märkliga i sammanhanget är att prickarna, det vill säga de förseelser som är noterade, även följer fartyget. Om fartyget säljs eller byter ägare på annat sätt finns de kvar. De följer båten och fartygstillståndet. En ny ägare kan i vissa fall riskera att drabbas av sanktionsavgifter och till och med bli av med fartygstillståndet på grund av att tidigare försyndelser följer med fartyget.

Det här är bara ett exempel på dagens regelverk för fiskerinäringen. Min fråga till landsbygdsministern är om han är beredd att se över nuvarande regelverk så att vi får ett mer tillämpbart och rättvist regelverk.

Anf. 93 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Den fråga som Gustav Nilsson ställer är reglerad i en EU-förordning. Där sker, precis som när det gäller svenska lagar och de förordningar som följer av lagar, en kontinuerlig översyn. I det sammanhanget vill jag säga att min erfarenhet är att tidsutdräkten är längre för att göra förändringar i EU-lagstiftningar, EU-direktiv och EU-förordningar än vad den är när vi hanterar saker och ting nationellt.

Jag ska använda min nästa replik till att förklara varför systemet ser ut som det gör.

Anf. 94 GUSTAV NILSSON (M):

Herr talman! Det måste självfallet finnas regelverk, men det är också viktigt att man anpassar dem och ser över möjligheten att få dem så ändamålsenliga och bra som möjligt. Då får man väl påverka inom EU. Vi har en havs- och vattenmyndighet som kanske också behöver jobba för att förändra regelverket.

Det finns andra exempel. Jag kan ta ett exempel från mitt hemlän Blekinge där yrkesfiskare berättar att man får betala sanktionsavgifter om man kommer några minuter för sent på grund av dålig väderlek, det vill säga en situation som man själv inte kan råda över. Och om man har en mindre fångst än beräknat kan man i alla fall få betala en straffavgift.

Jag tror att det är nödvändigt med en ordentlig översyn av regelverket och att det kommer förändringar till stånd så att vi får ett mer verklighetsanpassat regelverk för fiskerinäringen.

Anf. 95 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Den sista delen av Gustav Nilssons frågeställning hantearas mer på den svenska spelplanen. Jag vet att ansvarig myndighet har uppmärksammat just de exempel som Gustav Nilsson tog upp. Jag hoppas att man kan göra de förändringar som är nödvändiga för att vi ska få ett regelsystem som är tillämpligt också i praktiken. Det måste regler vara enligt min uppfattning.

Varför har vi den här typen av regler? Jo, vi har dem beroende på att ungefär hälften av det fiske som går att bedriva i Europeiska unionen är fullt utnyttjat. Någonstans runt en fjärdedel är överutnyttjat. Ibland beror det på att människor inte har följt de regler som vi har kommit överens om, det vill säga att man har tjuvfiskat, för att uttrycka sig enkelt. Då måste vi ha system som gör att man följer de regler som vi har för att behålla den biologiska mångfalden i haven.

Gruvboomen och bostadspriserna i Norrbotten

Anf. 96 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Attefall. I malmfältskommunerna Gällivare och Kiruna upplever vi en gruvboom som vi aldrig tidigare skådat. Hand i hand med den fantastiskt positiva utvecklingen går också att bostadsfrågorna blir ett allt större problem. Det innebär att väldigt många människor måste flytta från befintliga bostäder som har relativt hög hyra i förhållande till nyproducerade. Det handlar ofta om dubbelt så höga hyror och ibland om mer än dubbelt så höga hyror.

Samtidigt tillför också det bolag som är verksamt där, LKAB, 10 miljarder till statskassan. Finns det inte anledning för staten att ta ett ansvar och föra tillbaka någonting av detta och minska kolonialpolitiktänket?

Anf. 97 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det är en fantastisk utmaning som Norrbotten står inför, och det gäller även övriga delar av Norrland som har en expanderande gruvnäring. Det innebär också en utmaning på bostadsområdet. Jag har själv besökt både Kiruna och Pajala och har satt mig in i de utmaningar de står inför. Här finns det många olika saker där kommun och stat måste

hjälpa till. Länsstyrelsen har exempelvis också hjälpt till inte minst när det gäller Pajalas behov av stöd och hjälp för att få i gång sin planprocess och kunna förbereda för nya bostäder.

Jag har informerat mig om läget. Vi har från regeringens sida utsett en gruvsamordnare som bland annat ska titta på hur vi kan få statens resurser att fungera mer effektivt och kunna stödja den utveckling som sker.

Sedan måste kommunen ta sitt ansvar, och även LKAB tar sitt ansvar, men det är, som Bucht helt riktigt påpekar, en speciell situation att värdera de hus som måste lösas in kontra de nya husen. Här jobbar man med hjälp av KTH med att få fram bra modeller. Det är ett nytt område man rör sig på, och vi avvaktar resultatet av deras arbete.

Vi följer frågan noggrant, och det finns en hel del nya frågeställningar, som vi ännu inte mött på andra ställen i Sverige och som vi självklart måste titta närmare på.

Anf. 98 ANDRE VICE TALMANNEN:

Det fick bli dagens sista svar i frågestunden. Jag vill tacka de närvarande statsråden för deras medverkan.

Prot. 2012/13:25
15 november

Frågestund

*Svar på
interpellationer*

12 § (forts. från 10 §) Svar på interpellationerna 2012/13:50 och 52 om bostadsbristen i Mälardalen och om hur Sverige kan få fler villaägare

Anf. 99 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Före frågestunden diskuterade vi bostäder, eller rättare sagt bristen på bostäder. Jag kan inte annat än instämma i den beskrivning vi fick höra från Socialdemokraternas företrädare beträffande vilket stort problem det är. Det är ett stort problem för enskilda människor när de ska planera och leva sina liv som de skulle vilja göra. Det är ett problem för tillväxten när människor inte kan flytta dit där jobben finns. Speciellt är det ett problem i Stockholmsregionen. Att frågan lyfts upp i kammaren och diskuteras från Socialdemokraternas sida tycker jag är mycket positivt och behjärtansvärt.

Men det är inget nytt problem. En tidigare talare var inne på att redan under Erlanders tid var det en stor fråga. Under min livstid har det varit ett problem under regeringen Palme, regeringen Carlsson, regeringen Bildt, regeringen Carlsson, regeringen Persson och nu under regeringen Reinfeldt. Det är alltså ingenting nytt.

Det är uppenbart att det finns någonting strukturellt på den svenska bostadsmarknaden som inte fungerar. Det första man kan konstatera är att problemet inte är avsaknaden av byggsubventioner; det är inte en politisk åsikt från min sida utan något som forskningen är mycket tydlig med. Byggsubventioner är den enda konkreta politiska lösning som Socialdemokraterna för fram. Det ska lösa byggproblemen. Vi har under lång tid haft byggsubventioner, ända tills den nuvarande regeringen tillträdde. Nu har de fasats ut, och vi kan konstatera att det inte byggs mindre.

Man kan inte fastställa att byggandet var knutet till byggsubventionerna. Vi har haft en tuff lågkonjunktur som självfallet påverkat byggan-

det. Man kan inte dra slutsatsen att avsaknaden av byggsubventioner är det stora problemet. De gånger vi haft byggsubventioner som verkligen har fungerat, till exempel i samband med miljonprogrammet, har vi kunnat se att effekterna varit förödande. Det är ganska obegripligt att Socialdemokraterna lärt så lite av historien.

Vi kan konstatera att oavsett hur behjärtansvärt det är kan vi se effekterna av att snedvrیدا marknaden. Vad var det som hände under finanskrisen? Vad var finanskrisens grund? Roten till det hela var subprimelånen i USA och en politik som snedvred bostadsmarknaden. Det är alltså inte det långsiktiga svaret på hur vi ska lösa byggproblemet. Tittar vi på forskningen ser vi att det mer handlar om att se över hyresregleringen, skattetrycket, byggnormerna och så vidare, vilket vi jobbar med för att komma till rätta med problemet.

Man ska ha klart för sig att det vi nu diskuterar är de långsiktiga frågorna. Regeringen har dock för riksdagen presenterat ett förslag som löser de kortsiktiga problemen. Enligt en rapport som kom för inte alltför länge sedan står uppemot 10 procent av lägenheterna i Stockholms innerstad tomma. Jag har personligen en hel del erfarenheter av det; släktingar, vänner, grannar låter sina lägenheter stå tomma. De får nämligen inte hyra ut dem för sina bostadsrättsföreningar utan blir i så fall tvungna att genomgå en lång överklagandeprocess i Hyresnämnden. Dessutom kanske de förlorar ekonomiskt på det. Det är alltså inte konstigt att människor inte hyr ut dessa lägenheter.

Nu har vi presenterat ett förslag för att möjliggöra och underlätta utyrningen, och vad gör Socialdemokraterna då? Jo, de säger nej, de vill stå i vägen, de kämpar emot. Allt prat, med betoning på prat, som vi får höra från Veronica Palm med flera i talarstolen och i form av debattartiklar och utspel är just bara populistiskt prat. När det väl kommer till kritan säger de nej till konkreta förslag.

Anf. 100 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Det behöver vidtas fler åtgärder, säger ministern i sitt svar. Det behöver göras en översyn av regelverket, exempelvis vad gäller nya tekniska egenskapskrav. Ministern säger att man tillsatt utredningar, bland annat beträffande skatter och planeringsprocessen. Svaret på interpellationen avslutas med formuleringen att reglerna för byggandet måste förbättras avsevärt.

Det är en sammanfattning av sex års allianspolitik och visar att vi står längre från tydliga spelregler för byggsektorn än någonsin. Osäkerheten är total. Någon långsiktighet för den som vill investera på bostadsmarknaden finns inte i dag. Vem vill bygga på den marknaden, kan man undra.

Det byggs allt mindre sedan regeringen Reinfeldt tog över styret av Sverige. Sex års allianspolitik leder tydligt i fel riktning. Trångboddheten har ökat, bostadsköerna har blivit längre och människorna är i dag mer skuldsatta i sin boställning än tidigare, inte minst på grund av ändringarna i fastighetsskatten.

Vi har dessutom sett upprepade skandaler när det gäller usel förvaltning av bostäder, bland annat med allt fler fall av allvarliga fukt- och mögelskador med ohälsa som följd för dem som bor i dessa hus. Vi kan inte se några förslag från regeringen som leder till ökat bostadsbyggande

och till lägre kostnader för byggandet. Det finns inga förslag som innehåller åtgärder mot den skandalösa fastighetsförvaltning som drabbar boende.

Den ena av dessa två interpellationer fokuserar på Stockholmsområdet, men när ministern säger att det framför allt är en storstadsfråga bidrar han till att flytta fokus i frågan. Även på många mindre orter har vi bostäder som folk bor i, både ägda och sådana man hyr. Det är lika problematiskt att inte hitta en bostad på en mindre ort som att inte hitta en i Stockholm. Att stå utan bostad är ett lika stort problem oavsett var i landet man befinner sig.

När det gäller de saker ministern tar upp tänkte jag börja med att ställa en fråga om detta med tekniska egenskapskrav. Inom byggmaterialindustrin, bland byggföretag och andra, är man väldigt frustrerad över att inte veta vilka regler som gäller. Ministern har levererat en proposition tidigare som handlade om nära-noll-energibyggande. Den föranledde en väldig diskussion just kring de tekniska egenskapskrav som gör det väldigt svårt att bygga, oavsett om det är i Mälardalen eller en privat villa någon annanstans i landet. Det är att man inte vet vad som gäller i fråga om energiförbrukningen.

Jag undrar om ministerns svar på den interpellationen antyder att vi kommer att få en lagstiftning som faktiskt handlar om tekniska egenskapskrav i stället för att energikravet ska styras av hur mycket energi man köper till fastigheten. Jag är intresserad av att veta om ministern har lyssnat på branschens behov av att få tekniska krav i stället för ekonomiska krav när man ska bygga. Det skulle bidra till att vi får i gång bostadsbyggandet.

Anf. 101 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Tack för engagemanget i de här frågorna. Jag tycker att det är jätteskojigt att se att det finns ett stort engagemang för att diskutera bostadsfrågor.

Jag tror ändå att det är viktigt att betona ett antal grundläggande frågor. Man måste titta på vad det är som är problemet i svensk bostadspolitik. Vi har i Sverige under 20 års tid – en del av er har hört mig upprepa det förut – kroniskt byggt för lite jämfört med norrmän, finnar, danskar, tyskar och alla andra som finns runt om i hela världen nästan, åtminstone i OECD-området. Vi vet att den här kurvan har gått lite upp och ned, den har svängt efter konjunkurläge, men systematiken är att vi bygger för lite. Det finns alltså kroniska fel i svensk bostadspolitik. Dem kan man inte lösa genom att bara knäppa med fingrarna eller kasta in någon enkel åtgärd.

Det är åtgärderna vi jobbar med när det gäller exempelvis att titta igenom hela planprocessen, alltså tiden från idé till att man börjar gräva i marken och börjar bygga huset. Den är mycket längre, mycket krångligare och mycket mer svärgenomskådlig i Sverige än i många andra länder. Den här tiden håller vi på att korta på olika sätt, exempelvis genom att ge mer pengar till länsstyrelserna och mark- och miljödomstolarna så att handläggningstider kortas och genom utredningsarbeten som pågår på olika områden.

Sedan behöver vi också plocka ned krånglet, regelverket. Vi har av välvilja lagt på mer och mer regler som gör att vi får dyrare bostäder.

Svar på
interpellationer

Framför allt slår det mot de mindre bostäderna som många unga människor vill ha. Det blir dyrare och svårare att bygga och alltså färre hyresrätter av mindre storlek på grund av våra bullerkrav, våra tillgänglighetskrav och våra olika typer av byggnormer på olika områden.

Dessutom har vi behov av att titta över hyresrättens ställning ur skattesympunkt, men också ur andra synpunkter. Här pågår också ett arbete. En del förslag har kommit i budgetpropositionen, en del skattelättnader.

Därtill har vi det akuta vi måste göra snabbt, och det är att nyttja befintliga bostäder bättre, att få de tomma bostadsrättslägenheterna eller de som används lite och även delar av villor att hyras ut mer. Där har vi ett lagförslag på riksdagens bord i dag. Oppositionen gnäller ena stunden över att vi utreder för mycket men när ett konkret förslag ligger på riksdagens bord säger man som enda svar: Utred mer!

Jag skulle vilja se förmågan att komma till beslut från oppositionens sida så att vi får fram just sådana förslag. Vi har sagt från regeringens sida och även från allianssidan i civilutskottet att vi är beredda att diskutera sakfrågor, men vi får inte den typen av sakliga förslag om vad vi kan förändra för att vi ska få breda majoriteter i sådana här frågor.

Jag lyssnar som sagt gärna på oppositionens synpunkter. Jag läser noggrant era förslag. Tyvärr hittar jag inte mycket, men jag hittar just subventioner. Det är det enda man kommer tillbaka till som på något sätt är lösningen på alla problem. Vi har haft tre olika sådana här subventionssystem under 1990- och 2000-tal. Ändå har vi byggt hälften av vad norrmän, finnar och danskar har gjort. Om det vore lösningen borde åtminstone subventionernas tidevarv ha ökat byggandet mer än i Norge, Danmark och Finland eller minskat mindre. Men vi håller ungefär samma utvecklingskurva. Den går lite upp och den går lite ned beroende på konjunkturläge.

Det här visar ju på att det inte är lösningen. Tvärtom vet vi att subventionerna ofta ramlar rakt ned i byggherrarnas fickor. Och jag tycker att det är lite märkligt att ju längre till vänster man står i politiken desto mer mån är man om att göda byggherrarna med hjälp av skattepengar. Jag tror att det är bättre att minska kostnaderna via minskat regelkrångel, kortare planprocesser och tydligare spelregler, att den vägen försöka få fram fler billigare och bättre lägenheter.

Regeringen har som sagt en hög ambitionsnivå för att åstadkomma detta, och jag hoppas att den samsyn som man påstår sig ha om att förkorta planprocesserna också gäller när vi har de konkreta förslagen på bordet.

Anf. 102 LARS ERIKSSON (S):

Herr talman! Man behöver inte bo i Stockholm för att den här debatten ska vara närvarande. I förra veckan skrev Västerås Tidning att bostadsbristen nu hotar handeln i Västerås. I handelsstaden Västerås är detta på väg att bli en fråga. Det byggs för lite bostäder för att de som önskar flytta till Västerås ska kunna göra det.

Efter ett möte med kommunala bostadsbolag och byggherrar framkommer det väldigt starka önskemål om att kunna bygga fler hyresrätter. Skattereglerna får inte missgynna hyresrätten som boendeform. Vi vill som parti se att större förändringar av skattereglerna inom boendesektorn ska vara föremål för breda blocköverskridande uppgörelser. Tänker stats-

rådet ta initiativ till det? Vill statsrådet ta upp en sådan diskussion har han vår fulla uppmärksamhet.

Herr talman! Bristerna på den svenska bostadsmarknaden riskerar att allvarligt undergräva Sveriges förutsättningar för full sysselsättning, konkurrenskraft och tillväxt. Det finns ett tydligt samband mellan bostadsmarknad och tillväxt. Regional tillväxt med en attraktiv och fungerande arbetsmarknad lockar till sig nya invånare som i sin tur bidrar till ökad tillväxt. För att tillväxten ska öka är det viktigt att locka till sig arbetskraft och att arbetskraften befinner sig där den är som mest produktiv. För detta krävs geografisk rörlighet. Här är en fungerande bostadsmarknad av central betydelse.

Herr talman! Företag i Stockholm–Mälardalen som lyckas matcha en arbetssökande till just deras företag står nu inför en än större utmaning, nämligen att den de har matchat till jobbet ska hitta en bostad för att kunna ta det där arbetet. En undersökning som Hyresgästföreningen har låtit göra visade att var femte större arbetsgivare tycker att bristen på bostäder gör det mycket svårt att locka till sig personal.

Kollektivtrafikföretaget Keolis anställer 600 bussförare och 50 mekaniker varje år. En betydande del av dessa anställs i Stockholmsregionen. Flera som erbjudits jobb har fått tacka nej på grund av bostadsbristen. Nu hör jag också att liknande signaler kommer från storföretag som ABB i Västerås.

Herr talman! Stockholm–Mälardalen och Sverige har inte råd med den bostadsbrist vi ser i dag. Statsrådet tror inte på subventioner för att stimulera byggandet, men på många andra områden går det alldeles utmärkt för regeringen att subventionera. För att stimulera bostadspolitiken är inte detta möjligt, tycker statsrådet. Det byggs för lite bostäder i det här landet. Regeringen är ansvarig men står utan verkningfulla idéer. Riktade subventioner skulle kunna göra skillnad här.

Statsrådet pratar om ett kroniskt fel när det gäller detta. Då undrar jag: På vilket sätt kan det vara ett kroniskt fel att inrätta riktade subventioner som ändå bidrar till ett ökat bostadsbyggande? Jag tycker att det trista i den här diskussionen är att det känns som om det finns en nöjdhet i regeringen över de förslag man har lagt fram. Men den bilden upplever jag att det är väldigt få som delar.

För att lösa det här problemet känns det som om man behöver hitta stora breda blocköverskridande uppgörelser som också håller över tid. Jag tror att många som är verksamma på den här marknaden skulle uppskatta det. Jag känner att vi från vår sida skulle vara intresserade av att diskutera detta. Jag tror att det skulle vara bra för hela den här frågan att hitta en sådan ansats.

Anf. 103 VERONICA PALM (S):

Herr talman! Jag vill passa på att tacka Lars Eriksson för att konsekvent hålla sig till frågor till ministern som det är meningen att ägna den här stunden åt. Jag kan dock inte hålla mig från att kommentera några av de inlägg som har gjorts av borgerliga ledamöter.

Vi är överens om att bostadsbristen är ett problem. Men så bra då! Då kanske de som sitter på andra sidan vattnet, som har makten över lagstiftningen och över budgeten, skulle kunna göra något åt det. Det är en möjlighet.

Gunnar Andrén säger att infrastrukturen behöver byggas ut för att koppla ihop områden. Då väljer regeringen att utreda vidare. Man skulle i dag kunna bygga tunnelbana till nya Karolinska. I stället väljer Moderaterna och kompisarna i Stockholm att bygga spårväg till kungliga Djurgården. Det är ett val.

Margareta Cederfelt säger att man i Stockholms stadshus diskuterar ett ökat bostadsbyggande. Sanningen är att under perioden 2002–2006 med Annika Billström som finansborgarråd byggdes 20 000 nya bostäder. Under Sten Nordins tid har man sålt ut 20 000 bostäder till ombildningar. Det är en tydlig skillnad i politiken. Det är ett val.

Fredrik Schulte säger att ett av de största och mest förödande problemen var när modiga politiker valde att bygga bort fattigdom med en miljon bostäder under tio år. Jag vet att vi i dag får arbeta med effekterna av att det byggdes snabbt. Man kan inte säga att ett av de största problemen i svensk bostadspolitik var när man en gång i tiden vågade bygga bostäder.

Var landar vi då någonstans? Fredrik Schulte säger att det enda vi kan göra i dag är att låta fler människor bo i andras lägenheter. Det är lösningen. Jag tycker att det är tråkigt och fantasilöst, speciellt när de fyra borgerliga regeringspartierna väljer att säga nej till möjligheten att tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet komma fram till en bred överenskommelse för att öka utbudet av de bostäder som finns på marknaden – andrahandsbostäder – och i stället går vidare med det parti som ger regeringen möjlighet att få majoritet i kammaren för att införa marknadshyror på det befintliga andrahandsbeståndet, vilket inte torde öka andelen andrahandslägenheter över huvud taget utan bara höja hyrorna för dem som redan bor i andra hand. Det är sorgligt.

Det är fantasilöst att regeringen, de fyra borgerliga partierna, i hela denna diskussion, med en katastrofal bostadsbrist, med en kvarts miljon unga människor utan bostad, bostadsbyggande som sjunker från redan låga nivåer, där samtliga bedömare är överens om att vi borde komma upp i det dubbla, ägnar tiden åt att säga nej till socialdemokratiska förslag utan att lägga fram egna. Det är inte bara fantasilöst utan också ansvarslost. Är man i regeringsställning måste man ta ansvar för de problem man ser och föreslå förändringar.

Vi har föreslagit ett batteri av förändringar på kort och lång sikt med ett ekonomiskt och strukturellt ansvar från staten. Det vore mer smakfullt om man valde att diskutera de förslagen eller kanske till och med att drista sig till att komma med ett och annat eget förslag från den borgerliga sidan.

Avslutningsvis vill jag påminna statsrådet om att min fråga handlade om småhus, om unga familjers möjligheter att flytta in i en ny villa. Jag önskar fortfarande ett svar på vad statsrådet avser att vidta för åtgärder för att fler unga familjer ska kunna förverkliga drömmen om ett eget hus.

Anf. 104 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det är en intressant debatt med många olika aspekter. Jag tycker att det är roligt att Lars Eriksson håller sig utanför Stockholms tullar. Jag bor själv utanför Stockholm. Det här är inte bara en Stockholmsfråga utan det här är en fråga för hela Mälardalen.

Jag tycker att Jan Lindholm har varit vaken i kammaren, men nu förstår jag att han har sovit de senaste sex åren. Det har ändå hänt oerhört mycket, till exempel på bostadsbeskattningsområdet. Den mjölkko som den tidigare regeringen såg, kanske även Miljöpartiet, som en outsinlig skattekölla har upphört. Det är en av de viktigaste sakerna som kommer att inträffa.

Herr talman! Jag tror att vi skulle komma överens om mycket. Ett stort problem, bortsett från hur fort tunnelbanan byggs ut, är att de kommuner som vill bygga mycket har stora exploateringskostnader. Det går inte att komma ifrån att det är ett problem som lastas över dem. Det är kostnader för el, vatten, mark, gator, parker, skolor och förskolor. De kostnaderna måste tas med när nya bostadsområden planeras. Här finns tillsammans med överklagandefrågor en hel del att göra. Samtidigt får vi inte glömma att folk vill bo där det är en vacker miljö. Vi får inte använda miljön hur som helst. Inte ens utanför Lund där det finns ett vackert landskap att ta hänsyn till kan man bygga hur mycket som helst.

Herr talman! Jag tror att det allra allvarligaste just nu för framtida byggnationer vore att slå in på vägen med nya subventioner – ungefär som att subventionera Saab eller SAS. Det blir ingen kostnadspress om man går in med subventioner. Det är också andra som ska betala dessa subventioner. Dessa andra, herr talman, är skattebetalarna.

Anf. 105 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Tillgång på bostäder är en av de mest grundläggande frågorna i ett fungerande samhälle. Samtidigt som det råder brist på bostäder i Mälardalsregionen finns ett överskott i många andra delar av landet. Detta är i sig ett problem, varför jag ska återvända till Stockholmsregionen.

Stockholmsregionen och Mälardalsregionen har en attraktionskraft. Det går inte att komma ifrån. Som stockholmare tycker jag att det är roligt att många människor väljer att bo här. Men vad är det som väntar de personer som vill flytta hit? Jo, det är problem att ta sig in på bostadsmarknaden.

När Socialdemokraterna talar om att fokus på subventionerna kommer att lösa problemet har jag den bestämda uppfattningen att det är att göra problemet alldeles för enkelt. Det finns så mycket mer.

Jag har varit inne på detta tidigare, nämligen att byggandet är ett kommunalt ansvar. Kommunerna äger frågan om hur byggandet ska ske. Därför är det viktigt att det finns fungerande rutiner. Jag nämnde Stockholm tidigare. Veronica Palm slog sig för bröstet angående tidigare byggnationer som har gjorts under den socialdemokratiska tiden. Jag håller inte med om detta. Om så hade varit fallet hade inte dagens problem funnits. Här är det viktigt att titta framåt. Stockholms stad bygger och kommer att bygga ännu mer. Om vi sedan med de förslag som har lagts fram av regeringen kan se till att korta handläggningstider, se över så att länsstyrelserna fattar beslut i tid, finns det möjlighet att verkställa de planer som finns.

Jag vill understryka hur viktigt det är att det byggs så att vanliga människor har möjlighet att bo i Stockholm – precis som de vill.

Anf. 106 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! När man lyssnar på Socialdemokraterna kan man få intrycket att de tror att problemet med för få bostäder har uppkommit under de senaste sex åren. Som vi alla vet är det ett problem som har funnits under de senaste 60 åren. Det är ett strukturellt problem på svensk bostadsmarknad.

Vi har lite olika syn på hur dessa problem ska lösas långsiktigt. Moderaterna har uppfattningen att man ska underlätta, förenkla, minska regelbördan och sänka skatterna, till exempel bolagsskatten som nu ska sänkas. Det är lösningar som ligger i linje med vad samtliga nationalekonomer och fastighetsekonomer föreslår. Ni vill återinföra byggsubventionerna. Det är en lösning som bevisligen inte fungerar. Under den tid som det faktiskt producerades lägenheter, det vill säga under miljonprogrammets tid, blev det enorma problem. Jag vill mena att man kunde ha byggt dessa lägenheter på annat sätt genom att låta marknaden fungera som den ska. Ni såg till att bygga fram ett problem som nu är kärnan till alla de integrations- och segregationsproblem som nu gör att vi har Sverigedemokraterna i Sveriges riksdag. Bär lite ansvar för det, Veronica Palm.

Låt oss titta kortsiktigt. Vi kan konstatera att Veronica Palm sammanfattade sin egen politik på ett bra sätt. Hon sade att det enda som presenteras i termer av kortsiktiga lösningar är trist och tråkigt.

Vad har ni för förslag på hur man ska lösa problemen här och nu? Du vet väl, Veronica Palm, att hus inte byggs av sig själva, bara så där? Däremot kan vi genom att förenkla andrahandsuthyrningen med ett fingerknäpp, med ett klubbslag här i riksdagen, öka utbudet av lägenheter i Stockholms innerstad med uppemot 10 procent. Ni tycker att det är trist och tråkigt. Det är skandalöst.

Anf. 107 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Gunnar Andrén tycker att det händer väldigt mycket. Men vi andra kan ju se att det inte räcker till. Om Andrén tycker att jag har sovit tror jag nog att han behöver skaffa sig glasögon för att se vart vi är på väg.

Fredrik Schulte säger att vi har ett systemproblem sedan över 60 år tillbaka. Fredrik Schulte är ganska ung, så han kanske inte känner till att man för 60 år sedan fortfarande körde träcket med häst och vagn från vissa bostadsområden här i Stockholm. För 60 år sedan var det många hyresfastigheter där man hade varmvatten en dag i veckan, i bästa fall, under vinterhalvåret.

Jag skulle vilja säga att de satsningar som gjordes med folkhemsprogrammet och miljonprogrammet förändrade verkligheten för oss. Utan de förändringarna hade de människor som i dag kan studera på universiteten inte kunnat göra det. Att man satsade politiskt på att bygga om Sverige ska vi definitivt inte ångra.

Sedan vill jag återgå till de förslag som den ansvarige ministern har lagt fram, och jag vill bara ta upp en viktig fråga. Det är påståendet att förslaget till nya hyressättningsregler skulle underlätta att få ut fler bostäder på marknaden.

Det här kan möjligen gälla under högkonjunktur och på överhettade marknader, men förslaget tar ingen hänsyn till att det finns en verklighet

utanför Stockholm. Förslaget tar ingen hänsyn till att det finns marknader där priserna går ned. Om man då har ett tak på marknadsprisnivån där det inte finns några sådana priser, där det inte längre omsätts några bostadsrätter, finns det ingen som helst möjlighet att få ersättning för månadsavgiften och framför allt inte för någon kapitalkostnad.

Det förslag som ni har lagt fram innebär de facto att väldigt många måste förlora. Man har inte möjlighet, inte laglig rätt, att ens ta ut de faktiska kostnaderna. Att ni inte har tänkt på detta visar hur ogenomtänkt regeringens förslag är. Det behövs verkligen en diskussion. Vi har inte krävt några mer utredningar, men vi vill samtala om detta med regeringen.

Anf. 108 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Gunnar Andrén var inne på diskussionerna kring Sundbyberg, och som sundbybergare vill man kanske säga några ord om det men framför allt om bostadsdebatten i dag.

När man kommer från en av de mest tätbebyggda kommunerna i Stockholms län och det ändå byggs där frågar man sig vad det är som hindrar andra kommuner från att bygga. Det är en väldigt viktig frågeställning. Även om det byggs i en liten kommun är det inte helt lätt. Den stadsdel som just nu drar upp våra siffror i den kommunen grundades på en motion som jag skrev 1996. Nu, 16 år senare, är stadsdelen fortfarande inte färdigbyggd. Just den stadsdelens utmaningar hade jag det stora nöjet att debattera åren 2002–2006 här i kammaren med den socialdemokratiska bostadsministern Mona Sahlin. Så visst finns det hinder.

Jag är väldigt glad över de initiativ som regeringen har tagit, och inte minst bostadsministern. Det finns ett antal problemområden som man behöver jobba med långsiktigt. Sedan har vi de kortsiktiga förslagen, som handlar om hur den befintliga marknaden ska fungera. Oavsett hur mycket vi bygger nu är trots allt de flesta bostäderna byggda.

Vi har tidigare i dag kunnat konstatera att personer hör av sig och talar om att lägenheter står tomma och inte används. En väldigt viktig fråga för kammaren att ta fasta på är att den marknaden måste fungera bättre.

Jag vill gärna påminna om att det har fattats viktiga beslut när det gäller småhusen och villorna, som Veronica Palm nämner. Det var exempelvis att fastighetsskatten förändrades och togs bort och det i stället blev en kommunal fastighetsavgift. Det är en väldigt viktig förändring.

Ytterst är det också en fråga för kommunerna, det vill säga hur man planerar markanvändningen. Ger man möjlighet att bygga småhus? Där är det också viktigt för kommunerna att agera.

Bostadsministern har varit inne på många viktiga frågor, dels på kort sikt, med privatuthyrningen, dels på lång sikt. Infrastrukturen är otroligt viktig för Stockholms län, för att man ska kunna se till att bygga täta städer. Skatteutjämningsystemet är en sådan viktig fråga, som Gunnar Andrén berörde lite översiktligt. Det kostar att växa; kommuner får växtvärk. Bullerreglerna är en sådan faktor, som är välkänd i Stockholms län. Det är många PBL-frågor och överklagade detaljplaner – det är alltid någon som berörs när man bygger i en tät stad. Därför måste man ta hänsyn till detta när man ser över detaljplaneprocesserna.

Markpolitiken är väldigt viktig. En sådan fråga som inte har berörts här är att det i en del av kommunerna i länet finns mark och detaljplaner

men ändå inte byggs. Varför bygger inte de som har marken och detaljplanerna? Det är också en viktig frågeställning.

Att se till att kommunerna har aktuella översiktsplaner är väldigt viktigt. Det är fritt fram för kommuner att se till att revidera sina översiktsplaner – de har en skyldighet att göra det.

Det finns väldigt mycket som redan är på gång. Därför kan jag förvånas lite grann över Socialdemokraternas sätt att debattera. Under dessa år har det skett många förändringar och skapats nya möjligheter, och mer ska komma därtill. Men trots allt är det så, precis som flera har varit inne på, att det nu finns möjlighet att fatta beslut på kort sikt för att se till att marknaden fungerar.

Då blir jag lite fundersam på varför Socialdemokraterna och Miljöpartiet inte tar möjligheten att se till att de lägenheter som i dag står tomma kan komma till nytta för dem som är bostadssökande.

Anf. 109 ISAK FROM (S):

Herr talman! Tack, Veronica Palm och Lars Eriksson, för väldigt viktiga interpellationer! Tack också övriga som har deltagit i en viktig debatt! Jag tänkte ta chansen att vidga debatten lite grann.

Kroniska fel, säger Stefan Attefall. Ja, jag kan bara hålla med. Det är kroniska fel på regeringens politik på många områden.

Herr talman! Vi har kroniska fel i näringspolitiken, vi har kroniska fel i arbetsmarknadspolitikerna och vi har ytterligare kroniska fel i bostadspolitikerna. Det här hänger ihop, herr talman.

Det pågår samtidigt just nu stora varsel runt om i landet, inte minst för småhustillverkarna. Vi har i min hemkommun Norsjö Europas största trappfabrik som levererar fina trappor till småhus och även andra hus, och de tvingas under två eller tre omgångar varsla mer än hälften av sina anställda, till en osäker framtid. Vi har fönsterfabriker i min närhet som tvingas göra detsamma då de inte kan leverera eftersom det inte längre finns någon efterfrågan på småhus.

Detta, herr talman, har tillkommit under den borgerliga regeringen. Det levererades ju en hel del småhus förut. Jag har lite svårt att förstå varför framför allt de moderata ledamöterna här är så nöjda. Kan ni inte låta den svenska småhusbranschen vara med och bidra till nya bostäder och nya jobb i hela landet?

Infrastruktur, bostäder och utbildning är kanske de viktigaste faktorerna för att förbättra den obefintliga näringspolitiken. Det är långt viktigare än att chocksänka bolagsskatten.

Anf. 110 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det ställs frågor om att det inte händer någonting, och det verkar som att riksdagen inte ens vet vad som står i budgetpropositionen.

Där har vi pengar för förkortade handläggningstider och för överprövningar av bygglov och detaljplaner. Vi har slopat fastighetsavgiften de första 15 åren för nyproduktion. Vi har sänkt skatt för flerbostadshus när det gäller fastighetsavgiften. Vi har flera andra förslag. Vi har också ett omfattande arbete på gång som kommer att leda till propositioner och förslag under kommande år.

Det här är förslag som självklart inte räcker men som är viktiga steg på vägen. Om man tittar på reformagendan när det gäller bostadspolitiken under Alliansens tid och jämför den med exempelvis de fyra sista åren som Socialdemokraterna satt vid makten kommer man att upptäcka någonting mycket intressant. Det hände nämligen nada, ingenting, under era fyra sista år. Vi har byggt mycket mindre än alla våra nordiska grannländer.

Då säger ni: Men vi tog ju bort subventionerna. Ja, bostadsbyggandet minskade faktiskt i Sverige och i Norge, Danmark och Finland när vi avskaffade subventionerna, eftersom det var en sådan konjunkturförändring som skedde. Vi har alltså följt varandra ganska väl under åren, fast Sverige har gjort det på hälften så hög nivå.

Lars Eriksson säger: Företagen kan inte rekrytera folk, eftersom de inte kan ge dem bostäder. Nej, men det som kan lösa problemet i dag – och hjälpa företagen att ordna åtminstone en kortsiktig bostad – är att vi får en bättre fungerande andrahandshyresmarknad. Det finns ett konkret lagförslag om det.

Då säger Veronica Palm till mig: Vi måste utreda frågan mer, för att vi ska kunna vara med på noterna. Men i samma andetag sades det alldeles nyss att vi inte ska utreda utbyggnad av tunnelbanan till Nacka utan börja bygga den på en gång. Då var plötsligt miljöprövning, prövning enligt plan- och bygglagen och ekonomiska konsekvenser inget som vi behövde bekymra oss om.

Här har vi ett förslag som är utrett och berett och ligger på riksdagens bord. Vi säger också att vi gärna vill ha breda uppgörelser här. Men vi möter bara krav på mer utredningar, det vill säga ni har inga egna förslag på vad man i så fall kan diskutera att förändra.

När det gäller småhusbranschen är jag lika bekymrad som ni. Jag kommer från Jönköpings län, och där vet jag att småhusbranschen har det jobbigt. Vi har en bra dialog med dem. Vi har fått en hel del olika tankar och synpunkter från dem. Dem tittar vi på och jobbar med. Problemet är bara att det de klagat mest på, exempelvis bolånetaket, är sådant som Veronica Palm tycker är en bra åtgärd.

Det intressanta när man lyssnar på oppositionen är att det inte finns någon konkretion i förslagen, utan det är bara allmänna ordalag. Vi jobbar nu konkret med att ta fram förslag för att vi ska kunna åstadkomma en kortare planprocess, enklare och tydligare regler och avreglering av sådant som driver upp kostnader och därmed också få fram fler bostäder.

Jag vill avsluta med att säga detta. Varför är jag emot subventioner? Det finns egentligen tre skäl. Det första är att de historiska erfarenheterna visar att där de har använts har de inte lett till större bostadsbyggande. Tvärtom har de ofta gått rakt ned i byggherrarnas fickor.

Det andra är att de pengar som avsätts i budgetförslagen från exempelvis Socialdemokraternas sida inte räcker speciellt långt. Där krävs enormt mycket pengar under en väldigt lång följd av år för att de över huvud taget ska ge någon effekt. Men Socialdemokraterna vet av erfarenhet att man i budgetprocessen inte orkar med att ta fram de enorma subventionerna.

Det tredje skälet är: Om Socialdemokraterna skulle ha makten i dag och avisera införandet av subventioner, då skulle vi tvingas gå till EU för att notifiera detta. Det skulle ta sex till tolv månader, och under tiden

skulle varenda en som bygger bostäder och som kunde bli tänkbar för subventioner avstanna med bostadsproduktionen i avvaktan på att få cash från skattebetalarna. Det förslaget från Socialdemokraterna skulle innebära minskat bostadsbyggande.

Det är den bistra verkligheten. Det måste en regering hantera. I opposition kan man låtsas som om den här typen av praktiska problem inte finns.

Därför är Socialdemokraterna svaret skyldiga. Vad är ert konkreta alternativ?

Anf. 111 LARS ERIKSSON (S):

Herr talman! Jag har full förståelse för att regeringen är pressad på grund av det låga byggandet. Tidigare i höst lät man de fyra partiledarna i regeringen posera framför bostadsområden och ge sken av att det minsann skulle hända mycket.

Jag har visat på förslag från oss socialdemokrater, och Veronica och andra har också pekat på sådant som skulle påskynda byggandet. Det är förslag som regeringen har identifierat som ett hinder för ökat byggande.

Jag har pekat på investeringsstöd för studentlägenheter och små lägenheter. Vi föreslår en byggbonus för att stimulera detta. Det är förslag som regeringen väljer bort.

På vilket sätt skulle ett riktat investeringsstöd för byggande av små lägenheter och studentlägenheter vara ett hinder för ökat bostadsbyggande? Här vill inte statsrådet ge något svar.

Statsrådet har pekat på ett antal utredningar som pågår. Resultatet av dem återstår att se. Under tiden fortsätter rapporter att komma fram som visar på samma sak. Det låga bostadsbyggandet hotar tillväxten och handeln. Företagare kan inte anställa matchande arbetskraft till centrala arbetsuppgifter som skulle medföra ökad tillväxt. I debatten låter det som om detta är en Stockholmsfråga, men det är det inte. Det råder bostadsbrist i ett stort antal av landets kommuner.

Statsrådet säger att regeringen vill skapa en modern bostadspolitik. På vilket sätt är chockhöjda andrahandshyror modernt?

Mot bakgrund av de behov som finns på bostadsmarknaden räcker det inte med de förslag som regeringen har anvisat i dagens debatt. Det har gått sex år med regeringens bostadspolitik. Det är två år kvar på mandatperioden. Jag tycker att det börjar bli dags att presentera skarpa förslag som kan lösa bostadsbristen för den volym av människor som i dag saknar bostad.

Anf. 112 VERONICA PALM (S):

Herr talman! Jag väljer att avstå från att ironisera över moderatföreträdare som använder sänkning av bolagsskatten som det enda verktyg man lyfter fram för att lösa bostadsbristen. Det hade annars kunnat bli en ganska rolig debatt.

Det handlar om vad som skulle vara lämpligt att göra i ett läge som nu, med en katastrofal bostadsbrist på alla sätt, vilket vi vet leder till att vi i Sverige förlorar jobb, brister i möjligheter att få tillväxt och att svensk konkurrenskraft, som alltid har varit Sveriges styrka, hämmas. Sverige är ett litet land långt bort med ett språk som ingen människa begriper. Vi behöver vara attraktiva och stärka vår konkurrenskraft.

Då hade det varit smakfullt om regeringen hade velat pröva lite olika vägar, vågat kasta bort de ideologiska skygglapparna och ta sig an problemet på riktigt.

Det är sorgligt att vi inte har kommit längre i debatten, men det är ju några inlägg kvar i den vidare bostadspolitiska debatten.

Nedgången i nyproduktionen av små bostäder är 57 procent på ett år – 57 procent! Många unga familjer får krossade drömmar. Det handlar om drömmen om att få bygga det egna lilla huset. Det unga paret med ett barn och ett i magen som skulle vilja flytta från lägenheten till ett litet hus får inte möjlighet att göra det.

Då behöver man som ansvarig minister titta på lösningar. Jag letar och har inga ideologiska skygglappar. Jag tittar på egnahemssatsningar som man har prövat på några ställen, bosparande för unga, att se över exploateringsavtalen, Boverkets byggregler, hyrköpsmodellen.

Men det är inte mig som ministern ska svara. De unga par som i dag vill bygga sitt första hus, hur ska de kunna bli villaägare?

Anf. 113 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Lars Eriksson påtalar att det råder bostadsbrist. Jag delar helt den uppfattningen, för så är det. Även i de täta regionerna i Sverige är läget detta.

Men som ministern var inne på: Att återgå till subventioner är för min del helt obegripligt, med tanke på hur lite verksamt det har varit.

Jag minns debatterna som vi hade när Socialdemokraterna hade regeringsmakten 2002–2006. Exempelvis hade länsstyrelsen i Stockholm inte avsättning för de pengar som fanns eftersom investeringsbidragen inte fungerade. De stuvades om, och regelverken gjordes om, men de fungerade inte.

Det är som ministern säger: Om de här bidragen hade fungerat hade väl inte den svenska produktionen på marknaden sett ut som den har gjort. Detta har vi prövat. Jag tycker inte att man ska backa tillbaka bandet och återgå till det som inte har fungerat.

Det finns däremot några andra saker som inte har nämnts så mycket. Jag är själv en varm vän av att se över möjligheterna att införa ägarlägenheter också i befintlig bebyggelse. Det skulle kunna vara ett viktigt komplement. Man skulle också kunna se till att de som finns på marknaden hittar sätt att finansiera dem i nyproduktion. Det är en viktig åtgärd.

Det finns väldigt mycket annat som jag redan har varit inne på som man kan titta på. Men att backa tillbaka bandet och införa det som inte fungerar känns inte som ett nytänkande.

Småhusen och villorna är naturligtvis en viktig fråga. Där måste vi alla fundera vidare på vad som gäller. Men ett viktigt steg är att man i kommunerna ser till att planera mark för småhusbebyggelse. Det är inte alltid helt lätt, och där finns det också en konflikt mot de täta städerna, som ur kollektivtrafiksynpunkt är en viktig kombination.

Det finns mer att göra – men inte att återupprepa gamla misstag.

Anf. 114 ISAK FROM (S):

Herr talman! Det finns många drömmar som kan bli verklighet eller krossas runt om i landet. Sven-Erik Bucht ställde en viktig fråga – han

fick tyvärr inte ställa en följdfråga – i frågestunden som gällde Norrbotten, där det finns en stor efterfrågan på arbetskraft. Och det finns en stor efterfrågan på bostäder. Där svarade ministern att det nog är så att det är staten och kommunerna. Då lämnar man över en väldigt stor fråga enbart till den lilla kommunen. För det handlar om tusentals bostäder i Kiruna, Pajala, Malmberget och Gällivare.

Det är också så att vi har en absurd situation. Även i Västerbotten har vi en urbanisering där folket flyttar från byn till centralorten, vilket gör att det är bostadsbrist även i de allra flesta småkommunerna i Västerbotten.

Det finns många små familjer där både herr och fru har jobb, de allra flesta faktiskt. När de går till banken säger banken att det inte är lönsamt att bygga ett hus där. Därför kan de inte det.

Det är den situation som har blommat upp under den borgerliga regeringens period. Runt om i landet är det inte lönsamt. Det är helt och fullt upp till marknaden, och i det här fallet fungerar inte marknaden. Då har politiken ett stort ansvar, och då har vi en bostadsminister som inte har några svar.

Men kom igen! Gör en överenskommelse med Veronica, som hon vill! Vi har stora möjligheter att få det bättre, men då krävs det också politisk handlingskraft.

Anf. 115 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Politisk handlingskraft krävs. Det handlar om att kunna gå till beslut när det finns förslag framme och dessutom förslag som man är öppen för att diskutera innehållet i. Vi har ett sådant på riksdagens bord, men då backar Socialdemokraterna.

Jag har också sagt till Socialdemokraterna och Veronica Palm att vi gärna diskuterar det förslag som finns kring bostadsförsörjningslagstiftningen. Det är ute på remiss. Vi ska gärna ta en diskussion om vi kan få en bred uppgörelse kring sådana frågor också.

Jag är beredd att diskutera alla frågor för att få så breda uppgörelser som möjligt. Det finns bara ett villkor. Det ska vara i linje med ett långsiktigt sunt bostadsbyggande och långsiktigt sunda spelregler. Kortsiktiga regler som rycker fram och tillbaka tror jag är förödande. Det är en del av det strukturella problem vi har i Sverige. Vi har för mycket av kortsiktighet, för mycket av ryck fram och tillbaka. Det måste vara långsiktigt bra spelregler. Med det som ledstjärna tror jag att man kan jobba med åtgärder både på kort sikt och på lång sikt.

Lars Eriksson säger att han inte förstår vad vi har för invändningar mot byggsubventioner. Jag vet inte om jag var ruskigt otydlig, men jag försökte grundligt motivera detta. Får jag bara lägga till att subventionerna, som har kommit i olika former under 1990-tal och 2000-tal, har varit just kortsiktiga.

Småhusbranschen har bekymmer. Jag känner till situationen i Västerbotten. Jag vet också om trappfabriken i Norsjö. Kommunernas planberedskap när det gäller att ta fram planer men också mark är en viktig faktor som orsakat att småhusbranschen har det svårt. Sedan har vi det finansiella problemet. Men det är också regelverken på nationell nivå som gör att det är svårt att bygga.

Vi angriper de problemen, ett efter ett. Men tyvärr kräver demokratin och grundlagen beredning av ärenden och också att man processar många gånger till riksdagen. Det arbetet pågår på bred front.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:25
15 november

Svar på
interpellationer

13 § Svar på interpellation 2012/13:59 om förlängd övergångsperiod för kontrollansvariga

Anf. 116 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Katarina Köhler har frågat mig vad jag och regeringen avser att vidta för åtgärder för att säkerställa behovet av rätt antal certifieringar av kontrollansvariga enligt plan- och bygglagen fram till juni 2013 – detta mot bakgrund av att regeringen föreslagit en förlängning av den övergångsperiod under vilken undantag kan göras från kraven på kontrollansvariga. Katarina Köhler påtalar att det totala behovet av kontrollansvariga har uppskattats till ca 8 000 och att det i dagsläget bara finns ca 2 000 certifierade.

Först vill jag påpeka att det finns olika bedömningar av det totala behovet av kontrollansvariga. Boverket har dock gjort bedömningen att det ligger på mellan 4 000 och 8 000. Antalet certifierade ökar stadigt och är i dagsläget ca 2 400. Det råder ingen brist på möjligheter till utbildning eller certifiering.

I regeringens proposition om förlängning av övergångsperioden för krav på kontrollansvariga tydliggörs att regeringen kommer att uppdraga åt Boverket att kartlägga hur stort behovet av kontrollansvariga är och hur det ska tillgodoses innan övergångsperioden är till ända. Regeringen avser att infoga detta uppdrag i regleringsbrev för Boverket för år 2013.

Boverket har redan i dag en löpande uppföljning av systemet med kontrollansvariga och undersöker bland annat hur kommunerna hittills har tillämpat möjligheten till undantag från kraven. Detta sker mot bakgrund av att många kommuner förefaller ha tillämpat undantagsmöjligheten mer generöst än vad som varit avsikten med övergångsbestämmelsen. Därför föreslås i propositionen en skärpning av formuleringen för att tydliggöra att möjligheten till undantag från kraven på kontrollansvariga bara får tillämpas då det finns synnerliga skäl till det.

Förlängningen av övergångstiden föreslås som en åtgärd för att undanröja hotet om byggstopp i vissa regioner till följd av bristen på kontrollansvariga. Men vi måste också vara tydliga med att systemet *ska* införas utan undantag och att detta är en angelägen fråga.

Kontrollansvariga är en viktig yrkesgrupp som ska verka för att det som byggs uppfyller gällande krav, vilket minskar risken för byggfel och kvalitetsbrister. Vi har också ett ansvar gentemot alla de som investerat i att utbilda och certifiera sig som kontrollansvariga enligt de nya reglerna.

Avslutningsvis kan jag konstatera att den nya plan- och bygglag som trädde i kraft 2011 medförde en lång rad förändringar på byggområdet, med det övergripande syftet att skapa enklare och tydligare regler för planering och byggande. Förenkling ska dock inte ske på bekostnad av kvalitet, och där fyller systemet med kontrollansvariga en viktig funktion.

Anf. 117 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Tack för svaret, bostadsministern!

Jag vill börja med att lite grann förklara min interpellation så att den förhoppningsvis blir tydligare för dem som lyssnar.

Vi hade tidigare kvalitetsansvariga – de benämndes som kvalitetsansvariga. Nu vill man ändra det till kontrollansvariga. Det betyder större ansvar men också ökad kompetens som ska läggas till den kontrollansvariga. Det här ska säkerställas genom en obligatorisk certifiering.

Redan när den nya plan- och bygglagen sattes i sjön den 2 maj fanns det en övergångsbestämmelse som, så att säga, lovade att den kvalitetsansvariga skulle få finnas kvar till den 31 december i år. Sedan skulle det gå över till att helt och hållet handla om kontrollansvar.

När vi arbetade med den nya lagen sade man från Boverket och i förarbetena till lagen, som då diskuterades, att man bedömde att 8 000 kontrollansvariga skulle utbildas och certifieras för att det här skulle fungera.

I dag säger ministern att det finns olika bedömningar av behovet av kontrollansvariga. Han säger att Boverket i dag säger att det rör sig om mellan 4 000 och 8 000. Samtidigt säger ministern att det inte alls råder någon brist på vare sig utbildning eller certifiering.

Då undrar jag: Varför är det bara drygt 2 000 eller, som ministern säger i dag, 2 400 som är certifierade? Och på vilket sätt kommer vi att underlätta det fortsatta arbetet med kontrollansvariga?

Vi säger nu ja till att förlänga den här övergångstiden till den 1 juni 2013. Men ministern säger ingenting om på vilket sätt man ska arbeta och se till att vi har de kontrollansvariga som behövs för att få åtminstone den delen av plan- och bygglagen att fungera. I dag innebär det här tveklöst förlängda handläggningstider i vissa fall eftersom man inte får tag på de här människorna. Och när det gäller glappet mellan kvalitetsansvar och kontrollansvar fungerar det inte överallt.

Jag tycker inte att ministern har svarat på det.

Det är lite sent påtänkt när bostadsministern nu säger att man på flera områden ger uppdrag till Boverket att kartlägga, utreda och fundera över hur många kontrollansvariga det behövs. Det är så dags!

På område efter område och avsnitt efter avsnitt i den nya plan- och bygglagen har regeringen fått backa för att det har varit ett hafsvverk. Jag hävdar att även denna del är det. Det här borde ha varit klart när lagen sjösattes. Att man nu talar om att bedöma hur många kontrollansvariga som behövs är i senaste laget.

Jag förväntar mig ett svar på mina frågor.

Anf. 118 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Systemet med kontrollansvariga finns med i den nya plan- och bygglagen som bereddes i en parlamentarisk utredning. Direktiven skrevs 2002 under socialdemokratisk regeringstid. Det var en bred utredning som gick ut på remiss och behandlades, och beslutet togs i riksdagen med bred enighet.

Syftet med det nya systemet är att vi ska få bättre kontroll. Vi upplevde att det gamla systemet inte fungerade fullt ut. Nu krävs det att man är godkänd. Det krävs ingen lång utbildning, men man måste gå några veckors utbildning för att bli certifierad – om man i övrigt har de kunskaper som krävs. Det finns ingen brist på utbildningsmöjligheter, och

certifieringssystemet har inga köer eller handläggningstider att tala om. Det gäller alltså att få människor att gå dessa utbildningar.

Varför gör man inte det då? Det beror bland annat på att det har varit lätt att få dispens. Stänger vi den möjligheten och tvingar fram en snabb certifiering av de personer som jobbar med dessa frågor riskerar vi dock att få en propp i systemet och därmed kanske långa handläggningstider och stopp för en del byggen under en kritisk övergångsperiod.

Därför förlänger vi det ett halvår samtidigt som vi skärper kraven så att man bara undantagsvis kan ge dispens från att ha certifierade kontrollansvariga.

Boverket får i uppdrag inte bara att kartlägga hur stort behovet är utan också hur det ska tillgodoses. De får identifiera om det finns andra typer av problem, till exempel om vissa regioner har större problem än andra. Vi kan nämligen ana en sådan tendens.

Vad är det annars som gör att man inte går dessa utbildningar? Det finns exempelvis många lite äldre människor som håller på med kvalitetskontroller och går på dispens. Frågan är hur stor deras iver och incitament är för att gå en sådan här utbildning när de kanske funderar på att gå i pension eller redan har passerat pensionsålder. Det är sådant här vi ska kartlägga lite bättre.

Jag tror att det nya systemet är riktigt och klokt, men det gäller att hitta bra övergångsregler så att det fasas in så smidigt så möjligt. Den bedömning vi gör tillsammans med Boverket är att det här är den rätta metoden att göra det på. Vi stramar åt möjligheten till dispens men förlänger denna möjlighet ytterligare ett halvår, och under tiden jobbar vi hårt med att få upp antalet certifierade.

Hur många kontrollansvariga som behövs beror på om det är personer som jobbar med detta på hel- eller deltid, var i landet de bor och hur den regionala strukturen ser ut. Här är det lite olika förutsättningar, vilket gör att det är svårt att säga exakt hur många som behövs. Det är dock en del av det uppdrag som Boverket kommer att få och något som Boverket redan nu har börjat titta närmare på.

Anf. 119 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! I den förra debatten talade ministern många gånger om att regeringen är handlingskraftig och duktig på att gå till beslut där det finns förslag och att allt i plan- och bygglagen syftar till förenkling och förbättring och till att förkorta handläggningstider med mera.

Vi håller med om och har länge sagt att det behövs en ny, modern lagstiftning. Men det som hände var att ni hade så himla bråttom att gå till beslut när det fanns ett förslag, så ni glömde bort att göra jobbet ordentligt. Det mesta blev därför helt fel.

Många kommuner säger att på nästan inga områden sker det som vi alla ville med lagen, nämligen att förenkla handläggningen, förkorta handläggningstider och förbättra för privatpersoner, kommuner och bransch. På punkt efter punkt fallerar det; det funkar inte.

Vi har klagat – vilket väl i viss mån hör till spelets regler – på att det gick för fort på många områden. Facit på att vi hade rätt kan vi se i alla de utredningsdirektiv som är givna och alla de uppdrag som är gjorda för att förbättra det som inte fungerat efter att lagen kom till.

Jag ifrågasätter hur ni tänker. Det ni säger att Boverket ska göra nu borde Boverket ha gjort innan lagen kom till. Men det ska göras nu, och sedan ska det infogas i regleringsbrevet 2013.

På samtliga punkter kan jag leda i bevis att ni inte gjorde läxan ordentligt. Sådana här saker ska givetvis vara klara när man sätter en ny lagstiftning i sjön, så att den kan fungera.

Det som hänt för privatpersoner, kommuner och bransch är att det har blivit krångligare och tar längre tid. På de flesta håll har det blivit försämringar.

Anf. 120 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Den nya plan- och bygglagen innehåller på många punkter förenklingar och förbättringar. Vi har tagit bort vissa moment i planeringsprocessen som ibland kunde göra att planeringsprocessen tog längre tid. Till exempel har vi max tio veckors handläggningstid för bygglovsansökningar i kommunerna.

Systemet med kontrollansvariga kanske krånglar till det i den meningen att man måste ha en kontrollant som säger att det är okej, men detta vill vi ha för att få kvalitet i byggandet. Vi vet att det gamla systemet hade brister, och vi tror att både samhälle och husbyggare långsiktigt tjänar pengar på att det blir mer kvalitetskontroll.

Hade jag varit bostadsminister 2002 och skrivit direktiven till plan- och bygglagen hade jag skrivit mycket tydligare i direktiven att syftet skulle vara att korta planprocesser och ledtider mellan idé och första spadtag. Direktiven var inte tydliga på denna punkt; de var mycket vaga.

När utredningen var klar gällde det dock att gå till beslut med det material som fanns på bordet. Vi konstaterade att det fanns vissa bitar som utredningen inte hade jobbat igenom tillräckligt mycket. Om det berodde på tidsbrist eller något annat kan jag inte svara på, för jag var inte med i den processen.

Det gällde bland annat kapitel 6 i bygglagen som handlar om plangemförendetider, alltså när man har tagit en detaljplan tills man kommer till beslut, och exploateringsavtalens utformning som är gammalmodig och behöver förnyas. Det jobbar vi med, och den typen av konkreta utredningsuppdrag finns. Det är en del av det breda utredningsarbete som pågår.

Jag vill påstå att den nya plan- och bygglagen är bättre i många stycken, men den innehåller också områden som vi behöver jobba vidare med för att de inte hanns med eller för att det finns frågeställningar som inte fullt ut löstes med den nya lagen.

Det har också hänt många andra saker som kräver utredningsarbete. Det handlar om olika särkrav i kommunerna, handläggningstider, instansordningar och mycket annat som vi har aviserat i budgetpropositionen att vi kommer att arbeta vidare med.

Vi har en bred ansats för att försöka skapa bättre förutsättningar långsiktigt för att bygga bostäder i vårt land. Hade jobbet gjorts för 10–15 år sedan hade vi haft ett helt annat bostadsbyggande i Sverige i dag. Det är ett brett arbete som pågår, och det är mycket saker som kommer att ge effekter.

Jag brukar lite skämtsamt säga till mina politiska motståndare och till journalister att erkännandet av mina insatser som bostadsminister nog snarare kommer under valrörelsen 2018 än under valrörelsen 2014.

Prot. 2012/13:25
15 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 121 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Det finns punkter där vi är väldigt överens. Givetvis har ni ett ärligt uppsåt i att förändra och förenkla, och vi är överens om att det behövdes. Men att 2012 skylla på oss 2002 vad gäller utredningsdirektiven inför att förändra lagen är lite magstarkt.

När ni kom till makten gick allt så fort, och ni gjorde så många förändringar i skrivningarna inför förändringarna. Ministern och ett par av ministrernas tjänstemän har vid ett par tillfällen sagt: Det hann vi inte med.

Det jag opponerar mig mot är att vi på punkt efter punkt kommer i den situationen att kommunernas handläggningstider blir förlängda. Vi ville naturligtvis tvärtom. Det beror, menar jag, på att det är slarvigt gjort. Ni har gjort ett hafsvverk. Ni har inte gjort så många fantastiska saker. Ni har just nu sabbat för er själva genom att slarva. Jag hoppas att jag nästa gång kan säga: Bravo, regeringen, nu blev det rätt. Men jag tror tyvärr inte det eftersom man ständigt kommer med nya utredningar. Sätt er tillsammans och diskutera med dem som är sakkunniga och vet hur det fungerar. I dag är det många kommuner och privatpersoner som är väldigt irriterade.

Anf. 122 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Katarina Köhler tycker att jag skyller på regeringen 2002 som var socialdemokratisk. För rättvisans skull kan jag också skylla på alliansregeringen. Ett misstag som jag i efterhand tycker att alliansregeringen gjorde var att inte föra ihop plan- och byggfrågorna med bostadsfinansierings- och bostadsförsörjningsfrågorna. Det har vi gjort nu i och med att vi har en mer formell bostadsministertitel. Det ger ett annat perspektiv på planprocesser och bostadsbyggande. Det tror jag är en av förklaringarna till att vi har så många initiativ på det här området. Man ser ett annat perspektiv när man har helhetsbilden. Det tror jag är en viktig lärdom oavsett vilken regeringsbildare som kommer efter valet 2014.

Vi gör inget hafsvverk. Vi har en tydlig strategi när det gäller att angripa de strukturella problemen som är just ledtid från idé till dess att spaden kommer i jorden och huset börjar byggas. Det är ett av de stora strukturella problemen där vi skiljer oss från andra länder och har mycket att lära. Alla de åtgärder vi vidtar, alla uppdrag vi lägger ut på myndigheter och alla utredningsarbeten vi håller på med handlar om att identifiera och angripa den typen av ledtider, problem och otydligheter som finns i vår lagstiftning. De beror antingen på det som Plan- och bygglagskommittén inte hann med eller på problem som plan- och bygglagen inte har jobbat med eller ska jobba med. Jag vill påstå att det sker en strukturerad process i detta avseende.

Det finns alltid övergångsproblem; det kan jag erkänna. Kontrollansvariga är ett typexempel på ett nytt system där man måste hitta bra övergångar till det nya systemet från det gamla. Man får lappa och laga för att hitta bra och smidiga övergångar. Det är det vi gör med tilläggspropositionen om en förlängd tid för de kontrollansvariga med begrän-

sade möjligheter att ge dispenser, vilket är viktigt när det gäller att strama åt för att öka antalet kontrollansvariga och därmed se till att vi får det nya systemet att fungera fullt ut.

Vi måste alltid vara realistiska och följa vad som händer i verkligheten för att övergångarna ska bli så smidiga som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2012/13:60 om renovering av miljonprogrammets hyresrättsbestånd

Anf. 123 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Yilmaz Kerimo har frågat mig vilka initiativ jag avser att vidta för att renoveringarna av miljonprogrammets hyresrättsbestånd ska komma i gång.

Inledningsvis vill jag säga att upprustningen på flera håll har pågått och kommit i gång, men jag håller med Yilmaz Kerimo om att en stor del av miljonprogrammets bostäder är i behov av upprustning. De fastighetsägare och bostadsföretag som inte har underhållit sitt bestånd står inför en stor utmaning.

Flera av miljonprogramsområdena präglas av ett utbrett utanförskap. Vi vet att alltför omfattande hyreshöjningar kan bli problematiskt.

Inför en upprustning är det därför viktigt att de boende involveras. Insatserna måste vara noga övervägda och väl riktade för att önskad utveckling ska åstadkommas. Det är angeläget att fastighetsägaren finner sådana lösningar att hyresgästerna orkar med dem och att åtgärderna framstår som rimliga. Jag har rest runt i Sverige och kan konstatera att upprustningarna fungerar väl på många ställen. Självklart följer jag utvecklingen noga.

När det gäller hyressättningen så regleras den i hyreslagen.

Hyran för en lägenhet ska vara skälig med beaktande av bruksvärdet. En ombyggnad innebär ofta att hyresgästerna får en högre standard och därmed också en högre hyra. Bruksvärdessystemet innebär ett skydd mot hyreshöjningar som inte svarar mot standardförbättringar. De nya hyrorna är vanligtvis framförhandlade med Hyresgästföreningen, men hyresgästen som anser att en hyreshöjning är oskälig har möjlighet att vända sig till hyresnämnden för att få frågan prövad.

Staten har också en viktig roll i att bistå de individer och hushåll som behöver hjälp. Regeringen har exempelvis höjt bostadsbidraget för barnfamiljer och unga, sänkt skatten för pensionärer och höjt deras bostadstillägg.

Avslutningsvis vill jag vara tydlig med att det inte är statens uppgift att genom subventioner gynna de fastighetsägare som inte lever upp till sitt underhållsansvar och därigenom missgynna de fastighetsägare som faktiskt sköter sig. Däremot har staten en uppgift när det gäller att främja ett hållbart samhällsbyggande genom forskning och innovation. I forsknings- och innovationspropositionen satsar regeringen därför på forskning om hållbart samhällsbyggande. Det ska göras genom att öka medlen med ytterligare 100 miljoner kronor 2013–2016.

Anf. 124 YILMAZ KERIMO (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Det ger tyvärr inte mycket hopp till hyresgästerna i Sveriges miljonprogramsområden. Jag noterar att statsrådet inte anser att det är en fråga för staten. Varför ska man då ha en bostadsminister, kan man fråga sig.

Bostaden är av central betydelse i varje människas liv. Det är i bostaden vi har vårt hem. Ett bra boende ger oss trygghet och det är en viktig förutsättning för en god livskvalitet. I vårt bostadsområde knyter vi sociala kontakter med grannar, vänner, skola och föreningsliv. En attraktiv boende- och närmiljö med möjlighet till en fungerande vardag med rimliga avstånd mellan bostad, arbete, förskola, skola, handel och rekreation har stor betydelse för hur vi upplever vår livssituation.

Runt 600 000 lägenheter står inför en nödvändig upprustning; det är akut. Jag kan i sammanhanget nämna kommuner som Södertälje och Botkyrka som har miljonprogrammets hyresrätter men inte får något stöd från staten för att komma i gång med energieffektivisering och renovering.

Renoveringarna och upprustningen är både dyra och omfattande. Enligt olika beräkningar uppgår renoveringsbehovet till mellan 240 och 300 miljarder kronor.

Det kan vara svårt för enskilda fastighetsägare att räkna hem investeringen under en realistisk tidsperiod. Betalningsförmågan hos de hyresgäster som bor i dessa områden kan också vara begränsad. Däremot visar studier att investeringar i upprustning kan vara samhällsekonomiskt lönsamma.

Med denna bakgrund kvarstår min fråga: Är statsrådet beredd att ta initiativ från statens sida för att komma i gång med renoveringarna av miljonprogrammets hyresrättsbestånd?

Anf. 125 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Vi måste bena upp diskussionen. Vi är nog alla överens om att varje fastighetsägare har ansvar för sina fastigheter, oavsett om de är villaägare, bostadsrättsinnehavare, hyreshusinnehavare eller ägare av kommersiella lokaler.

Vi ser att underhållsbehovet är detsamma i alla bostäder, men det kommer vid lite olika tidpunkter. Har man äldre hus kanske man måste renovera i dag, har man nyare hus kanske man måste renovera dem i morgon. Det pågår ett arbete runt om i Sverige.

När det gäller hyreshusbeståndet har jag sett, när jag har rest i Sverige, att där det har fungerat väl beror det på att man har framåtsyftande kommunala bostadsbolag eller privata fastighetsägare och på att man har haft en bra dialog med hyresgästerna.

Vad är då statens uppgift i det här sammanhanget? Jag tror inte att någon tycker att det är statens uppgift att renovera fastigheterna. Är statens uppgift att hjälpa till att renovera hyreshus som är byggda ett visst år? Vad är det för logisk princip? Är det 1959 som är det årtal som gäller för att man ska gå in med statliga subventioner? Är det 1964, 1974 eller 1984? Det skulle vara intressant att höra vilket som är det magiska årtalet.

Då nämner man miljonprogramsområdena. Det byggdes många hus då. Det är den enda skillnaden mot andra tider. Det byggdes lite fler hus ett visst år.

På kommunala Vätterhem i Jönköping säger man att man redan har renoverat alla sina miljonprogramsfastigheter. Vi har haft måttliga hyreshöjningar, och de har skett i uppgörelser med Hyresgästföreningen. Vi har också en hyfsat bra ekonomi i vårt bolag.

Vad ska jag säga till dem? Ska jag säga: Nu ska jag använda era boendes skattepengar för att subventionera någon fastighetsägare som inte har varit lika framåtsyftande?

Jag försöker bara beskriva problematiken, och jag skulle vilja höra vad Socialdemokraternas alternativa förslag är på detta område.

Nästa fråga är: Vad är statens uppgift i sammanhanget? Jag tror att den är att titta på de områden där vi har speciella problem. Det är ofta bostadsområden där det finns en komplex blandning av olika problem. Det kan vara fysiska underhållsbehov. Det kan vara hög arbetslöshet. Det kan vara problem när det gäller rättsväsendet och kriminalitet. Det kan vara dåliga skolor. Det kan vara en komplex bild av problem där vi vet att kommunen med sina insatser och de fastighetsägare som finns i området inte maktar med att lösa problemet. Där måste vi fundera på vad vi mer kan göra, och det finns en hel del arbete på gång från regeringens sida. En del åtgärder är redan vidtagna i form av en del skolsatningar, och en del bereds i Regeringskansliet. Här kan vi fundera på vad statens roll ska vara. Jag vill ändå markera att det i första hand är fastighetsägarens uppgift att lösa underhållsbehoven i sina fastigheter.

Då uppstår ett problem. När man rustar upp en lägenhet blir det en standardhöjning. Efter diskussioner, förhandlingar och så vidare kommer man fram till en hyreshöjning som en del människor tycker är omfattande. Då måste lösningen vara bland annat att förhandla fram vettiga övergångslösningar för dem som upplever att hyreshöjningarna blir ganska kraftiga. Dessutom måste man från statens sida fundera på hur man kan förbättra de ekonomiska villkoren för de människor som har svårt att klara av de nya hyrorna. Då handlar det om jobben. Men det handlar också om att använda instrument som bostadsbidrag för pensionärer, för barnfamiljer och för andra grupper. Jag tror att det är på detta sätt vi måste jobba vidare.

Men har Socialdemokraterna någon jätteintressant lösning på de utmaningar som vi har vill jag gärna höra den, så ska jag se om jag kanske till och med kan ta till mig den idén.

Anf. 126 YILMAZ KERIMO (S):

Herr talman! Man hör att ministern inte vill ta något ansvar för dessa områden.

Vi socialdemokrater har förslag till en solidarisk upprustning av miljonprogrammet där stat, kommun och fastighetsägare tillsammans tar ansvar. Vi föreslår ett system där staten, eventuellt tillsammans med berörd kommun, får garantera lån för upprustning av lägenheter i flerfamiljshus inom en ram på totalt 20 miljarder kronor, vilket skulle kunna täcka upprustningen av 60 000 lägenheter årligen.

Genom att lånegarantier erbjuds vill vi se nya möjligheter att ställa krav på de fastighetsägare som trots dessa insatser inte är beredda att ta sin del av ansvaret för den nödvändiga upprustningen.

För att balansera statens ansvar och fastighetsägarnas ansvar föreslår vi att möjligheter till vitesföreläggande av fastighetsägare som inte uppfyller rimliga krav på underhåll och renovering av sina fastigheter bör prövas.

Herr talman! Genom olika beslut i riksdagen har den skattemässiga neutraliteten mellan bostadsformerna urholkats. ROT-avdraget riktas enbart till dem som äger sin bostad och bostadsrättsinnehavare. Det ska råda neutralitet mellan upplåtelseformerna. Det ska inte vara någon skillnad. Därför är det nödvändigt med en översyn av neutraliteten då detta även försvårar produktion av hyresrätter. Varför ska en bostadsrättsinnehavare eller en villaägare få 50 procent rabatt av staten för att renovera sin bostad, medan de som bor i en hyresrättslägenhet inte får något alls? Är det skillnad på folk och folk?

Det stora renoveringsbehovet i bostäderna från rekordåren på 1960- och 1970-talen utgör en möjlighet att nu göra viktiga energiinvesteringar för att Sverige ska nå klimatmålet till 2050, det vill säga en halverad energianvändning jämfört med 1995 års nivå. Men energieffektiviseringen går i dag alltför långsamt. För att energiinvesteringarna ska öka krävs insatser som underlättar finansieringen av viktiga klimatinvesteringar.

Byggnads har bland annat föreslagit energisparlån för att underlätta sådan finansiering. I exempelvis Tyskland finns en sådan modell som har inneburit att viktiga energiinvesteringar kommit till stånd samtidigt som ett stort antal arbetstillfällen har skapats. Den modell som Byggnads föreslår innebär kortfattat att staten tillhandahåller förmånliga energisparlån till fastighetsägare för energiinvesteringar i bostäder. Tydliga krav för energieffektivisering sätts upp för att ett energisparlån ska kunna tillhandahållas. Därmed ökar finansieringsmöjligheterna för att genomföra upprustning och renovering av bostadsbeståndet, vilket också innebär samhällsnödvändig energieffektivisering.

Är statsrådet beredd att stödja dessa områden med energisparlån för att Sverige ska nå klimatmålet?

Anf. 127 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Jag anmälde mig lite sent till debatten, och jag ska försöka fatta mig kort.

Jag kan hålla med Yilmaz Kerimo om att frågan om miljonprogrammen är angelägen. Den är viktig. Att jag tycker att den är viktig är för att kommunerna – i detta fall tänker jag på Stockholms stad – faktiskt inte har skött sina åtaganden under mycket lång tid som fastighetsägare.

Som jag har nämnt tidigare bor jag i Stockholm. Jag kan se hur det ser ut i Vårberg, och jag kan se hur det ser ut i delar av Tensta och Rinkeby. Därför vill jag, utifrån det perspektiv som jag beskrev, understryka det som bostadsministern har sagt om att kommunen har ett mycket stort ansvar och att problemet är komplext. Det handlar om mycket mer än att endast tala om att upprusta området. Det handlar om den sociala strukturen i området, det handlar om att människor ska kunna ha en framtidsvy och vilja utvecklas, att det finns sociala infrastrukturer och att det civila samhället finns i området.

Därför är jag mycket glad för de satsningar som görs i Stockholm när det gäller ytterstadssatsningen, när det gäller Järvafältsandan med mera. Att man ser till att områdena i miljonprogrammet får en högre status och att levnadsstandarden blir högre och bättre är också något som kan bidra till att utveckla strukturen.

Men det som jag vill understryka – det var det som jag började med – är att fastighetsägaren har ett ansvar som fastighetsägaren måste ta, oavsett om det handlar om en kommunal eller en privat fastighetsägare. Det är viktigt att avsätta pengar för renovering och underhåll. Med detta vill jag bara säga att jag tycker att bostadsministern har rätt ingång.

Anf. 128 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag delar uppfattningen om att upprustningen av miljonprogramsområdena är en stor utmaning. Jag försökte bara identifiera vad statens roll är i sammanhanget, därför att den dag staten säger att det finns en penningkran att sätta på kommer man inte att göra renoveringar innan man vet vilka spelreglerna är. Sedan kommer man att anpassa sig efter statliga subventioner. Då vet vi av erfarenhet att det krävs enormt mycket pengar för att det ska bli någon effekt.

Socialdemokraterna hade tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet ett förslag i valrörelsen om ett ROT-avdrag för miljonprogramsområdena. Noterbart är att Socialdemokraterna inte har något sådant förslag i sitt budgetalternativ i dag. Då hade dessa pengar räckt till omkring 760 kronor per kvadratmeter för upprustning. Men vi vet att kostnaden för att rusta upp en lägenhet i miljonprogramsområdena kanske rör sig om 6 000–12 000 kronor per kvadratmeter. De miljarder i sitt budgetalternativ som de ville satsa skulle alltså bara räcka till en bråkdel av kostnaden och skulle få en mycket marginell effekt på hyran för människor som bor i områdena.

Detta illustrerar vilka enorma pengar det är om man generellt skulle börja rikta subventioner till alla hus. Då kommer man till de gränsdragningsproblem som jag beskrev i mitt förra inlägg: Vem ska få och vem ska inte få? Varför ska de som har skött sig och rustat upp sina hus inte få några pengar när andra som inte har skött sig ska få det?

Jag delar helt uppfattningen att vi måste vara tuffa mot dem som inte sköter om sina fastigheter, alltså mot dem som missköter sina fastigheter så att det blir en dålig bostadsmiljö. Men här finns det en lagstiftning i dag. Kommuner, Hyresgästföreningen och enskilda boende kan göra anmälningar till Hyresnämnden. Man kan utdöma vitesföreläggande och säga att vissa åtgärder måste vidtas och till och med besluta om tvångsförvaltning av fastigheter om det går riktigt illa och riktigt långt.

Yilmaz Kerimo säger att vi ska ha ett kreditgarantisystem. Kan någon här berätta vilket kommunalt bostadsbolag som har problem med finansieringen av sina upprustningar? Kan någon här berätta vilka privata företag i miljonprogramsområdena som har det? Jo, det kan finnas ute i landsbygden, i glesbygden och i Småortssverige där det finns ett över-skott på bostäder. Där kan det möjligtvis finnas en del som har problem med finansieringen. Det stora antalet lägenheter finns dock i våra storstäder och i större städers förorter. Där är inte finansieringen problemet.

Sedan kan jag upplysa om att det faktiskt redan finns ett kreditgarantisystem i Sverige i dag, vilket vi förstärkte i våras så att man kan få

uppemot 16 000 kronor per kvadratmeter i garanti från statens sida. Det tar vi dock ut en avgift för. Det måste vi göra. Det innebär att man får betala lite grann för att få kreditgarantin. Systemet finns, och det blir ett slags merkostnad.

Jag skulle vilja höra: Vilka bostäder rustas inte upp i dag tack vare att finansieringen är problemet? Det är inte där problemet sitter. Problemet sitter i att ha en upprustningstakt som gör att man klarar av det hela och att man efteråt får hyresnivåer som man tycker är rimliga. Det är där problemet sitter. Vi vet att regelverken är en fördyrande faktor, och då är vi många gånger inne på hur kommunerna själva tillämpar regelverket och självklart även en del centrala regelverk. Här diskuterar jag gärna hur vi kan hjälpa till för att vi ska få en anständig upprustning.

Sedan tror jag att vi måste rikta en viss kritik och uppmaningar mot många fastighetsägare, både kommunala och privata, att rusta upp fastigheterna så att vanliga människor har råd att bo kvar i lägenheterna. Här tror jag att det finns en del att göra ibland, när det gäller ivern att rusta upp väl mycket när man ändå är i gång. Där tror jag att man kan behöva en viss sans.

Risken är dock stor att vi om vi återinför stora subventioner får just överdrivna upprustningar till alltför höga kostnader, och då blir det skattebetalarna som står för notan.

Anf. 129 YILMAZ KERIMO (S):

Herr talman! Det finns flera skäl till att fastighetsägare, kommuner och stat bör samverka kring en upprustning av miljonprogrammets bostäder.

Jag har sagt vilka förslag vi har. Det jag har hört från ministern i hans svar är dock bara att en sänkning av skatten för pensionärer på ca 50 kronor i månaden – eller bostadstillägget, som kanske till och med är mindre – ska räcka för att de ska ha råd att betala hela hyreshöjningen när fastighetsägaren ska rusta upp lägenheterna. Det går inte ihop.

Varför ska ni hjälpa alla som bor i villor och bostadsrätter med ROT-avdrag på flera miljarder från skatterna? De som bor i hyresrättsbeståndet ska däremot inte få någon hjälp alls från staten. Är människor som bor i villor och bostadsrätter värda mer än människor som bor i hyresrätter?

Det finns flera skäl till att rusta upp dessa områden. Det är arbetsmarknadsskäl och energiskäl, som jag har sagt tidigare. Sedan finns det också EU-strukturfonder som ger pengar för att energieffektivisera bostäder. I Sverige har man sagt nej till detta. Kan ministern förklara varför? Andra länder har använt det, bland annat Frankrike. Det har gått jättebra; de har rustat upp jättemycket. Här har vi det inte.

Staten har ett ekonomiskt ansvar för upprustning av alla typer av bostäder. I dag ges dock stöd bara till egenägt boende, medan de i hyresrätt får betala hela kostnaden själva. Är det rimligt? Är det rimligt att hela kostnaden för renovering och klimatomställning ligger på den enskilda hyresgästen bara för att man bor i en hyresrätt?

Anf. 130 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Jag vill lyfta upp en möjlighet till finansiering som faktiskt finns och som det finns kommuner som har använt sig av. Jag talar om Statens Bostadsomvandling, SBO.

Timrå kommun är en avfolkningskommun med ett stort bostadsbestånd byggt under miljonprogramstiden. Området förföll. Timrå kommun ansökte om anslag hos SBO, men SBO gick in och köpte fastigheterna och finansierade upprustningen. Det har nu blivit seniorboende, anpassat efter områdets behov. Med detta vill jag säga att det redan i dag finns möjligheter för kommuner och fastighetsägare att få stöd för bostadsomvandling.

Problemet med miljonprogrammen är dock mycket vidare än vad som ofta sägs i debatten. Därför är det angeläget att se till helheten, och här vill jag lyfta upp jobbskatteavdraget. Det nämndes inte av Yilmaz Kerimo. Jobbskatteavdraget gör ju att människor får större behållning av sin inkomst och på så sätt faktiskt har möjlighet att bära en högre kostnad som kan uppstå vid renovering.

Jag vidhåller vad jag har sagt tidigare: Det är synd och skam så som många kommuner har skött upprustningen och underhållet av miljonprogrammen, och det är hög tid att kommunerna och andra fastighetsägare agerar för att se till att också bostäderna i miljonprogrammen har en bra standard. Därför tycker jag att bostadsministerns förslag är bra.

Anf. 131 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag vill lägga fakta på bordet. Vi höjde förra året bostadsbidraget med uppemot 600 kronor för en småbarnsfamilj, exempelvis en ensamstående mamma med barn. Det var den första höjning som gjordes sedan 1997. Notera socialdemokratins tid vid makten på detta område!

En annan sak är att vi har sänkt pensionärernas skatter med mellan 6 000 och 10 000 kronor per år. Det innebär för en garantipensionär en extra månadsinkomst per år. Det är inte fy skam. Det har inte varit de stora stegen varje gång, men många steg har inneburit att vi har sänkt skatten så mycket. Vi kommer också att ta ytterligare steg om ekonomin så tillåter.

Energiinvesteringar ska vi uppmuntra – självklart. Vi har världens högsta koldioxidskatter, och vi vet att de hus som byggdes innan man tänkte på energibesparing läcker som såll. Det innebär att det när man rustar upp fastigheterna är god ekonomi att göra energibesparande åtgärder. Dessa åtgärder ska man göra; det får man igen i lägre driftskostnader. Det är en god fastighetsekonomi i detta.

Frågan som ibland ställs är dock om man ska gå längre än vad som är en god fastighetsekonomi, och då är frågan vad som är rimligt med tanke på hyresgästernas hyror. Jag tycker inte att det är försvarbart, särskilt om man värmer upp huset med fossilfri fjärrvärme, att gå längre med miljönyttan än vad som är god fastighetsekonomi. Det är inte speciellt smart. Vi vet att många av miljonprogramsområdena värms upp just av fossilfri fjärrvärme.

Sedan säger man att vi subventionerar ROT-avdrag. Ja, men det vill ju Socialdemokraterna också. Ni vill inte avskaffa det systemet, och ni har inga pengar i er budget. Försök alltså inte framställa oss som att vi är ogina mot miljonprogramsområdena. Ni har ett förslag på ett kreditgarantisystem som är totalt meningslöst och utan funktion. Det låter vackert när man talar om det, men det ger ingen praktisk effekt i verkligheten. Det är den enda skillnaden.

Det är det som är det tragiska med Socialdemokraterna: Ni pratar mycket, men ni har ingen verkningfull politik på området. Därmed inte sagt att det inte finns stora utmaningar i de enskilda fallen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:25
15 november

Svar på
interpellationer

15 § Svar på interpellation 2012/13:61 om bostäder åt unga

Anf. 132 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jonas Gunnarsson har frågat mig vad jag ämnar vidta för åtgärder för att underlätta etableringen för unga på bostadsmarknaden.

Jag delar bilden som interpellanten har av att de unga har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. I grunden är lösningen på problemet att etablera sig på bostadsmarknaden att det byggs fler bostäder. Det gynnar alla grupper på bostadsmarknaden, däribland de unga.

Bostadsbyggandet styrs av konjunkturella faktorer men även av strukturella faktorer såsom lång planeringsprocess och för mycket detaljstyrning. Regeringens strategi fokuserar på de strukturella hindren för bostadsbyggandet. Frågan om hur modernare och tydligare regler kan korta tiden från beslutad detaljplan till att bygget färdigställts utreds, liksom hur de tekniska särkrav som kommuner ställer påverkar bostadsbyggandet.

Därutöver pågår två separata utredningar som utifrån olika perspektiv ser över villkoren för hyresrätten. Vi har även för avsikt att skärpa och förtydliga kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen genom en ny lag för bostadsförsörjning.

Det tar tid att bygga bort bostadsbristen. På kort sikt är det därför viktigt att de bostäder vi redan har utnyttjas så effektivt som möjligt. Regeringen har i budgetpropositionen för 2013 föreslagit en rad åtgärder för att underlätta uthyrning av privatbostäder. Bland annat föreslås att förutsättningarna för att hyra ut en bostadsrätt underlättas och att schablonavdraget för privatpersoner som hyr ut sin privatbostad ska höjas till 40 000 kronor per år. En mer flexibel bostadsmarknad skulle gynna de unga.

I ljuset av hur unga och studenter drabbas av bostadsbristen avser regeringen att vidta några specifika åtgärder för att öka utbudet av bostäder för unga och studenter.

Boverket kommer att få i uppdrag att se över byggregelverket för student- och ungdomsbostäder. Unga och studenter efterfrågar mindre, billigare lägenheter och bor i regel i dessa lägenheter under kortare perioder. Det gäller i synnerhet studenter. Krav som har sin bakgrund i oacceptabel risk för hälsa och säkerhet bör givetvis motsvara kraven för övriga bostäder, men i övrigt ska Boverket ifrågasätta varje byggregel. I budgetpropositionen för 2013 föreslår regeringen ett stöd om 50 miljoner kronor under en treårsperiod för att stimulera innovativt byggande av bostäder för unga. Nu i november har vi bjudit in berörda parter på en hearing för att få tillfälle att ta del av deras syn på hur stödet ska disponeras. Därutöver föreslås ett stöd till kommuner i lärosätenas närhet för inventering av mark lämplig för studentbostadsbyggande.

I storstadsregioner där bristen på bostäder och mark är stor kan man använda sig av tidsbegränsade bygglov för att utnyttja mark som står tom i väntan på annan användning, till exempel infrastrukturprojekt. I det fallet kan tidsbegränsade bygglov vara en lösning för att få fram bostäder på kort sikt för unga.

Bolånemarktet som infördes 2010 hade till syfte att hålla nere hushållens skuldsättning och skapa bättre skydd för oförutsedda händelser i framtiden. Jag förstår de unga familjernas besvikelse när de inte har en tillräcklig kontantinsats för att kunna förverkliga sin önskan om att hitta ett eget rymligt boende. Dessa familjers önskemål får ställas mot ambitionerna att skapa en stabilare bolånemarknad. Skuldsättningen i Sverige har ökat kontinuerligt, och skuldkvoten ligger högt vid internationella jämförelser.

Regeringen arbetar målmedvetet med att skapa bättre förutsättningar för byggande av bostäder och att ta itu med de strukturella problem som svensk bostadsmarknad har lidit av i decennier.

Anf. 133 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Jag tycker att det är glädjande att vi i så många delar kan dela synen på vad som är problematiskt för gruppen unga vuxna på bostadsmarknaden.

Regeringen verkar ha tagit fram detektivens stora förstoringsglas för att med en sällan skådad frenesi leta lösningar genom de otaliga regeringsuppdrag och utredningar man tillsatt på bostadspolitikens område. Det är bra att regeringen vill se över de problem som finns. Men vad som är problematiskt i sammanhanget är att det i Sverige har byggts knappt hälften så mycket som det skulle behövas. Bristen på bostäder blir för var dag som går större och större, detta samtidigt som byggandet verkar fortsätta att dyka. Färre och färre får råd att köpa sin bostad, och färre och färre kan flytta hemifrån.

Herr talman! Bostadsministern påpekar att bostadsbyggandet påverkas av konjunkturberoende faktorer, och jag håller med. Det som förvånar mig är att ministern verkar ta det till intäkt för att vi måste acceptera att det är som det är i dag. Jag och socialdemokratin vägrar att acceptera att det måste vara så att det saknas bostäder som unga efterfrågar i 154 av landets kommuner. Vi vägrar att acceptera att unga människor nekas rätten att flytta hemifrån.

Jag måste säga att jag blir förvånad över att ministern inte verkar tro på politikens förmåga att ändra tingens ordning. Jag oroas över att han låter de kalla marknadsmässiga värderingarna styra framför hans egen regerings och riksdagens möjligheter att göra något åt saken.

Bostadsministern säger i sitt svar att det tar lång tid att bygga bort bostadsbristen. Ja, med den takt det byggs i dag kommer det aldrig att bli balans på bostadsmarknaden. Problemen kommer bara att öka. Det minsta man kan begära är att regeringen åtminstone formulerar ett mål eller en ambition om att alla som behöver en bostad ska ha tillgång till det.

Tyvärr väljer minister Attefall och hans regering att vika sig för sin ideologiska tro på marknaden, samma marknad som i dag inte klarar av att tillfredsställa de behov vi alla är överens om finns.

Att hänvisa till pågående utredningar när man samtidigt har styrt det här landet i sex år är inget annat än ett svek mot alla dem som inget annat

vill än att få en nyckel i handen, en nyckel till det som kanske är så mycket mer än bara det egna boendet. Bostadsbristen för unga är mer än ett individuellt problem, det är ett problem för hela samhället. När människor inte kan ta de jobb eller påbörja de studier de blir erbjudna skadas hela vårt samhälle. Regeringens tysta acceptans av det rådande läget berövar både individen och samhället framtidshopp.

Herr talman! Jag tror att alla de unga vuxna som inte kan ta de jobb som de vill ha, påbörja de studier de är sugna på eller skaffa det första barnet på grund av hur det ser ut på bostadsmarknaden i dag är besvikna på det svar ministern levererar här i kammaren.

Jag måste fråga ministern vad han har för råd till alla de hundratusentals unga vuxna som inget annat vill än få en egen bostad.

Anf. 134 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! Jag hörde, och jag har läst flera gånger, att det ibland uppträder situationer när man närmast blir förälskad i kända personer som man ser på tv. Jag ska villigt erkänna att jag inte, även om det är två trevliga herrar här, föll pladask för vare sig bostadsministern eller herr Gunnarsson när jag såg dem på tv i morse. Men jag blev väldigt nyfiken på den debatt de hade i morgonsoffan. Inte minst blev jag nyfiken på att höra: Vad är egentligen det socialdemokratiska svaret, utöver att vara upprörd och arg över att bostadssituationen är svår? Det kan vi alla vara, inte minst i det läge som hela eftermiddagens debatt har präglats av.

Det här är en viktig och relevant diskussion. Vi ser att det har byggts för lite under en väldigt lång tid, vi ser att ungdomskullarna är större än på länge och dessutom konstaterar vi – det var uppe här tidigare – att fler än någonsin studerar och söker sig till stora studieorter och storstäder.

Vad är Socialdemokraternas svar, utöver att vara arga i opposition? Vad är det de vill?

I den meningen blev jag rätt besviken när jag lyssnade på Gunnarsson i morse och blir det även nu. Vad är det man säger? Man avfärdar det mesta som görs och säger att nu måste saker och ting gå snabbare. Men om allt det som vi nu gör och som man helst inte vill nämna – de konkreta satsningarna i budgeten inte minst på bostäder för studenter och unga – säger man inte så mycket. Det man riktar in sig på är att till exempel stoppa förslaget om tryggare och enklare regler för dem som vill hyra en bostad i andra hand.

Vad är skälet till det? Även Socialdemokraterna säger ju att vi måste utnyttja de bostäder som finns bättre än i dag. Vad betyder det? Ja, då är förslaget fel. Gunnarsson, Veronica Palm och andra socialdemokrater säger: Nej, detta kan vi inte göra. Man målar upp en bild av någon sorts fantasihyror som är extrema. Antagligen ser Jonas Gunnarsson framför sig att allt som efterfrågas av studenter är gigantiska takläggigheter runt Stureplan. Det är förmodligen inte de som kommer att efterfrågas, utan andra.

Låt oss prata lite grann om hyrorna. Jag roade mig i dag med att titta på mäklarstatistik över vad det kostar att hyra i bostadsrätter. Det system som vi har presenterat är väldigt enkelt. Man ska kunna få täckning för de kostnader man har för bostaden. I Jonas Gunnarssons hemkommun, Karlstad, kostar det ungefär runt 15 000 kronor att köpa en bostadsrätt. Tänk att man har en liten sådan som man vill hyra ut. Den exakta sum-

man kan vi inte säga, för det beror på avgiften och så vidare, men vi kanske pratar om någonstans runt 3 000–3 500 kronor. Är det detta som Jonas Gunnarsson menar är hutlösa fantasihyror som ingen student, ingen ung eller ingen alls kan efterfråga?

Visst, solen lyser alltid i Karlstad, men man kan tänka sig att någon söker sig vidare till andra ställen, till Göteborg. Mäklarstatistiken visar att det kanske blir lite dyrare där än i Karlstad, men det är fortfarande hyror som ligger ungefär på nivån 3 000–4 000. Om någon bostad ligger riktigt bra till blir det kanske ytterligare några hundralappar. Ungefär samma situation är det i Storstockholm, liknande i Uppsala, Linköping, Örebro eller någon annanstans där problemen finns. Det är inte bara ett storstadsbekymmer.

Frågan är: Är det bara skrämselfpropaganda, eller vad är det för intresse man har? Å ena sidan säger man: Vi måste utnyttja de bostäder som finns bättre än i dag. Å andra sidan avfärdar man avslaget. Jonas Gunnarsson borde fundera på vad han har för svar till alla dem som står i bostadskön och som letar efter någonstans att bo, dem som Jonas Gunnarsson brann så mycket för i sitt inlägg.

Anf. 135 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Först vill jag påminna bostadsministern om att de flesta svenskar faktiskt inte bor i Stockholm, inte ens i de tre storstadsområdena. De flesta svenskar bor på andra ställen i landet. Det glöms ofta. Jag tycker att bostadspolitiska debatter ofta får en väldig storstadsprägel och till och med Stockholmsprägel.

Herr talman! Under interpellationsdebatterna som har varit i dag har ministern i huvudsak haft samma typ av svar. Han har talat om att det händer väldigt mycket och har räknat upp ett stort antal reformer, olika typer av förslag, pågående arbeten, utredningar och så vidare.

Jag har ställt frågan om han tror att det är någon som skulle våga investera i byggande på en marknad där det ständigt är osäkert. Man kan ju inte veta vilka villkor som gäller mer än kanske sex månader framåt i tiden. Men jag har inte fått något svar på frågan.

Man kan tro att regeringen och ministern tror att verkligheten och det som händer är det som händer innanför Rosenbads väggar. Jag menar att det är det som händer ute i verkligheten, alltså ute i landet, som är det som vi ska förhålla oss till som politiker. Där kan vi se att oavsett hur krampaktigt regeringen och ministern jobbar med dessa frågor tycks ingenting hända, utan det går faktiskt åt fel håll, som jag har påpekat tidigare. Vi har ett historiskt lågt bostadsbyggande, och det sjunker dramatiskt.

Det är faktiskt så att ungdomarna som behöver bostäder inte alla vill bo i Stockholm. Många ungdomar vill bo även på vikande marknader, som det heter i de fina papperen som regeringen producerar. De regelverk som regeringen har tagit fram är inte anpassade till den verkligheten. Det är därför som vi i de förhandlingar som har varit har försökt få regeringen att sätta sig ned och faktiskt diskutera, men man har inte velat göra det. Man ställer ju villkor på att vi ska svälja regeringens förslag helt och hållet. Men man måste tänka efter. Det här ska fungera även på vikande marknader, även när priserna går ned.

I det här sammanhanget skulle jag vilja ställa en mer konkret fråga, och det beror på en formulering som jag har hittat i svaret. Det står där att kraven på bostadsbyggandet av speciella student- och ungdomsbostäder ska vara precis samma som för övriga bostäder, men i övrigt ska Boverket ifrågasätta varje byggregel. Med tanke på hur regeringen har uttalat sig i den här typen av frågor tidigare tycker jag att det vore intressant att få höra i den här debatten vad det betyder när det gäller tillgänglighetsaspekter.

Särskilt när man är student och är tillfällig gäst i en kommun där man kanske inte tänker bo sedan och inte har bott i tidigare är man inte speciellt prioriterad av värdkommunen. Det är inte så lätt att få bostadsanpassningsinsatser för en student som kommer till en studentort för att vistas där under ett antal år. Därför är tillgänglighetsfrågorna extra viktiga just när det gäller studentbostäder, och naturligtvis gäller det för alla typer av ungdomsbostäder.

Att ungdomar som kategori skulle ha mindre behov av bostäder som fungerar ur ett tillgänglighetsperspektiv har jag svårt att se. När det gäller formuleringen att i övrigt ska Boverket ifrågasätta varje byggregel hoppas jag att regeringen inte helt har glömt bort att vi på sikt har väldigt mycket pengar att spara om vi från början bygger för tillgänglighet.

Anf. 136 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Tack för en spännande diskussion om ungdomars bostadssituation! Den är bekymmersam för unga som ska studera men också för unga som kanske ska ha sitt första arbete eller som flyttar till ett nytt arbete.

Situationen är mycket bekymmersam, särskilt i storstadsområdena och de större universitetsorterna. Där är bostadsbristen störst. Det är därför som det blir mycket fokus på dessa orter.

Är man då mån, som jag uppfattar att också företrädarna för oppositionen är, om att man verkligen ska lösa problemen måste man vända på alla stenar. Det är därför som vi blir så förvånade när vi säger till socialdemokrater och miljöpartister att vi nu har ett förslag på hur vi kan underlätta uthyrning av privatägd bostad, så kallad andrahandsuthyrning, och de då säger: Nej, utred mer! Vi frågar då vad de vill ändra på, för vi vill gärna ha en bred lösning. De säger: Nja, vi har inga åsikter. Vi ska underlätta andrahandsuthyrning, men vi vet inte vad vi vill göra. Utred mer! Det är allt svar vi får.

Här har vi trott att socialdemokraterna och miljöpartisterna var på bettet, att de skulle säga: Ändra på det här, då är vi överens och kan köra. Men, nej, vi får inga besked. Det är klart att man blir lite fundersam över hur viljan är att vända på alla stenar och hur beslutskraften är hos socialdemokrater och miljöpartister.

Exemplet att vi ska korta plantiderna kommer kanske ibland i konflikt med exempelvis aspekter som hur många instanser man ska kunna överklaga till, hur kommunernas inflytande är på de här områdena. Det kommer att vara avvägningar som kräver beslutskraft. Är ni då intresserade av att diskutera de sakfrågorna och fatta de besluten även om det innebär att någon grupp, någon kommun eller någon part i ert eget parti invänder? Det kommer att bli intressant att se. Men jag är beredd att diskutera för att hitta breda lösningar.

Vi jobbar med tidsbegränsade bygglov och vi jobbar med regel-förenklingsfrågor. Där är det precis som Jan Lindholm säger. Vi säger till Boverket: Ifrågasätt alla byggregler, och kom till oss med förslag på hur det kan se ut om man inte har några regler alls i stort sett och motivera varför! Vad händer då? Jo, då kommer vi att kunna bygga mindre lägenheter, ytsnålare lägenheter, och därmed blir hyran lägre. Ja, det blir inte de största lägenheterna. Men unga människor vill ha, som flera här har sagt, en nyckel och kunna låsa om sig och känna att det är deras hem, även om det från början inte är den största lägenheten. Det blir kanske en större lägenhet så småningom.

Jag kan bara ge ett exempel. Jag var ute i Annedal och tittade på det nya bostadsområdet som byggs i gränstrakten mellan Stockholms och Sundbybergs kommuner. Där går den stora Ulvsundaleden och andra trafikleder, och det går järnväg där. Jag frågade tre byggherrar, en kommunal och två privata: Hur hade ni gjort om ni inte hade haft bullerreglerna och kravet på en tyst sida som vi har i våra regler? De svarade: Då hade vi vänt fler lägenheter mot söder, därför att de som vill hyra hos oss vill ha mer sådana lägenheter, men det får vi inte göra utifrån bullerregelverk. Och vi hade byggt smålägenheter, fler ettor. Varför det? Jo, för vi klarar inte av att ha en tyst sida för en etta, för den måste alltid ligga mot innergården. Då blir hela ritningen av husen sådan att man tar bort ettorna och gör tvåor i stället. Jag visar bara på ett exempel där regelverket slår extra hårt mot just de små lägenheterna, ettorna.

Jag kan upplysa er om att jag själv har en övernattningslägenhet i Stockholm som inte hade blivit byggd om nuvarande bullerregel hade gällt. Den lägenheten kan jag nog också avyttra på marknaden för en hyfsad slant.

Jag försöker illustrera att vi måste våga fatta beslut. Vi måste också våga inse att det finns regelverk som driver upp kostnaderna. Är vi beredda att angripa den typen av regelverk kan vi pressa kostnader och skapa fler lägenheter för unga människor. Är vi beredda att fatta de besluten tror jag att vi också kan åstadkomma resultat.

Anf. 137 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! Vi fick alldeles nyss från den här pulten höra att vi har en regering som vill göra det tryggare att hyra i andra hand. Då har jag missuppfattat allting. Regeringen vill ta bort några av de skyddsregler som finns och tycker inte att hyresgästen ska ha möjlighet att pröva det som vi vanligtvis brukar kalla för ockerhyror. Jag kan inte förstå hur det skulle kunna vara till gagn för andrahandshyresgästen.

När vi hör diskussionen om andrahandsuthyrningen är det ingen som vet hur många bostäder det rör sig om. Men oavsett hur många bostäder det rör sig om är det en engångsinsats på bostadsmarknaden. Det blir ju liksom inte fler bostäder bara för att vi helt plötsligt släpper ut de där 1 000, 10 000, 20 000 eller hur många det nu är. Det händer en gång, och sedan har vi liksom klarat av det. Därför tycker jag att vi skulle kunna ta en mer lugn och sansad diskussion om detta för att komma fram till någonting som vi skulle kunna vara överens om.

Ett av problemen som vi ser är att man öppnar upp för marknadshyra. Borgerligheten försöker säga att man inför ett tak. Ja, men taket ligger ju

vid avkastningen på marknadspriset. För mig är det inte något annat än marknadshyra.

Oskar Öholm påstår här att jag bor i Karlstads kommun. Det gör jag inte alls. Jag bor på Hammarö. Och jag kan ta min egen kommun som ett exempel när det kommer till byggande av småhus och hur bolånetaket har problematiserat tillvaron för väldigt många. I princip har byggandet avstannat. Hammarö har varit en expansiv kommun där villaområden har poppat upp som svampar ur marken, men nu har detta näst intill avstannat.

Jag förstår och delar regeringens syn på bolånetaket. Men jag tror att det vore bra om vi kunde ha en diskussion om hur vi ska kunna förbättra sparandekulturen i det här landet. Vi skulle kanske kunna uppmuntra unga genom skatteavdrag eller något liknande att faktiskt spara ihop till kontantinsatsen. Det tror jag skulle vara bra för hela bostadsmarknaden, och jag tror att det skulle skapa en större trygghet. Det är en diskussion som vi borde ta gemensamt, och det känns som att ingen har kommit särskilt långt.

Vi tror, precis som regeringen, på subventioner. Vi vill lägga en miljard på små lägenheter. Regeringen tror på subventioner till folk som har speciella behov, till exempel äldre som behöver trygghetsboenden. Vi ser att unga har särskilda behov av små lägenheter, och de är dyrare att bygga per kvadratmeter än större lägenheter. Vi ser också att unga har en sämre ekonomi än vad många andra har. Därför vill vi ha en byggbonus för dem som faktiskt tar ansvaret och bygger de här lägenheterna. Vi tycker att det ska uppmuntras.

Jag kan inte förstå varför regeringen inte är beredd att lägga pengar på bostadspolitiken. Lite pengar lägger man ju – 10 miljoner kronor går nästa år till Boverket för innovativt byggande – men det är ören i sammanhanget. Vi måste få i gång byggandet! De senaste fyra åren har det i genomsnitt byggts 10 000 färre lägenheter per år än under de sista fyra åren av socialdemokratiskt styre. Det visar att vår politik fungerade. Det byggdes i snitt 30 000 lägenheter per år då, och nu är vi nere på runt 20 000.

Herr talman! Regeringens bostadspolitik håller inte. Man har haft sex år på sig av minskat bostadsbyggande för att hitta lösningar på de problem som finns. Jag fortsätter att ställa frågan: Vad har bostadsministern för råd till alla de hundratusentals unga vuxna som inget annat vill än att få en bostad?

Anf. 138 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! Låt mig börja med att be om ursäkt till Jonas Gunnarsson som kommer från Hammarö och inte från Karlstad. Jag kommer själv från Askersund och vet hur jag själv reagerar när folk tror att jag kommer från Laxå eller så. Däremot är poängen densamma. Jag gissar att även Hammaröbor tycker att det kan vara trevligt att bo i Karlstad, och kanske är priserna på en bostadsrätt, om det finns sådana i centrala Karlstad, något högre. Alltså är poängen att det är bra densamma.

Jonas Gunnarsson och andra socialdemokrater säger att det i teorin ska gå att få ersättning för kostnaden. Men så lägger vi fram ett förslag där man får precis den möjligheten till kostnadstäckning och ersättning för de kostnader som man har för att hålla i gång lägenheten, och då är

det fel. Man kan inte peka på de här fantasiummorna som man hotar med. När jag försöker ge några konkreta exempel på ungefär var det kommer att landa har man inga svar.

Man säger att det inte går att få hyran prövad, men det var ju bara två timmar sedan bostadsministern förklarade i frågestunden här i riksdagen exakt hur man kan få den prövad och, precis som i alla andra sådana situationer, få den nedsatt om den inte är skälig. Det där är alltså inte sant.

Vad är då lösningen om man tycker att detta är bra? Jonas Gunnarsson ger inget svar i dag. Man kan titta i den bostadspolitiska rapporten som Socialdemokraterna presenterade i förra veckan. Den rapporten har ni, om jag har förstått det rätt, jobbat med i ett års tid och under alla dessa månader hävdat just att man måste hitta de här lägenheterna som kanske inte hyrs ut i dag. Jag satt och sökte i den här rapporten som ni har jobbat med i ett års tid, och det finns inte en rad om det här!

Det är lätt att säga att det här är viktigt, men när ni själva har fått utreda som ni vill göra finns inget förslag, trots att ni i den här gruppen har haft med er massor av organisationer som numera också har synpunkter på detta.

I stället för en framtidsinriktad rapport blev det bara en massa förslag om nya subventioner och andra saker som redan har föreslagits. I stället för framtid blev det en historisk tillbakablick. Det är tråkigt.

Anf. 139 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Nu har vi hört den ansvarige ministern ett flertal gånger prata om att Miljöpartiet och Socialdemokraterna i förhandlingarna skulle ha krävt en massa utredningar. Det är lite pinsamt, herr talman, att de som har förhandlat inte har pratat med ministern om frågan. Några sådana krav har aldrig ställts. Tvärtom har vi i förhandlingarna mycket noggrant påpekat att frågan är väl utredd. Vi har velat sätta oss ned och diskutera. Vi har velat ha ett samtal, men det har vi inte fått ha. Det vore mycket bättre om regeringen kunde erkänna hur det faktiskt förhåller sig, nämligen att ert förslag till hyressättning inte fungerar på vikande marknader.

Det är många samhällen som nu när vi har varsel drabbas av det faktum att värdet av en ägd bostad vida understiger värdet av en hyresrätt. På väldigt många platser i landet i dag är det ingen som vill köpa en bostad, utan man vill hyra. Problemet uppstår då att avgiften för bostadsrätten plus den, som ni säger, skäliga ersättningen för det här fiktiva värdet kommer att understiga vad man är beredd att betala i hyra. Då får inte lägenhetsägaren ta ut hyra till det värde som faktiskt skulle vara möjligt. Det betyder alltså att med den takkonstruktion som ni har kan man inte få ersättning för de faktiska kostnaderna. Takvärdet är ju hur lågt som helst när det inte finns något värde på ett ägt boende.

Ni har inte tänkt på det här, ni har inte förstått det och ni vill inte sitta ned och diskutera det. Det är klart att vi inte kan acceptera ett system som gör att man på en vikande marknad inte kan få den kostnadsersättning som vi faktiskt har diskuterat att man skulle kunna få.

Ministern lade ned mycket tid på att svara på det här med byggregler som Boverket ska titta på utan att på något som helst sätt beröra min

fråga om tillgänglighet. Skulle man kunna få lite mer kött på benen när det gäller tillgänglighetsperspektivet? Det var det jag frågade om.

Prot. 2012/13:25
15 november

Anf. 140 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Jag vill inleda med att säga att jag tycker att Jonas Gunnarssons interpellation är viktig. Det är otroligt viktigt att diskutera inte minst ungdomarnas situation på bostadsmarknaden. Jag tycker att bostadsministern alldeles föredömligt har räknat upp allt arbete som pågår. Det är mängder av uppdrag och åtgärder, inte minst frågan om privatuthyrning som handlar om att det snabbt skulle kunna frigöras bostäder som i dag inte nyttjas och som ägarna skulle vilja hyra ut och mängder av personer skulle vilja hyra.

Jag måste säga, herr talman, att jag blir ytterst förvånad över Jan Lindholms anförande med anledning av att vi, inte minst undertecknad, ju faktiskt tillsammans med Jan Lindholm har diskuterat de här frågorna. Det är otvetydigt så att kravet har varit på en parlamentarisk utredning, att man ska fortsätta att utreda frågorna, därför att man inte själv har några konkreta förslag på vilka paragrafer och ändringar i de föreslagna lagstiftningarna som skulle kunna införas. Det är oomtvistligt så.

Jag menar att det hade varit mycket enklare att diskutera frågorna med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om man i stället hade gett ändringsförslag under motionstiden i riksdagen. Men det man har gått fram med är avslag på alla de viktiga lagförändringarna, och det är viktigt att konstatera. De motionerna finns att läsa innantill på riksdagens hemsida.

Låt mig återgå till andra åtgärder. Privatuthyrning, andrahandsuthyrning, finns redan i dag. Det finns på många universitets- och högskoleorter. För många av dem som söker till högskola och universitet är att hyra bostad i andra hand ofta en förutsättning för att kunna starta sin utbildning. Det är både bostadsrätter och hyresrätter som hyrs ut på detta sätt.

Det vilar naturligtvis ett stort ansvar också hos kommuner och kommunala bostadsföretag. En viktig pusselbit som inte ligger på riksdagens bord är exempelvis den möjlighet som finns utomlands för ungdomar att tillsammans kunna ha ett hyreskontrakt. Möjligheten nyttjas inte överallt, men det är något som vi från riksdagen kan kommunicera till kommunerna att de gärna ska titta på.

Sedan vill jag också påpeka att det har skett andra förändringar som möjliggör för ungdomar och studerande att efterfråga bostäder. Den ena är att vi har höjt fribeloppet för dem som studerar, det vill säga man har större möjligheter i dag att själv avgöra vilken typ av boendesituation man ska ha. Det finns ett uppdrag till nio lärosäten att se över vilka insatser de kan göra för att skapa fler boenden för studerande. Det är också en viktig fråga.

Det finns bostadsföretag som arbetar med att de stora lägenheterna på hyresmarknaden som inte nyttjas fullt ut kan plomberas. På så sätt kan man med ganska enkla åtgärder få fram mindre hyresrätter. Det är en viktig åtgärd. Den ligger inte på riksdagens bord, men kommunerna kan ta till sig det. Bostadsministern har alltså räknat upp en rad angelägna åtgärder.

Svar på
interpellationer

Nu finns, som sagt, ett konkret lagförslag som riksdagen har att ta ställning till. Det bereds i civilutskottet och kommer att beslutas om i riksdagen före jul. Jag skulle välkomna att Miljöpartiet och Socialdemokraterna tog del av det underlag som finns i budgetpropositionen och att vi kunde hitta en lösning. Det vore ett snabbt sätt att få nuvarande bostadsmarknad att fungera bättre.

Anf. 141 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det är en spännande diskussion. Jag tolkar det som att Jan Lindholm har problem med hur hyressättningssystemet i förslaget om andrahandsuthyrning fungerar på vikande marknader, på orter där efterfrågan inte är så stor. Jonas Gunnarsson antyder att om vi bara kan behålla någon typ av retroaktivitet så kan man få hyran prövad också i efterhand om man tycker att den är oskälig.

Nina Lundström, alliansvännerna i utskottet och regeringen ställer upp med all den expertis vi har, och då kan vi säkert hitta en lösning. Men visa att ni har förmåga att komma till beslut och tala om vilka de springande punkterna är! Om vi får en bred uppgörelse får vi också långsiktiga och stabilare spelregler, och det eftersträvar vi. Om det är dessa konkreta frågor det handlar om kanske vi kan lösa frågan redan i kväll. Och, som sagt, om ni behöver hjälp från Regeringskansliet säg bara till så skickar vi de experter som behövs.

Jonas Gunnarsson säger att han är orolig för att marknadshyror ska införas i hyressättningssystemet. Nej, det handlar om privatägda bostäder som får en lite annan typ av hyressättningsregler än den vanliga hyresrättsbeståndet. Det är avgränsat så att det handlar om en privatpersons rätt att hyra ut *en* bostad och att under vissa tidsperioder få en hyra som täcker både avgifter och de kapitalkostnader man har. Det finns ingen risk för att det får spridning i hela hyresrättsbeståndet. Det är noggrant tänkt att regleras att det inte ska få den effekten. Det finns inget skäl att hysa en sådan oro. Jag vet att Hyresgästföreningen hyser en sådan oro, och problemet är kanske att man i dessa frågor lyssnar mer på dem än på sakexpertisen.

När det gäller tillgängligheten och ifrågasättandet av regler för ungdomsbostäder vill jag säga att jag tänker ifrågasätta alla regler. Vad det blir för resultat av ifrågasättandet, vad vi ska landa på, får vi se när förslaget och motiveringen kommer. Det kan innebära att inte hundra procent av varje nyproducerad etta uppfyller alla tillgänglighetsaspekter. Det kan bli effekten av detta.

Om vi kan hitta en lösning där vi får ned kostnaden för just smålägenheterna, där vi vet att unga människor bor under en kortare tidsperiod, exempelvis studentbostäder, är Jan Lindholm, om han får frågan, beredd att fatta ett sådant beslut? Eller är vi så fångna i de nuvarande regelverken att vi inte vågar ifrågasätta och därmed pressa kostnaderna och på så sätt få lägre hyror för de unga som ska bo i dessa bostäder? Det är ett val vi kommer att stå inför. Om vi vågar fatta de nödvändiga besluten och gå från ord till handling visar vi vad vi verkligen går för.

Jag håller helt med om att bolånetaket är ett problem, vilket Jonas Gunnarsson tar upp. Inte minst pekar småhusbranschen på det. Det finns en viss poäng i det även om jag tror att de ibland överdriver dess betydelse. Det gäller också en del bostadsrätter. Vi måste självklart fundera

på hur de olika systemen kan förfinas och utvecklas utan att vi släpper på det viktiga med att få kontroll över skenande skuldsättning och därmed hotet mot hela det finansiella systemet.

Jag välkomnar en diskussion om hur vi kan stimulera bosparande. Vi måste få mer av sparandekultur och av amorteringskultur i Sverige. Där har vi tappat greppet. Jag skulle vilja påstå att vi håller på att lära en ny generation att man inte behöver amortera på sina bostäder. Det är en oroande utveckling som jag tror långsiktigt är osund både för samhällsekonomin och för den enskilda individens synsätt beträffande vad saker och ting kostar. Den diskussionen välkomnar jag och deltar gärna i. Jag tror att vi måste göra mycket mer, och där finns en del intressanta besked från Socialdemokraterna som jag välkomnar.

Jag tackar för en intressant debatt. Vi kommer tillbaka med konkreta förslag. Jag hoppas att vi har en riksdag som då är beslutsförmögen och att riksdagen också är det före jul.

Anf. 142 JONAS GUNNARSSON (S):

Herr talman! När det gäller andrahandsuthyrningen handlar det om marknadshyror. Tar man marknadspriset för en etta eller tvåa i Stockholm och omvandlar det till vad det blir i månadshyra är det få studenter som kommer att ha råd med det. Det är ingen lösning för den som behöver en bostad och samtidigt har en mycket låg inkomst. Att det som statsrådet beskriver skulle vara en lösning för unga människor har jag svårt att förstå. Det är ganska lätt matematik.

Regeringen har alla möjligheter att tala med oss om detta. Det finns problem med andrahandsmarknaden – jag håller med om det – men samtidigt är man inte färdig. Man har till exempel inte löst kompensationen till bostadsrättsföreningar. Man försämrar rättigheterna för den som hyr gentemot hyresvärden, och det kan jag inte alls acceptera.

Jag blir glad när jag hör bostadsministern säga att han ser de problem som även jag ser vad gäller sparande och svårigheter att finansiera det egna boendet, alltså när det kommer till att låna och ha en tillräcklig kontantinsats. Det vore bra om vi kunde få i gång en diskussion om sparande och sparandekultur, för där ligger Sverige långt efter.

Herr talman! Jag kan konstatera att jag inte fått något svar från ministern beträffande vad han har för råd till alla de hundratusentals unga vuxna som inget annat vill än att få en bostad här, nu och i dag. Det svaret väntar jag på än.

Anf. 143 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Här, nu och i dag – ja, vi har, Jonas Gunnarsson, möjligheten att fortsätta diskussionen och beredningen av det viktiga lagförslaget. Vi kan från och med nyåret faktiskt göra skillnad för dem som söker bostad. Det är en viktig modell, och den kan säkerligen fortsätta att diskuteras vidare i framtiden.

Anledningen till att det saknas konkreta förslag från Socialdemokraterna, bland annat på den här punkten, kanske är att det skett ett avancerat tankearbete kring hur man skapar en takmodell för hur hyran ska sättas. Jonas Gunnarsson antyder att det är bättre att titta på de lån som enskilda har. Jag tror att det är väldigt bekymmersamt, inte minst för att det inte blir rimligt på fastighetsnivå. Man ska titta på folks privateko-

nomi och koppla den till en modell som prövar om folk har lån eller inte. Från skuldsättningsperspektiv är det inte en bra modell. Jag tror att dagens modell är det närmaste man kan komma en så rättvis modell som möjligt.

Jan Lindholm hade kloka synpunkter på de krångliga reglerna för studentbostäder. Där har bostadsministern flera gånger varit inne på att det finns ett uppdrag till Boverket som man ska återkomma till för att se hur det går att bygga smidigare, enklare, med färre regler och fortfarande ha en mycket god boendestandard. Det är viktiga diskussioner, och riksdagen har ett viktigt arbete att göra.

Som sagt, jag hoppas att här, nu och i dag blir ledorden i den fortsatta beredningen av de viktiga lagförslag som riksdagen har att ta ställning till.

Anf. 144 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag vill gärna använda mitt sista inlägg till att förklara den hyressättningsmodell som är föreslagen. Den föreslås för att det hela ska bli enkelt och tydligt. Det ska inte vara svårt att veta vilken hyra man kan sätta.

Sedan tror jag att vi måste ha en realistisk syn på hur andrahandsuthyrningen fungerar i dag. Människor lever med svarta och grå kontrakt och med en mängd olika regler. De flesta får betala de faktiska kostnader som den som hyr ut har, men det sker på ett sätt som i dag inte är särskilt bra reglerat.

Nu skapar vi en ordning där man vet att man kan ta ut en hyra upp till en maxnivå. Det innebär att man oftast landar någonstans mellan den faktiska avgiften och det som är maxnivån. Och kom ihåg att man med dessa regler aldrig kan skriva kontrakt som innebär att hyresgästen inte kan lämna lägenheten med ungefär en månads varsel. Uppsägningstiden får alltså aldrig vara längre än till nästa kalendermånads utgång. Det innebär att det går att ganska snabbt säga upp en lägenhet om man känner att det inte blev bra eller om man hittat en annan lägenhet som har en vettigare hyra, ett bättre läge eller som man av något annat skäl vill flytta till.

Kom ihåg att detta gäller inte bara studenter utan även människor som får sitt första arbete och ska tjäna hyfsat bra och som kommer att vilja ha tag på en lägenhet i exempelvis Stockholm, Karlstad, Göteborg eller Malmö. De tvingas säga nej till jobben. Här kan vi hjälpa dem att hitta en tillfällig lösning, för åtminstone ett eller två års tid, tills de hittar den permanenta lösningen. Det förvägrar ni dessa människor genom att säga nej till ett förslag som kan skapa tusentals nya lägenheter.

Glöm inte heller kommunernas roll i bostadsbyggandet! Det gäller alla dessa interpellationsdebatter. Kommunerna har halva bollen när det gäller bostadsbyggandet. Vi ser att kommunerna kan göra mycket mer inom befintliga regelverk. Det tycker jag också är viktigt att poängtera i sammanhanget. De har många delar av ansvaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 145 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Hillevi Larsson har frågat mig om jag gjort ställningstagandet att det är rimligt att människor tvingas teckna privata tilläggsförsäkringar för att de offentliga försäkringarna inte är tillräckliga. Vidare frågar hon om jag avser att ta några initiativ med anledning av det anförda.

Det är min uppfattning att vi ska slå vakt om en allmän sjukförsäkring som ger ett gott skydd vid inkomstbortfall till följd av sjukdom. Det har också sedan länge ingått i den svenska modellen att arbetsmarknadens parter kan avtala om kompletterande försäkringsskydd. Jag tycker att detta är bra.

Det är också så att den som önskar ett skydd utöver de allmänna och kollektiva försäkringarna har möjlighet att på egen hand teckna sådana försäkringar mot inkomstbortfall. Det är också bra.

Anf. 146 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Den här rosa broschyren, *Länge leve bröstet!*, fick jag i brevlådan för ett antal veckor sedan under bröstcancermånaden, då det uppmärksammas att väldigt många kvinnor tyvärr får bröstcancer. Men det är inte vilken reklambroschyr som helst. Det visade sig vara en försäkring, men inte för bröstcancervård utan mot inkomstbortfall i samband med att man mår dåligt under bröstcancervård, inte minst av cellgifter och den typen av behandlingar.

Det skulle inte ha varit möjligt för bara ett par år sedan att få en sådan här reklambroschyr i brevlådan. Det är så självklart att man vid cancer ska få inte bara vård utan även ersättning för inkomstbortfall. Det ska finnas en sjukförsäkring som leder till att man kan fortsätta att betala hyran och alla andra utgifter även om man är sjuk.

Detta visar att våra trygghetssystem håller på att urholkas. Försäkringsbolagen utnyttjar den i många fall berättigade oron för att försöka sälja på människor sådana här försäkringar. Vi kan också se att det har ökat under senare år. Ända sedan 2006 har det skett en rekordartad ökning för privata försäkringar gällande inkomstbortfall, arbetslöshet och sjukdom, men även rena sjukvårdsförsäkringar. Även där finns en oro för att man inte ska få rätt sjukvård i tid om man blir sjuk. Då kan man teckna en sådan här sjukvårdsförsäkring.

Risken är att det blir en ond cirkel, så att trygghetssystemen urholkas ännu mer. Ju färre som känner trygghet med de offentliga systemen, ju fler som känner att de måste teckna privata tilläggsförsäkringar för att få vård eller för att få inkomst om man till exempel skulle bli sjuk, desto mindre blir viljan att avstå en del av sin lön, som man gör i dag, för att betala våra gemensamma trygghetssystem. Då är risken att vi får ännu sämre utveckling när det gäller till exempel sjukförsäkring än vad vi redan har i dag. Därför är detta en allvarlig utveckling.

Vi kan också se att de privata försäkringarna inte ger samma skydd som offentliga försäkringar. Till exempel får man ingen bröstcancerförsäkring om man redan har fått bröstcancer eller har fått diagnosen tidigare, även om det inte har kommit tillbaka. Då är det kört. Jag pratade

Svar på
interpellationer

också med en kvinna som berättade att en nära anhörig dött före 60 års ålder i bröstcancer. Därför kan inte hon själv få bröstcancerförsäkring; försäkringsbolaget beräknar att det kan finnas en ärftlighet och en risk.

Detta händer inte i offentliga system. I offentliga system bidrar alla efter förmåga. Sedan ska man få efter behov. Men det blir precis tvärtom med privata försäkringar. Det är de som har de ekonomiska möjligheterna att köpa dem som får dem, inte de som har dålig ekonomi, och det blir de friskaste som får dem; är man redan sjuk eller har anhöriga som är sjuka får man ingen försäkring. Likadant är det allmänt med försäkringar. Medfödda sjukdomar ger ingen rätt till försäkringsersättning.

Anf. 147 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Nu måste vi nog hålla lite ordning på vad vi egentligen argumenterar för. Vi börjar med det som jag uppfattar att frågan gäller, nämligen graden av offentligt skydd i den offentliga sjukförsäkringen. Det uppfattar jag som kärnan i detta.

Jag förstår det som att interpellanten oroar sig över att det finns ett tak i sjukförsäkringen som innebär att man inte får ersättning när man är sjukskriven efter beslut av Försäkringskassan, som gäller utan begränsning. Det taket är i dag sju och ett halvt basbelopp. Socialdemokraterna vill ha åtta. Vi har en skillnad på ett halvt basbelopp. Det ska inte underskattas – kanske inte heller överskattas.

Därutöver har vi i Sverige sedan mycket lång tid tillbaka haft kollektivavtalade försäkringslösningar som täcker mer än den offentliga försäkringen. Så har det i stort sett alltid varit i Sverige – lite olika i olika avtalsområden, med lite olika längder. Nio av tio människor som arbetar i Sverige i dag har sådana kollektivavtalade sjukförsäkringstillägg.

Om man är emot dem ska man naturligtvis agera och säga till facket och arbetsgivarna: Sluta teckna kollektivavtal! Jag tycker att det vore en dum idé. Jag har hittills aldrig hört Socialdemokraterna göra politik på något rimligt sätt av ett förbud mot detta eller en skepsis mot detta. Det har varit den svenska modellen sedan åtminstone 50 år tillbaka i tiden. Om det är det vi pratar om tycker jag att det är ogjort väder.

Då har vi en diskussion om ett halvt basbelopp. Hur mycket skattepengar ska vi lägga på den svenska offentliga sjukförsäkringen – sju och ett halvt basbelopp eller åtta basbelopp? Det är en mycket seriös och rimlig diskussion, som jag gärna tar.

Det andra är såvitt jag förstår en diskussion kring helt privat sjukvårdsförsäkring. Förutom att det formellt inte är min fråga i regeringen, vilket jag möjligen kan skarva på här just nu, kan jag säga att det såvitt jag vet är en relativt liten frågeställning i Sverige. Sjukvård får man i Sverige normalt sett väldigt väl. Vi har historiskt haft problem med köer och sådant. Det vet inte minst de socialdemokrater som styrt landet i många år. De köerna är i dag i en historisk jämförelse kortare än tidigare. De flesta människor har bra tillgång till såväl primärvård som specialistvård. Min bild är att man får sjukvård för allvarliga sjukdomar om det behövs. För detta behövs inga separata försäkringar.

En del arbetsgivare väljer ändå att teckna sjukvårdsförsäkringar till sina medarbetare om de är rädda att dessa av någon anledning ska tvingas vänta orimligt länge på vård. Jag tycker att det då är ett tecken på att man inte lyckats bra nog i den offentliga sjukvården. Vi arbetar

mycket intensivt med detta i Sverige och har gjort det under många år. Det finns säkert fortfarande brister. Men detta ligger inte till grund för någon våldsamt explosion av privata sjukvårdsförsäkringar.

De som ändå vill ha privat sjukvårdsförsäkring har alltid, under såväl socialdemokratiska som borgerliga år, tvingats acceptera villkoren och göra hälsoundersökningar och sådana saker. Jag delar interpellantens uppfattning att den sortens krav är ett mycket starkt skäl till att ha allmän och obligatorisk sjukvårdsförsäkring och sjukförsäkring.

Totalt sett funkar detta ganska bra i Sverige. Det saknas inte brister, men jag har inte bilden att detta skulle vara någonting som skiljer partierna åt, vilket jag tycker att interpellanten försöker antyda. Jag anser inte heller att skillnaden på ett halvt basbelopp skulle betyda en avgrund i synsättet när det gäller sjukförsäkringar.

Anf. 148 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det handlar inte bara om nivåerna i ersättningen. Det gäller också om man över huvud taget får någon ersättning. Det är många som inte har fått ersättning och som har blivit utförsäkrade. Det gäller även cancersjuka människor.

Det är ett av problemen när man ser att svårt sjuka människor inte får ersättning och blir utförsäkrade. Det kan vara människor i ens närhet. Då blir man så klart orolig för sin egen skull. Vad händer om jag blir sjuk? Kommer jag då att få ersättning?

Ett speciellt dilemma har varit de som jobbar deltid. Det kan vara så att man är sjuk men ändå klarar att jobba deltid, kanske 25 eller 50 procent. Det blir ett rejält avbräck i ekonomin om man förlorar sjukersättningen utöver den nivån. Även i de fallen kan det bli stora ekonomiska problem för den personliga ekonomin.

Det allra största problemet är egentligen att man inte får ersättning över huvud taget eller att man bara får det under en väldigt begränsad tid. Det är mycket det som försäkringsbolagen kan utnyttja när det gäller både sjukvårdsförsäkring och vanlig sjukförsäkring.

Vi kan som exempel ta cancervården. Den varierar över landet. Det har också visat sig att överlevnaden kan skilja med till och med månader och år mellan olika landsting. Det leder till att människor känner en oro när inte ens cancervården är högsta prioritet överallt.

Man kan också se på de övriga partierna i regeringen att det nu finns skillnader. Folkpartiet gick ut och krävde att vi skulle höja taken i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen med motiveringen att människor känner att de måste teckna privata försäkringar.

Därmed urholkar man värdet av det gemensamma så att det är allt färre som vill vara med och bidra till det gemensamma när de känner att de inte får del av det. Man kan se att det inte bara är vi i oppositionen som vill ha höjda tak, utan nu finns även den uppfattningen från borgerligt håll.

Det gäller även differentierade avgifter inom till exempel a-kassan. Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna vill få bort det. Det blir väldigt orättvist att man betalar mer ju större risk man har att drabbas.

Det är lite samma princip som de privata försäkringsbolagen har. Den som är mest utsatt är den som får betala mest eller som utestängs helt och hållet. Det finns goda skäl att se över hela skyddet när det gäller ersätt-

ning vid sjukdom och arbetslöshet och hela försäkringssystemet. Det är inte bara en sak som är problemet.

Det man i första hand borde se över är att människor inte får någon ersättning alls och att de inte får bli sjukskrivna eller får bli det under en väldigt kort tid så att det inte täcker den tid de inte kan arbeta fullt ut, inte kan arbeta alls eller bara kan arbeta deltid. Det är det första problemet att ta tag i. Är man tillräckligt sjuk ska man givetvis ha ersättning.

Sedan är de andra frågorna väldigt intressanta. Det finns i dag en riksdagsmajoritet, och även i det borgerliga lägret, för att höja taken i socialförsäkringarna och att ta bort differentierade avgifter.

Det hoppas jag att regeringen tar tag i. Det minskar också behovet eller tvånget som många känner att teckna tilläggsförsäkringar för att de slår i taket. Det är alltför många som gör det.

Anf. 149 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Detta är alldeles uppenbart många olika interpellationer. Det handlar i huvudsak inte alls om den som är inlämnad utan om sjukförsäkringsreformen och om den är bra eller dålig. Jag tar gärna också en sådan diskussion. Men det är inte det som frågan uppenbarligen förefaller gälla.

Om vi börjar i den änden tycker vi olika om sjukförsäkringsreformen. Det är jag helt medveten om. Vi står för den reform som ni analytiskt delade beskrivningen av så sent som 2004. Vi genomförde den reformen. Nu antyder ni utan att ta konsekvenserna av det att ni vill riva upp reformen och återgå till det gamla.

Där tycker vi helt enkelt olika. Oavsett om man tycker att det var bättre förr eller bättre nu har det alltid funnits regelverk som styr när sjukförsäkringen ska användas. Man ska ha oförmåga att arbeta till följd av sjukdom. Det har alltid funnits regler för detta.

Det har alltid varit så med den försäkring som Försäkringskassan beslutar om. Det är inte så att den enskilde själv bestämmer när och hur länge man ska vara sjukskriven. Det kommer alltid att finnas människor som anser att de ska vara sjukskrivna som inte får vara det.

I grund och botten är min mycket bestämda bild att vi har en sjukförsäkring som i stort sett alltid och för alla människor fungerar utmärkt väl. Sedan kommer vi då och då att ha oenighet. Det ska lösas i domstol vid överklagande.

Ibland har Försäkringskassan fel. Det är jag helt medveten om, och då ska det rättas till. Den diskussionen kan vi ta separat. Det var inte det jag var inställd på här.

Om vi går tillbaka till sjukvårdsförsäkringen kan man också diskutera den och om sjukvården fungera bra eller inte och i vilka landsting det fungerar bra eller inte. Den diskussionen tycker jag att du ska ta med Göran Hägglund som är ansvarig för de frågorna.

Sedan gäller det taken. Det är en mycket legitim diskussion hur höga taken ska vara. Jag ironiserar inte när jag säger att Socialdemokraterna vill ha åtta basbelopp, och nu har vi sju och ett halvt basbelopp. Det är en legitim ståndpunkt. Man kan argumentera för att åtta är bättre än sju och ett halvt, och man kan argumentera för att sju och ett halvt är bättre än åtta.

Det handlar om hur man vill prioritera offentliga skattemedel här och nu. Det påverkar inte några principer. Vi kommer fortsatt att ha avtalsförsäkringar som täcker upp över i det här fallet åtta basbelopp. Tycker man att det är angeläget att använda offentliga försäkringspengar för att höja ersättningen för dem som tjänar mest ska man höja taken här och nu. Tycker man inte det kan man lägga pengarna på andra saker. Det är en legitim uppfattning. Den förändrar inte i sig någonting över huvud taget.

Det har dessutom alltid varit så – och detta är viktigt att påpeka – att vill man få ersättning från sina kollektivavtalade försäkringar som nio av tio har är själva förutsättningen att man får ett beslut av Försäkringskassan att den allmänna försäkringen träder in först. Det är alltid själva förutsättningen för att de avtalade försäkringarna över huvud taget ska vara aktuella. Annars skulle privata företag få bygga upp separata försäkringskassor. Det existerar såvitt jag vet inte i Sverige över huvud taget, och det tror jag inte alls är aktuellt.

Vi talar om ganska många olika saker. Jag tar gärna också diskussionen om de andra delarna. Men för dagen nöjer jag mig med att konstatera att vi tycker olika om ett halvt basbelopp i sjukförsäkringen. Det kan vi båda acceptera.

Anf. 150 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Min fråga handlar inte om en enda detalj i vårt gemensamma försäkringssystem. Min fråga handlar om den utveckling vi har sett ända sedan regeringen började ändra reglerna. Alltmer styrs över till privata försäkringar, och samtidigt urholkas det gemensamma.

Ju mer man urholkar det gemensamma, desto starkare går strömmen till de privata tilläggsförsäkringarna. Det finns många problem med detta som jag har varit inne på. Ett av problemen är att jobbskatteavdraget skulle leda till att människor fick mer pengar att röra sig med.

Människor som har jobb känner: Okej, jag fick jobbskatteavdraget, och jag är glad över det. Men samtidigt försämrar regeringen skyddet vid sjukdom och arbetslöshet. Vad ska jag då göra? Jo, jag tecknar en privat försäkring som en extra grundtrygghet.

Då blir jobbskatteavdraget helt förfelat. Det leder till att pengar som tidigare gick in i de gemensamma systemen i stället går in i privata system vid sidan om. Det blir dessutom dyrt för den enskilde och också orättvist. Det blir bara de som kan betala som får det.

Det är de som är friskast som får dessa försäkringar och som framför allt får det utbetalt om de väl blir sjuka. Vi får mer ett amerikanskt samhälle. Där kan man se att de som inte har privata försäkringar är chanslösa. Till och med för dem som har försäkringar förekommer det att försäkringsbolagen hittar kryphål så att så att de slipper betala ut.

Jag undrar: Vill vi verkligen gå åt det hållet? Det krävs inte bara en åtgärd. Det krävs att man höjer tak, tar bort differentierade avgifter och framför allt att människor får ersättning när de är sjuka så att de inte med cancer kastas ut ur systemet, vilket faktiskt förekommer i dag.

Anf. 151 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tycker att det i grund och botten är en ohederlig beskrivning. Jag förstår själva syftet: att antyda att det nu sker någon mys-

tisk krypvägsförändring av sjukförsäkringen bort från den vanliga svenska modellen och att Socialdemokraterna står för någonting annat. Det kanske funkar på ett torgmöte. Jag tycker inte att det är riktigt värdigt i denna diskussion, för jag tror inte att interpellanten tror att det är på detta sätt.

Vi har gjort två väsentliga förändringar. Den ena förändringen handlar om att vi inte längre har närmast oändliga sjukskrivningstider. Vi har i dag en ganska normaleuropeisk sjukfallslängd på vanliga diagnoser. Den andra stora förändringen är att man inte väldigt lätt och väldigt gärna förtidspensionerar bort människor från arbetsmarknaden. Det är kärnan i sjukförsäkringsreformen. Om ni är emot det tycker jag att det vore hederligare att säga: Vi vill ha tillbaka det gamla! Det vore enklare, det vore begripligare och det vore ärligare. Vi gillar inte att det är kortare sjukfall, och vi gillar inte att det är färre förtidspensioneringar. Vi vill tillbaka till det gamla! Så borde ni säga. Detta är sjukförsäkringsförändringen.

Den andra skillnaden är att vi i dag har sju och ett halvt basbelopp som tak i sjukförsäkringen. Socialdemokraterna vill hellre ha åtta basbelopp. För nio av tio löntagare har det ingen betydelse eftersom de ändå har avtalsförsäkringar som täcker upp. Skillnaden är att man lägger ett större betalningsansvar på det offentliga och ett något mindre betalningsansvar på arbetsmarknadens parter.

Det är, som sagt, en legitim ståndpunkt. Jag delar den inte. Men låtsas inte att det är här avgrunden går i svensk välfärdspolitik och att detta skulle landa i privata försäkringsbolag som står och hälsokontrollerar människor! Det är inte alls det som frågan handlar om. Jag känner inte till ett enda kollektivavtal som har individuell hälsoprövning innan rätten att få tillägg till sin sjukförsäkring, som vi har haft i decennier i Sverige. Jag tycker att detta är på gränsen till skrämselfpropaganda, och jag hoppas att du säger det mot bättre vetande.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2012/13:45 En mer ändamålsenlig förvaltningsprocess

Redogörelse

2012/13:JO1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

EU-dokument

KOM(2012) 629 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén Kommissionens arbetsprogram 2013

KOM(2012) 643 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fluorerade växthusgaser

KOM(2012) 650 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav

Prot. 2012/13:25
15 november

Motioner

med anledning av prop. 2012/13:21 Forskning och innovation för ett långsiktigt hållbart energisystem
2012/13:N7 av Lars Isovaara (SD)
2012/13:N8 av Kent Persson m.fl. (V)
2012/13:N9 av Jennie Nilsson m.fl. (S)

18 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 15 november

2012/13:122 EU:s handel med utsläppsrätter

av *Sara Karlsson* (S)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

2012/13:123 EU:s svaveldirektiv

av *Sven-Erik Bucht* (S)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

2012/13:124 Strategi för mobiltäckning

av *Jasenko Omanovic* (S)
till statsrådet *Anna-Karin Hatt* (C)

2012/13:125 Miljöbilar och fossila bränslen

av *Johan Löfstrand* (S)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

2012/13:126 Förgiftade havsbottnar

av *Christina Karlsson* (S)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

2012/13:127 Lokalt klimatarbete

av *Matilda Ernkrans* (S)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

2012/13:128 Ytvattentäkter som riksintresse

av *Pyy Niemi* (S)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

2012/13:129 Den svenska exporten

av *Börje Vestlund* (S)
till statsrådet *Ewa Björling* (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 november.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 november

2012/13:115 Framtiden för Älvdalens skjutfält

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

2012/13:116 Nedläggningen av servicekontor

av *Matilda Ernkrans* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

den 15 november

2012/13:117 Uteblivna försvarssatsningar i Kallinge

av *Peter Jeppsson* (S)

till försvarsminister Karin Enström (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 november.

20 § Kammaren åtskildes kl. 17.41.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.56,
av andre vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 117 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen	2
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Svar på interpellation 2012/13:66 om injektionsmissbruket.....	3
Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	3
Anf. 2 SVEN BRITTON (S)	3
Anf. 3 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	4
Anf. 4 SVEN BRITTON (S)	5
Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	6
Anf. 6 SVEN BRITTON (S)	7
Anf. 7 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	7
6 § Svar på interpellation 2012/13:67 om behandling av narkomaner med narkotikaklassade läkemedel.....	7
Anf. 8 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	7
Anf. 9 SVEN BRITTON (S)	8
Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	9
Anf. 11 SVEN BRITTON (S)	9
Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	10
Anf. 13 SVEN BRITTON (S)	10
Anf. 14 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	10
Ajournering.....	11
Återupptagna förhandlingar	11
7 § Svar på interpellation 2012/13:91 om Matlandet Sverige	11
Anf. 15 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	11
Anf. 16 JOSEF FRANSSON (SD)	12
Anf. 17 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	13
Anf. 18 JOSEF FRANSSON (SD)	14
Anf. 19 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	15
Anf. 20 JOSEF FRANSSON (SD)	16
Anf. 21 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	16
8 § Svar på interpellation 2012/13:58 om exploatering av migrantarbetare	17
Anf. 22 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	17
Anf. 23 JOSEFIN BRINK (V)	18
Anf. 24 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	19
Anf. 25 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	20
Anf. 26 JOSEFIN BRINK (V)	21
Anf. 27 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	22
Anf. 28 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	22
Anf. 29 JOSEFIN BRINK (V)	23
Anf. 30 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	24
9 § Svar på interpellation 2012/13:78 om viseringsfrihet	25

Anf. 31 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	25
10 § Svar på interpellationerna 2012/13:50 och 52 om bostadsbristen i Mälardalen och om hur Sverige kan få fler villaägare	26
Anf. 32 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	26
Anf. 33 LARS ERIKSSON (S).....	28
Anf. 34 VERONICA PALM (S).....	29
Anf. 35 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	30
Anf. 36 MARGARETA CEDERFELT (M).....	31
(forts. 12 §).....	31
Ajournering.....	32
Återupptagna förhandlingar	32
11 § Frågestund	32
Anf. 37 ANDRE VICE TALMANNEN	32
<i>Antalet högskoleplatser</i>	<i>32</i>
Anf. 38 IBRAHIM BAYLAN (S).....	32
Anf. 39 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	32
Anf. 40 IBRAHIM BAYLAN (S).....	33
Anf. 41 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	33
<i>Kadmium i konstgödsel.....</i>	<i>33</i>
Anf. 42 KEW NORDQVIST (MP)	33
Anf. 43 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	34
Anf. 44 KEW NORDQVIST (MP)	34
Anf. 45 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	34
<i>Andrahandsuthyrning av lägenheter</i>	<i>34</i>
Anf. 46 OSKAR ÖHOLM (M)	34
Anf. 47 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	34
Anf. 48 OSKAR ÖHOLM (M)	35
Anf. 49 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	35
<i>Mjölkproduktionen i Sverige</i>	<i>35</i>
Anf. 50 JOHNNY SKALIN (SD)	35
Anf. 51 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	36
Anf. 52 JOHNNY SKALIN (SD)	36
Anf. 53 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	36
<i>EU-kommissionär i hälsofrågor</i>	<i>37</i>
Anf. 54 MARIANNE BERG (V).....	37
Anf. 55 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	37
Anf. 56 MARIANNE BERG (V).....	37
Anf. 57 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	38
<i>Andrahandsuthyrning av lägenheter</i>	<i>38</i>
Anf. 58 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	38
Anf. 59 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	38
Anf. 60 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	39
Anf. 61 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	39
<i>Polisens uppkläring av brott</i>	<i>39</i>
Anf. 62 MORGAN JOHANSSON (S).....	39
Anf. 63 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	40
<i>Översyn av planprocessen.....</i>	<i>40</i>

Anf. 64 KATARINA KÖHLER (S).....	40
Anf. 65 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	40
Anf. 66 KATARINA KÖHLER (S).....	41
Anf. 67 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	41
<i>Familjeskogsbruk</i>	41
Anf. 68 ERIK A ERIKSSON (C).....	41
Anf. 69 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	41
Anf. 70 ERIK A ERIKSSON (C).....	42
Anf. 71 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	42
<i>Elever utan fullständiga grundskolebetyg</i>	42
Anf. 72 JABAR AMIN (MP).....	42
Anf. 73 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	43
Anf. 74 JABAR AMIN (MP).....	43
Anf. 75 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	43
<i>Jobbkrisen</i>	44
Anf. 76 PETER PERSSON (S).....	44
Anf. 77 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	44
Anf. 78 PETER PERSSON (S).....	44
Anf. 79 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	45
<i>Interners tillgång till datorer och mobiltelefoner</i>	45
Anf. 80 ROLAND UTBULT (KD).....	45
Anf. 81 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	45
Anf. 82 ROLAND UTBULT (KD).....	46
Anf. 83 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	46
<i>Skatteavdrag för läxhjälp</i>	46
Anf. 84 PIA NILSSON (S).....	46
Anf. 85 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	46
Anf. 86 PIA NILSSON (S).....	47
Anf. 87 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	47
<i>Påföljden för brott</i>	48
Anf. 88 HILLEVI LARSSON (S).....	48
Anf. 89 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	48
Anf. 90 HILLEVI LARSSON (S).....	48
Anf. 91 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	48
<i>Regelverket för fiskerinäringen</i>	49
Anf. 92 GUSTAV NILSSON (M).....	49
Anf. 93 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	49
Anf. 94 GUSTAV NILSSON (M).....	49
Anf. 95 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	50
<i>Gruvboomen och bostadspriserna i Norrbotten</i>	50
Anf. 96 SVEN-ERIK BUCHT (S).....	50
Anf. 97 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	50
Anf. 98 ANDRE VICE TALMANNEN.....	51
12 § (forts. från 10 §) Svar på interpellationerna 2012/13:50 och 52 om bostadsbristen i Mälardalen och om hur Sverige kan få fler villaägare	51
Anf. 99 FREDRIK SCHULTE (M).....	51
Anf. 100 JAN LINDHOLM (MP).....	52

Anf. 101	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	53
Anf. 102	LARS ERIKSSON (S)	54
Anf. 103	VERONICA PALM (S)	55
Anf. 104	GUNNAR ANDRÉN (FP)	56
Anf. 105	MARGARETA CEDERFELT (M)	57
Anf. 106	FREDRIK SCHULTE (M)	57
Anf. 107	JAN LINDHOLM (MP)	58
Anf. 108	NINA LUNDSTRÖM (FP)	59
Anf. 109	ISAK FROM (S)	60
Anf. 110	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	60
Anf. 111	LARS ERIKSSON (S)	62
Anf. 112	VERONICA PALM (S)	62
Anf. 113	NINA LUNDSTRÖM (FP)	63
Anf. 114	ISAK FROM (S)	63
Anf. 115	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	64
13 §	Svar på interpellation 2012/13:59 om förlängd övergångsperiod för kontrollansvariga	65
Anf. 116	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	65
Anf. 117	KATARINA KÖHLER (S)	66
Anf. 118	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	66
Anf. 119	KATARINA KÖHLER (S)	67
Anf. 120	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	68
Anf. 121	KATARINA KÖHLER (S)	69
Anf. 122	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	69
14 §	Svar på interpellation 2012/13:60 om renovering av miljonprogrammets hyresrättsbestånd	70
Anf. 123	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	70
Anf. 124	YILMAZ KERIMO (S)	71
Anf. 125	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	71
Anf. 126	YILMAZ KERIMO (S)	72
Anf. 127	MARGARETA CEDERFELT (M)	73
Anf. 128	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	74
Anf. 129	YILMAZ KERIMO (S)	75
Anf. 130	MARGARETA CEDERFELT (M)	75
Anf. 131	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	76
15 §	Svar på interpellation 2012/13:61 om bostäder åt unga	77
Anf. 132	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	77
Anf. 133	JONAS GUNNARSSON (S)	78
Anf. 134	OSKAR ÖHOLM (M)	79
Anf. 135	JAN LINDHOLM (MP)	80
Anf. 136	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	81
Anf. 137	JONAS GUNNARSSON (S)	82
Anf. 138	OSKAR ÖHOLM (M)	83
Anf. 139	JAN LINDHOLM (MP)	84
Anf. 140	NINA LUNDSTRÖM (FP)	85
Anf. 141	Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	86
Anf. 142	JONAS GUNNARSSON (S)	87
Anf. 143	NINA LUNDSTRÖM (FP)	87

Anf. 144 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	88	Prot. 2012/13:25
16 § Svar på interpellation 2012/13:51 om privata		15 november
tilläggsförsäkringar.....	89	<hr/>
Anf. 145 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	89	
Anf. 146 HILLEVI LARSSON (S).....	89	
Anf. 147 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	90	
Anf. 148 HILLEVI LARSSON (S).....	91	
Anf. 149 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	92	
Anf. 150 HILLEVI LARSSON (S).....	93	
Anf. 151 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	93	
17 § Bordläggning.....	94	
18 § Anmälan om interpellationer.....	95	
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	96	
20 § Kammaren åtskildes kl. 17.41.....	96	

Prot. 2012/13:25
15 november

Tryck: Elanders, Vällingby 2012